

โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแอรูงนายูพลัดถิ่น
ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร

AN EXPERIMENTAL ARCHITECTURAL DESIGN FOR SOCIAL SPACES OF
DISPLACED WARUNG MELAYU COMMUNITIES
IN RAMKHAMHAENG 53, BANGKOK

อัลล์อามีน ดาโอ๊ะ

AL-AMEEN DA-OH

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF BACHELOR OF ARCHITECTURE
PRINCE OF SONGKHLA UNIVERSITY

2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแอรูงนายูพลัดถิ่น

ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร

AN EXPERIMENTAL ARCHITECTURAL DESIGN FOR SOCIAL SPACES OF
DISPLACED WARUNG MELAYU COMMUNITIES
IN RAMKHAMHAENG 53, BANGKOK

อัลล์อามีน ดาโอ๊ะ

AL-AMEEN DA-OH

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF BACHELOR OF ARCHITECTURE
PRINCE OF SONGKHLA UNIVERSITY

2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแหรุ่นมาเลย์พลัดถิ่น

ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร

AN EXPERIMENTAL ARCHITECTURAL DESIGN FOR SOCIAL SPACES OF
DISPLACED WARUNG MELAYU COMMUNITIES

IN RAMKHAMHAENG 53, BANGKOK

อัลล์อามีน ดาโอ๊ะ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(อาจารย์วิสุทธิ์ นุชนาปี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กวิน ว่องวิทย์การ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญชัย กาแก้ว

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรกัญญา ง่วนสนสกุล

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์อดุลย์ แก้วดี

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัญรินทร์ บวรอารยะศิลป์

คณะกรรมการ

อาจารย์กรสวรรค์ชนก เขียววิชัย

คณะกรรมการ

อาจารย์กมลพร สมคิด

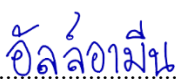
คณะกรรมการ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
ขอรับรองว่า งานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มี
ส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(อาจารย์วิสุทธิ์ นุชนาปี)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นายอัลลอะมีน ดาโอะ)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาตรีในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ..... อัลล่อามีน

(นายอัลล่อามีน ดาโอะ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแอรุงนายูพลัดถิ่น
ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร
ผู้เขียน นายอัลลันดา อามีน ดาโออะ
สาขาวิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2568

บทคัดย่อ

ปรากฏการณ์การย้ายถิ่นสู่เมืองของ “ผู้ไม่คุ้นเมือง” หรือประชากรแฝง เป็นหนึ่งในกลไกสำคัญของการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศไทย ผลสำรวจจากเว็บไซต์กรุงเทพธุรกิจพบว่ากว่าร้อยละ 50 ของประชากรในเมืองเป็นผู้ที่ย้ายมาจากต่างจังหวัดเพื่อการศึกษา การทำงาน หรือการอยู่อาศัย (Garip & Curran, 2014) สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาเมืองให้สามารถรองรับและตอบสนองต่อความต้องการของประชากรที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะผู้ที่ต้องปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตเมืองเป็นครั้งแรก ซึ่งรวมถึงกลุ่มเยาวชนมลายูในย่านรามคำแหง

กลุ่มเยาวชนมลายู หรือที่เรียกในภาษาพื้นถิ่นว่า “แอรุงนายู” คือเยาวชนมลายูจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในย่านรามคำแหง เพื่อแสวงหาโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ พร้อมทั้งนำวิถีชีวิต ภาษา และอัตลักษณ์ของตนมาก่อรูปเป็น “ชุมชนมลายูกลางเมือง” ที่มีลักษณะของการ “ร่วมฝัน” และ “ร่วมสู้” อย่างไรก็ตาม แม้กรุงเทพมหานครจะมีการจัดเตรียมพื้นที่สาธารณะรองรับกิจกรรมอย่างหลากหลาย เช่น ตลาดนัด สวนสาธารณะ หรือพื้นที่เปิดโล่งต่าง ๆ แต่ด้วยรูปแบบการใช้ชีวิตตลอด 24 ชั่วโมงของแอรุงนายู ซึ่งประกอบด้วยการทำงาน เพื่อส่งเสียตนเอง และการพักผ่อนที่มีช่วงเวลาแตกต่างกัน ส่งผลให้ “พื้นที่ทางสังคม” ในความหมายเชิงวัฒนธรรมเดิมไม่สามารถเกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะหลักของเมืองได้ หากแต่ไปปรากฏอยู่ในพื้นที่ขนาดเล็กหรือพื้นที่เศษเหลือของเมือง เช่น ตรอก ซอกซอย หรือพื้นที่ริมคลอง แสนแสบ ในรูปแบบของร้านน้ำชาและร้านอาหารพื้นถิ่น ซึ่งสะท้อนการปรับตัวของวัฒนธรรมในบริบทเมืองร่วมสมัย ทั้งนี้ แนวคิดการสร้างพื้นที่ที่เอื้อต่อการเชื่อมโยงผู้คนสามารถพบได้ในงานออกแบบร่วมสมัย ดังเช่น ในสหรัฐอเมริกา Heatherwick Studio ได้ออกแบบ Little Island Park (2021) พื้นที่สาธารณะที่ทำให้ผู้คนเมืองรู้สึกเป็นชุมชน และในประเทศญี่ปุ่น Nishizawa ได้ออกแบบ Teshima Art Museum (2010) สถาปัตยกรรมที่ออกแบบมาเพื่อสร้างความสงบร่วมกันของผู้คน ซึ่งล้วนมุ่งสร้างประสบการณ์ร่วมและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในบริบทเมือง

โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแอรุงนายูพลัดถิ่น ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง “พื้นที่ทางสังคม” สำหรับคนเมือง โดยเฉพาะกลุ่มแอรุงนายู ผ่านการออกแบบสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยงมนุษย์กับสังคมและชุมชนเสมือนอย่างไร้ข้อจำกัดด้าน

ศาสนา ความเชื่อ และเพศสภาพ ภายในโครงการประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ พื้นที่ทางสังคม
มลายู (Nayu Space) เช่น ร้านน้ำชาและร้านซักผ้า ซึ่งเป็นพื้นที่ของการพบปะในชีวิตประจำวัน พื้นที่
เรียนรู้ (Every Dream Space) สำหรับการต่อยอดความรู้และความฝัน และพื้นที่สงบสุขร่วมกัน
(Stillness Space) ที่ส่งเสริมสมดุลทางจิตใจ โดยแนวความคิดการออกแบบ “นayu พื้นที่จริง ของคนจริง”
มุ่งเน้นการมองเห็นความงามของชีวิตตามความเป็นจริง (As it is) ผ่านการเชื่อมโยงเส้นทางการสัญจร
ของผู้คนในเมือง เพื่อสร้างตรอกขนาดเล็กและกระจายกลุ่มอาคารจำนวน 6 หลังตามสเกลของ
ตึกแถวเมือง เปิดมุมมองสู่บริบทโดยรอบอย่างตรงไปตรงมา อันนำไปสู่การสร้างสมดุลระหว่างชีวิต
เมือง สังคม จิตใจ และพัฒนาเป็นต้นแบบสถาปัตยกรรมเพื่อการเยียวยาอย่างยั่งยืนในอนาคต

THESIS TITLE AN EXPERIMENTAL ARCHITECTURAL DESIGN FOR SOCIAL SPACES OF
DISPLACED WARUNG MELAYU COMMUNITIES IN RAMKHAMHAENG 53,
BANGKOK

AUTHOR AL-AMEEN DA-OH

MAJOR ARCHITECTURE

YEAR 2025

ABSTRACT

The phenomenon of rural-to-urban migration among “urban newcomers” or transient populations is a key driver of Bangkok’s urban expansion, as it is the most populous city in Thailand. A survey by Krungthep Turakij indicates that more than 50% of the city’s population consists of migrants from other provinces who relocate for education, employment, or residence (Garip & Curran, 2014). This situation highlights the necessity for urban development to accommodate and respond to the diverse needs of its inhabitants, particularly those who must adapt to urban life for the first time, including Malay youth in the Ramkhamhaeng area.

One significant group is the Malay youth, locally referred to as “Warung Nayu,” who migrate from Thailand’s southern border provinces to Bangkok—especially to the Ramkhamhaeng district—in search of educational and professional opportunities. They bring with them their ways of life, language, and cultural identity, gradually forming a “Malay urban community” characterized by shared aspirations and collective resilience. However, despite the availability of various public spaces in Bangkok, such as markets, parks, and open areas, the 24-hour lifestyle of Warung Nayu—balancing study, work, and rest at different times—limits the emergence of conventional social spaces within formal urban settings. Instead, these social interactions take place within small-scale or residual urban spaces, such as alleys, narrow passages, and areas along the Saen Saep Canal, often in the form of tea stalls and local food vendors. These spaces reflect the adaptation of cultural practices within the contemporary urban context. Comparable approaches to fostering social connection can be seen in contemporary architectural projects such as Little Island Park (2021) by Heatherwick Studio in the United States and Teshima Art Museum

(2010) by Nishizawa in Japan, both of which aim to create shared experiences and a sense of community within the urban environment.

This thesis, titled “An Experimental Design Project of a Stillness Space for Warung Nayu in Ramkhamhaeng 53, Bangkok,” aims to propose an architectural approach that creates inclusive social spaces for urban dwellers, particularly Warung Nayu. The design emphasizes the connection between people and community without limitations of religion, belief, or gender. The project consists of three main components: Nayu Space, which includes everyday social environments such as tea shops and laundromats; Every Dream Space, which supports learning and personal development; and Stillness Space, which promotes shared mental well-being. Guided by the concept of “Nayu: Real Space for Real People,” the design embraces the beauty of everyday life “as it is” by integrating urban circulation paths to form small alleys and distributing six building units based on the scale of typical shophouses. This approach creates a spatial network that reflects actual human behavior and urban conditions, ultimately fostering a balance between urban life, social interaction, and mental well-being, and proposing a prototype for sustainable healing architecture in the future.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแวงนวยพลัดถิ่น ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร” ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือ และคำแนะนำอันทรงคุณค่าจากอาจารย์และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ขอขอบพระคุณ อาจารย์วิสุทธิ นุชนาบี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนให้การสนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการและจิตใจ อย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาการทำวิจัยและจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กวิน ว่องวิทย์ การ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญชัย กาแก้ว, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรกัญญา ง่วนสนสกุล และอาจารย์อดุลย์ แก้วดี ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันมีคุณค่า เพื่อพัฒนาและปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอแสดงความขอบคุณอย่างยิ่งต่อคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2568 อันเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปอย่างราบรื่น

นอกจากนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณครอบครัวที่คอยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจอย่างต่อเนื่องเสมอมา รวมถึงขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ทุกท่านในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่ได้มอบความรู้ แนวคิด และแรงบันดาลใจตลอดช่วงเวลาการศึกษา ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น น้อง ๆ สายรหัส และบุคคลทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการดำเนินงานจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วยความเคารพอย่างสูง

ด้วยความเคารพอย่างสูงและขอบคุณยิ่ง

(นายอัลล้ามีน ดาโอะ)

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ต
บทที่ 1 บทนำ	
1.1. ที่มาและความสำคัญของโครงการ.....	1
1.2. ประเด็นคำถามของโครงการ.....	2
1.3. สมมติฐานของโครงการ.....	2
1.4. วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	3
1.5. ขอบเขตการศึกษาของโครงการ.....	3
1.5.1. ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	3
1.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา.....	3
1.5.2. ขอบเขตด้านผู้ใช้สอย.....	4
1.6. กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	4
1.7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1.1 นิยามของแวรูงนาญ.....	6
2.1.2 พื้นที่ทางสังคมในงานสถาปัตยกรรม.....	7
2.1.3 นิยามของความสงบทางใจ.....	8
2.1.3.1 มิติของความสงบทางใจ.....	8
2.1.4 การประยุกต์แนวคิดความสงบทางใจในเชิงสถาปัตยกรรม.....	9
2.1.4.1 การออกแบบเพื่อการตระหนักรู้.....	9
2.1.4.2 การเชื่อมโยงกับธรรมชาติ.....	9
2.1.4.3 การสร้างบรรยากาศสงบและปลอดภัย.....	9
2.1.5 แนวคิดจิตวิทยาสภาพแวดล้อม.....	9
2.1.5.1 ทฤษฎี Grounding.....	10

สารบัญ (ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
2.1.5.2 พื้นที่แห่งท่วงทำนองที่ซ้าลง.....	11
2.1.5.3 พื้นที่ที่ระดับฟังเสียงตนเองและปัจจุบันขณะ.....	11
2.1.5.4 พื้นที่ที่พิจารณาความเป็นไปของสภาวะปัจจุบัน.....	11
2.2 กรณีศึกษางานออกแบบที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.2.1 กรณีศึกษางานเชิงออกแบบ.....	12
2.2.1.1 Teshima Art Museum, Kagawa, Japan.....	12
2.1.1.2 Little Island Park, New York, USA.....	16
2.1.1.3 Swiss Sound Box, Expo 2000 Hannover.....	19
บทที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ	
3.1 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ.....	23
3.1.1 การศึกษาแนวทางการร่วมมือและรูปแบบการดำเนินงาน.....	23
2.2.1.1 หน่วยงานเจ้าของโครงการ.....	23
3.1.2 การศึกษาแนวทางการร่วมมือและรูปแบบการดำเนินงาน.....	23
3.1.3 การศึกษาแนวทางการรายได้และการบริหารโครงการ.....	24
3.1.4 การศึกษาการเชื่อมโยงกับนโยบายเมืองและความยั่งยืน.....	24
3.2 การวิเคราะห์ที่ตั้ง.....	25
3.2.1 การเลือกที่ตั้งและขนาดที่ตั้ง.....	25
3.2.2 เกณฑ์การเลือกที่ตั้งระดับเมือง.....	26
3.2.3 การเลือกที่ตั้ง.....	26
3.2.4 เกณฑ์การเลือกพื้นที่และขนาดพื้นที่.....	27
3.2.5 วิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง.....	27
3.3 การวิเคราะห์ผู้ใช้สอยอาคาร.....	32
3.3.1 ผู้ใช้งานอาคาร.....	32
3.4 การวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอย.....	33
3.4.1 แบ่งส่วนการใช้งานของแวรุงน่าย.....	35
3.4.2 แผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่.....	38
3.5 การวิเคราะห์ความต้องการของขนาดพื้นที่ใช้สอย.....	39
3.6 การวิเคราะห์ข้อกำหนดและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง.....	42
3.6.1 ผังเมืองรวมจังหวัด.....	42

สารบัญ (ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
3.6.2 ผังสีที่ตั้งโครงการ.....	43
3.6.3 ข้อกำหนดที่ตั้งโครงการ.....	43
3.7 ภาพบรรยากาศโครงการ.....	44
บทที่ 4 แนวความคิดในการออกแบบ	
4.1 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ.....	46
4.1.1 การค้นคว้าบริบทเพื่อการออกแบบ.....	47
4.2 แนวคิดในการออกแบบ.....	54
4.2.1 แนวคิดในการออกแบบโครงการ.....	54
4.2.2 แนวคิดในการออกแบบการจัดกลุ่มพื้นที่การใช้งาน.....	55
4.2.3 แนวคิดในการออกแบบรูปทรงอาคาร.....	57
4.2.4 การพัฒนาของการออกแบบ.....	58
บทที่ 5 ผลงานการออกแบบ	
5.1 ทัศนียภาพมุมสูง.....	59
5.2 ผังบริเวณ (Layout).....	60
5.3 ผังบริเวณ (Masterplan).....	61
5.4 ผังพื้นที่ชั้นที่ 2.....	62
5.5 ผังหลังคา.....	63
5.6 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ร้านน้ำชา นายสุไต้ล).....	64
5.7 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ร้านอาหาร ข้าวราดแกง).....	65
5.8 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ร้านอาหารมิตรไมตรี).....	66
5.9 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (แกลเลอรี).....	67
5.10 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ห้องสมุด และพื้นที่ทำงานร่วม).....	68
5.11 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (โถงต้อนรับ ห้องเรียนอเนกประสงค์ และสำนักงาน).....	69
5.12 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก และผู้สูงอายุ).....	70
5.13 รูปตัด.....	71
5.13.1 รูปตัดตามยาว A.....	71
5.13.2 รูปตัดตามยาว B.....	73
5.13.3 รูปตัดตามขวาง C.....	75
5.14 รูปด้าน.....	77

สารบัญ (ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
5.14.1 รูปด้าน 1.....	77
5.14.2 รูปด้าน 3.....	78
5.14.3 รูปด้าน 2 และรูปด้าน 4.....	79
5.15 ทศนิยมภาพ.....	80
5.15.1 ภาพทศนิยมภาพภายนอก.....	80
5.15.1 ภาพทศนิยมภาพภายใน.....	83
บทที่ 6 บทสรุปและเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม.....	ณ
ภาคผนวก.....	ด
ประวัติผู้เขียน.....	ป

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1.1 ภาพขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร.....	3
ภาพที่ 1.2 ภาพกระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	4
ภาพที่ 2.1 ประเภทของแวรงูนายู.....	7
ภาพที่ 2.2 ภาพภายนอกของ Teshima Art Museum, Kagawa, Japan.....	12
ภาพที่ 2.3 ภาพภายนอกของ Teshima Art Museum, Kagawa, Japan.....	13
ภาพที่ 2.4 ภาพภายในของ Teshima Art Museum, Kagawa, Japan.....	14
ภาพที่ 2.5 ผังบริเวณของ Teshima Art Museum, Kagawa, Japan.....	14
ภาพที่ 2.6 ภาพภายนอกของ Little Island Park, New York, USA.....	16
ภาพที่ 2.7 ภาพภายนอกของ Little Island Park, New York, USA.....	17
ภาพที่ 2.8 ผังบริเวณของ Little Island Park, New York, USA.....	18
ภาพที่ 2.9 แสดงภาพภายในของ Swiss Sound Box.....	19
ภาพที่ 2.10 ผังพื้นที่ของ Swiss Sound Box.....	20
ภาพที่ 2.11 แสดงภาพภายในของ Swiss Sound Box.....	21
ภาพที่ 2.12 แสดงภาพภายนอกของ Swiss Sound Box.....	21
ภาพที่ 2.13 แสดงภาพโมเดลจำลองของ Swiss Sound Box.....	22
ภาพที่ 3.1 ศักยภาพของบริบทพื้นที่.....	25
ภาพที่ 3.2 เกณฑ์การเลือกที่ตั้งระดับเมือง.....	26
ภาพที่ 3.3 การเลือกที่ตั้ง.....	26
ภาพที่ 3.4 เกณฑ์การเลือกพื้นที่และขนาดพื้นที่.....	27
ภาพที่ 3.5 การวิเคราะห์เส้นทางการสัญจร.....	27
ภาพที่ 3.6 การวิเคราะห์ขอบเขต.....	28
ภาพที่ 3.7 การวิเคราะห์จุดศูนย์กลางกิจกรรม.....	28
ภาพที่ 3.8 การวิเคราะห์ย่านหรือเขตพื้นที่.....	29
ภาพที่ 3.9 การวิเคราะห์จุดสังเกตหรือสัญลักษณ์ของพื้นที่.....	29
ภาพที่ 3.10 การวิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	30
ภาพที่ 3.11 การวิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง.....	30
ภาพที่ 3.12 การวิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง.....	31
ภาพที่ 3.13 การวิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง.....	31

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 3.14 การวิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง.....	32
ภาพที่ 3.15 ผู้ใช้งานอาคาร.....	33
ภาพที่ 3.16 การศึกษาพฤติกรรมโดยทั่วไปของแวรุงนาย.....	34
ภาพที่ 3.17 แผนผังลำดับเวลา แสดงความแตกต่างด้านกิจกรรมในกลุ่มเยาวชนทั่วไป และกลุ่มแวรุงนาย.....	34
ภาพที่ 3.18 คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของแวรุงนาย.....	35
ภาพที่ 3.19 การวิเคราะห์สภาพเมือง (Urban Condition) ของพื้นที่ย่านรามคำแหง 53.....	36
ภาพที่ 3.20 การกำหนดหน้าที่สำคัญของโครงการ.....	36
ภาพที่ 3.21 การกำหนดโปรแกรมของโครงการ.....	37
ภาพที่ 3.22 การวางแผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่ (Zoning Diagram).....	38
ภาพที่ 3.23 การแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ (Bubble Diagram).....	38
ภาพที่ 3.24 แสดงภาพการจำแนกพื้นที่ใช้งาน.....	41
ภาพที่ 3.25 แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	42
ภาพที่ 3.26 แสดงภาพผังสี่ที่ตั้งโครงการ.....	43
ภาพที่ 3.27 ข้อกำหนดที่ตั้งโครงการ.....	43
ภาพที่ 3.28 แสดงภาพบรรยากาศโครงการ.....	44
ภาพที่ 4.1 การวิเคราะห์สภาพเมือง (Urban Condition) ของพื้นที่ย่านรามคำแหง 53.....	47
ภาพที่ 4.2 การกำหนดหน้าที่สำคัญของโครงการ.....	48
ภาพที่ 4.3 การกำหนดโปรแกรมของโครงการ.....	48
ภาพที่ 4.4 ความงดงามแห่งวัฒนธรรมลาย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้.....	49
ภาพที่ 4.5 ความงดงามแห่งวัฒนธรรมลาย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้.....	50
ภาพที่ 4.6 ความงดงามแห่งวัฒนธรรมลาย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้.....	50
ภาพที่ 4.7 ความงดงามแห่งวัฒนธรรมลาย ในพื้นที่ ย่านรามคำแหง 53.....	51
ภาพที่ 4.8 ความงดงามแห่งวัฒนธรรมลาย ในพื้นที่ ย่านรามคำแหง 53.....	51
ภาพที่ 4.9 การสังเกต (Observation) พฤติกรรมการใช้งานพื้นที่จริง.....	52
ภาพที่ 4.10 การวิเคราะห์ (Analysis) เพื่อทำความเข้าใจศักยภาพของพื้นที่.....	52
ภาพที่ 4.11 การวิเคราะห์ (Analysis) เพื่อทำความเข้าใจศักยภาพของพื้นที่.....	53
ภาพที่ 4.12 แนวคิดในการออกแบบ.....	54
ภาพที่ 4.13 การวางกรอบแนวคิดในการจัดระบบพื้นที่และการใช้งานอย่างมีทิศทาง.....	55

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 4.14 แนวคิดในการออกแบบรูปแบบอาคาร.....	57
ภาพที่ 4.15 การพัฒนาของการออกแบบอาคาร (Schematic Design).....	58
ภาพที่ 4.16 การพัฒนาของการออกแบบอาคาร (Mass Space Design).....	58
ภาพที่ 5.1 ทักษะคุณภาพสูง.....	59
ภาพที่ 5.2 ผังบริเวณ (Layout).....	60
ภาพที่ 5.3 ผังบริเวณ (Masterplan).....	61
ภาพที่ 5.4 ผังพื้นที่ 2.....	62
ภาพที่ 5.5 ผังหลังคา.....	63
ภาพที่ 5.6 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ร้านน้ำชา นายสุไต้ล).....	64
ภาพที่ 5.7 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ร้านอาหาร ข้าวราดแกง).....	65
ภาพที่ 5.8 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ร้านอาหารมิตรไมตรี).....	66
ภาพที่ 5.9 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (แกเลอรี).....	67
ภาพที่ 5.10 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ห้องสมุด และ พื้นที่ทำงานร่วม).....	68
ภาพที่ 5.11 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (โถงต้อนรับ ห้องเรียนอเนกประสงค์ และสำนักงาน).....	69
ภาพที่ 5.12 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก และผู้สูงอายุ).....	70
ภาพที่ 5.13 รูปตัดตามยาว A.....	71
ภาพที่ 5.14 รูปตัดตามยาว B.....	73
ภาพที่ 5.15 รูปตัดตามขวาง C.....	75
ภาพที่ 5.16 รูปด้าน 1.....	77
ภาพที่ 5.17 รูปด้าน 3.....	78
ภาพที่ 5.18 รูปด้าน 3 และรูปด้าน 4.....	79
ภาพที่ 5.19 ภาพทัศนียภาพภายนอก ด้านหน้าอาคาร ริมคลองแสนแสบ.....	80
ภาพที่ 5.20 ภาพทัศนียภาพภายนอก ด้านซ้าย ติดอาคารบ้านพักอาศัย.....	80
ภาพที่ 5.21 ภาพทัศนียภาพภายนอก ด้านขวา ติดอาคารอพาร์ทเมนท์.....	81
ภาพที่ 5.22 ภาพทัศนียภาพภายนอก พื้นที่ขนาดเล็ก (Small Space).....	81
ภาพที่ 5.23 ภาพทัศนียภาพภายนอก กึ่งกลางโครงการ.....	82
ภาพที่ 5.24 ภาพทัศนียภาพภายนอก กึ่งกลางโครงการ.....	82
ภาพที่ 5.25 ภาพทัศนียภาพภายใน อาคารร้านอาหาร (ข้าวราดแกง) และร้านชกผ้า.....	83

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 5.26 ภาพทัศนียภาพภายใน ร้านซักผ้า.....	83
ภาพที่ 5.27 ภาพทัศนียภาพภายใน ร้านน้ำชา นายสุไต้.....	84
ภาพที่ 5.28 ภาพทัศนียภาพภายใน พื้นที่ขนาดเล็ก (Small Space) บริเวณชั้นที่ 2.....	84
ภาพที่ 5.29 ภาพทัศนียภาพภายใน ห้องสมุดและพื้นที่ทำงานร่วม.....	85
ภาพที่ 5.30 แสดงภาพ QR วิดีโอของโครงการ.....	86

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

ตารางที่ 1.1. แสดงพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการ.....39

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ประสบการณ์ชีวิตของผู้วิจัยเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ก่อให้เกิดแนวคิดของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยในช่วงวัยเด็ก ผู้วิจัยเติบโตในสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติ เนื่องจากบิดาปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดกรมป่าไม้ แม้จะได้ใช้ชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติ แต่ในเวลานั้นผู้วิจัยยังมิได้ตระหนักถึงคุณค่าหรือเกิดความผูกพันกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ความสนใจส่วนใหญ่กลับมุ่งไปที่สื่อบันเทิง โทรทัศน์ และการ์ตูน รวมถึงความชื่นชอบในการเดินทางเข้าสู่เมืองเพื่อใช้เวลาในห้างสรรพสินค้ากับครอบครัว ภาพลักษณ์ของ “เมือง” ในความทรงจำวัยเยาว์จึงถูกจดจำในฐานะพื้นที่แห่งความสะดวกสบาย ความเจริญ และความบันเทิง

กระทั่งเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่และได้มีโอกาสใช้ชีวิตในกรุงเทพมหานครระหว่างการฝึกสหกิจศึกษา ประสบการณ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนมุมมองของผู้วิจัยต่อเมืองอย่างมีนัยสำคัญ แม้เมืองหลวงจะเป็นศูนย์กลางของโอกาสและความหลากหลายของทรัพยากร แต่กลับพบว่าพื้นที่ที่เอื้อต่อการพักผ่อนทางจิตใจและความสงบภายในนั้นมีอยู่อย่างจำกัด ความรู้สึกโหยหาต่อ “พื้นที่สงบ” จึงเกิดขึ้นควบคู่กับการรับรู้ถึงพลวัตและความเร่งรีบของชีวิตเมือง นำไปสู่การตั้งคำถามถึงบทบาทของเมืองในฐานะพื้นที่ที่ควรตอบสนองทั้งมิติทางสังคมและมิติทางจิตใจของมนุษย์ได้อย่างสมดุล

ในอีกด้านหนึ่ง ปรากฏการณ์การย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง (Rural-to-Urban Migration) ของ “ผู้ไม่คุ้นเมือง” หรือประชากรแฝง ได้กลายเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของการเติบโตของกรุงเทพมหานครในบริบทร่วมสมัย โดยมีข้อมูลชี้ว่ากว่าครึ่งหนึ่งของประชากรในเมืองเป็นผู้ที่ย้ายถิ่นจากต่างจังหวัดเพื่อแสวงหาโอกาสทางการศึกษา อาชีพ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (Garip & Curran, 2014) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการออกแบบและพัฒนาเมืองให้สามารถรองรับความแตกต่างหลากหลายของผู้คน โดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องปรับตัวเข้าสู่สภาพแวดล้อมใหม่

หนึ่งในกลุ่มสำคัญคือ “แรงงานโยกย้าย” เยาวชนมลาญจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในย่านรามคำแหง เพื่อแสวงหาโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ กลุ่มคนเหล่านี้ได้นำพาวิถีชีวิต ภาษา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมติดตัวมาด้วย และค่อย ๆ ก่อรูปเป็น “ชุมชนมลาญกลางเมือง” ที่สะท้อนทั้งความหวังและความพยายามในการสร้างชีวิตใหม่ อย่างไรก็ตาม แม้เมืองจะมีการจัดเตรียมพื้นที่สาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ แต่ด้วยลักษณะการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันของกลุ่มแรงงานโยกย้าย ทั้งการเรียน การทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ และการพักผ่อน ทำให้พื้นที่สาธารณะหลักของเมืองไม่สามารถรองรับการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้อย่างเต็มที่

พื้นที่สังคมของกลุ่มจึงมักเกิดขึ้นในลักษณะของ “พื้นที่ไม่เป็นทางการ” หรือพื้นที่ขนาดเล็กที่แทรกตัวอยู่ในโครงสร้างของเมือง เช่น ตรอก ซอกซอย หรือพื้นที่ริมคลองแสนแสบ ในรูปแบบของร้านน้ำชา และร้านอาหารพื้นถิ่น ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นที่พบปะ แลกเปลี่ยน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน

จากการศึกษาบริบทพื้นที่ย่านรามคำแหง 53 พบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีความหนาแน่นสูงและดำเนินไปด้วยจังหวะชีวิตที่เร่งรีบ ส่งผลให้พื้นที่สาธารณะขาดคุณภาพในด้านการรองรับทั้งปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการพักผ่อนทางจิตใจ ขณะเดียวกันยังปรากฏ “พื้นที่ขนาดเล็กในเมือง” ที่แม้มีขนาดจำกัด แต่กลับมีศักยภาพในการทำหน้าที่เป็นพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างชีวิตประจำวันกับความรู้สึกภายในของผู้ใช้งาน ดังนั้น วิทยานิพนธ์เรื่อง “โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแหร่งนายพลัดถิ่น ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร” มุ่งเสนอแนวทางการออกแบบ “พื้นที่ขนาดเล็กในเมือง” ที่ทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางสังคม โดยเชื่อมโยงผู้คน วิถีชีวิต และบริบทวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ภายใต้แนวคิด “นาย พื้นที่จริง ของคนจริง” (As it is) ซึ่งเน้นการออกแบบที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้คน ผ่านการเชื่อมโยงเส้นทางสัญจรและการจัดวางกลุ่มอาคารขนาดเล็ก เพื่อสร้างสมดุลระหว่างชีวิตเมือง สังคม และจิตใจ และนำไปสู่ต้นแบบสถาปัตยกรรมเพื่อการเยียวยาอย่างยั่งยืนในอนาคต

1.2 ประเด็นคำถามของวิทยานิพนธ์

จะเป็นอย่างไร หากกรุงเทพมหานคร สามารถเป็น “พื้นที่ทางสังคม” ของทุกคนได้ โดยเฉพาะสามารถเป็นพื้นที่ที่ให้ชาวแหร่งนายพลัดถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของเมืองได้

1.3 สมมติฐานของวิทยานิพนธ์

กลุ่มชาวแหร่งนายพลัดถิ่นที่ต้องออกจากถิ่นกำเนิดเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ในกรุงเทพมหานคร มักดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่พักอาศัยขนาดจำกัดและเผชิญกับสภาวะแวดล้อมเมืองที่หนาแน่นและเร่งรีบ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก ไม่มั่นคงทางอารมณ์ และขาดพื้นที่ที่เอื้อต่อการเยียวยาจิตใจ ดังนั้น หากมีการออกแบบสถาปัตยกรรมที่สร้าง “พื้นที่ขนาดเล็กในเมือง” ให้ทำหน้าที่เป็น “พื้นที่ทางสังคม” โดยเชื่อมโยงผู้คนกับธรรมชาติ วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของถิ่นกำเนิด จะสามารถช่วยลดความรู้สึกแปลกแยก เสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ และสนับสนุนการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในเมืองได้อย่างสมดุลมากยิ่งขึ้น

1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.4.1 เพื่อออกแบบพื้นที่ทางสังคม และพื้นที่สงบทางใจ สำหรับกลุ่มแรงงาน

1.4.2 เพื่อออกแบบพื้นที่ที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติโดยมีสถาปัตยกรรมเป็นสื่อกลาง

1.4.3 เพื่อออกแบบพื้นที่ทางสังคม และพื้นที่สงบทางใจที่ไม่มีกรอบศาสนา ความเชื่อ และเพศ

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

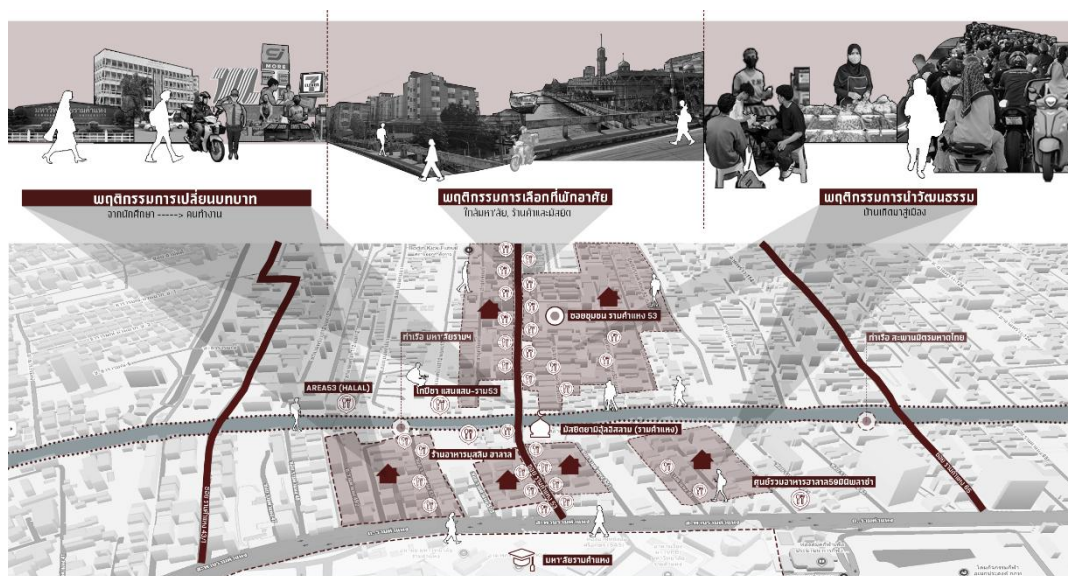
1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.5.1.1 ศึกษาทฤษฎีเมือง (Urban Design)

1.5.1.2 ศึกษาทฤษฎีทางจิตวิทยา และสภาพแวดล้อม

1.5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

1.5.2.1 พื้นที่ศึกษาอยู่ในบริเวณซอย รามคำแหง 51/3 และ 53 แขวงหัวหมาก บางกะปิ ริมคลองแสนแสบ ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่นสูง และตั้งอยู่ใกล้มหาวิทยาลัย รามคำแหง อันเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาที่สำคัญของพื้นที่

ภาพที่ 1.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

1.5.3 ขอบเขตด้านผู้ใช้สอย

1.5.3.1 กลุ่มผู้ใช้หลักคือ “แรงงาน” ซึ่งเป็นเยาวชนมาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพื่อแสวงหาโอกาสทางการศึกษา อาชีพ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประกอบด้วย

1.5.3.1.1 กลุ่มนักเรียนนาย (อายุ 16-18 ปี)

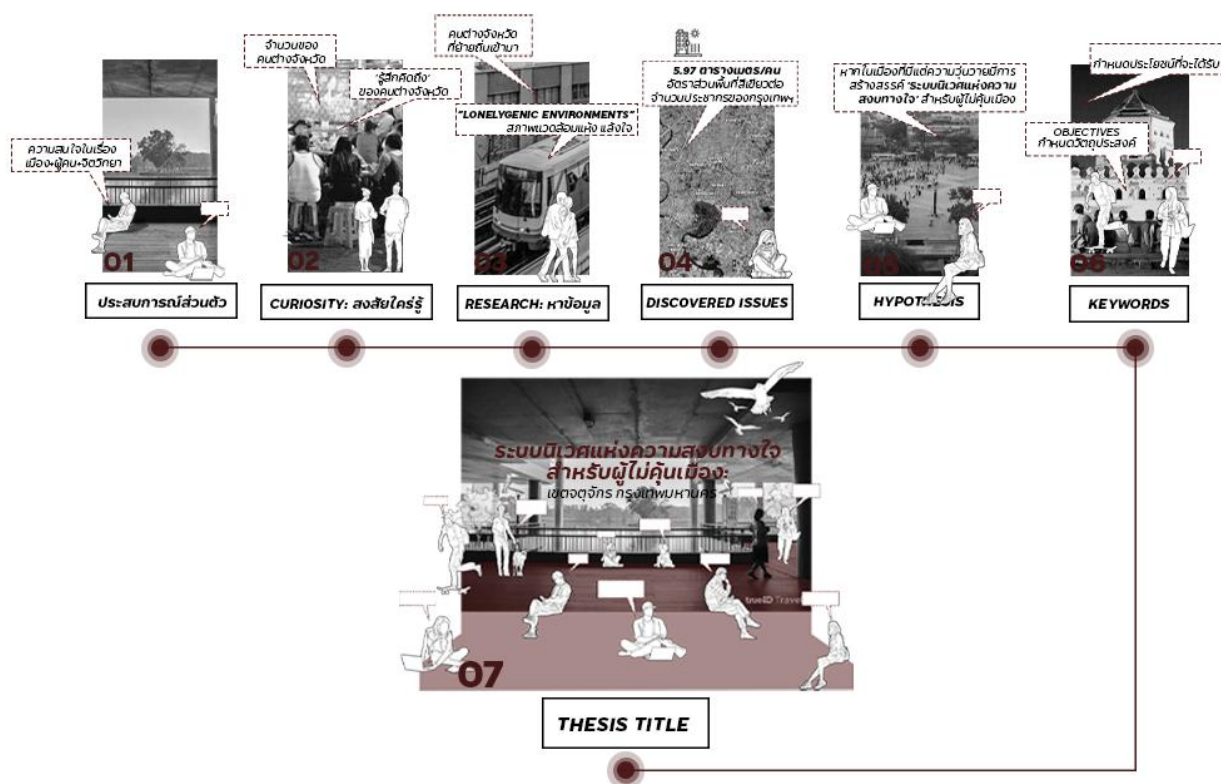
1.5.3.1.2 กลุ่มนักศึกษาอายุ (อายุ 19-22 ปี)

1.5.3.1.3 กลุ่มวัยทำงานนาย (อายุ 23-30 ปี)

1.5.3.2 บุคคลทั่วไปที่ต้องการพื้นที่ทางสังคม และพื้นที่สงบทางใจ

1.5.3.2.1 เปิดกว้างสำหรับผู้ใช้ทุกเพศ ทุกวัย และทุกความเชื่อ

1.6 กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

ภาพที่ 1.2 กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

กระบวนการศึกษาของโครงการนี้เริ่มต้นจาก ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ออกแบบที่สังเกตเห็นความรู้สึกไม่คุ้นชินกับสภาพแวดล้อมเมือง ซึ่งนำไปสู่ความสงสัยใคร่รู้ (Curiosity) เกี่ยวกับชีวิตและการปรับตัวของคนต่างจังหวัดที่ย้ายเข้ามาใช้ชีวิตในกรุงเทพมหานคร จากนั้นได้ดำเนินการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล (Research) ทั้งในเชิงพื้นที่และเชิงจิตวิทยา เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ของแรงงานอย่างรอบด้าน กระบวนการดังกล่าวส่งผลให้เกิดการค้นพบประเด็นปัญหา (Discovered Issues) ว่ากลุ่มคนเหล่านี้มักประสบกับภาวะความโดดเดี่ยว ความเหงา และการขาดพื้นที่ที่เอื้อต่อการผ่อนคลายและสงบทางใจ จึงนำไปสู่การตั้งสมมุติฐานการออกแบบ (Hypothesis) ว่าสถาปัตยกรรมสามารถมีบทบาทในการสร้างสมดุลทางอารมณ์และความสงบภายในจิตใจได้ โดยได้กำหนดคำสำคัญและวัตถุประสงค์การออกแบบ (Keywords & Objectives) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแนวคิดเชิงสถาปัตยกรรม ภายใต้แนวคิด “การออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแรงงาน” ซึ่งมุ่งสร้างพื้นที่ทางสังคม และพื้นที่สงบทางใจ สำหรับการสงบจิตใจ และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เมือง และธรรมชาติอย่างกลมกลืน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 พัฒนาและออกแบบพื้นที่เมืองที่เชิญชวนและเข้าถึงได้ง่าย สำหรับแรงงาน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชีวิตเมือง

1.7.2 สร้างพื้นที่ที่เอื้อต่อการพบปะ พักผ่อน และเยียวยาทางจิตใจร่วมกันในบริบทของชุมชนเมือง สำหรับแรงงาน

1.7.3 ได้แนวทางในการออกแบบโมเดลต้นแบบในการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตเมืองกับความสงบทางใจของแรงงาน และคนเมือง

บทที่ 2

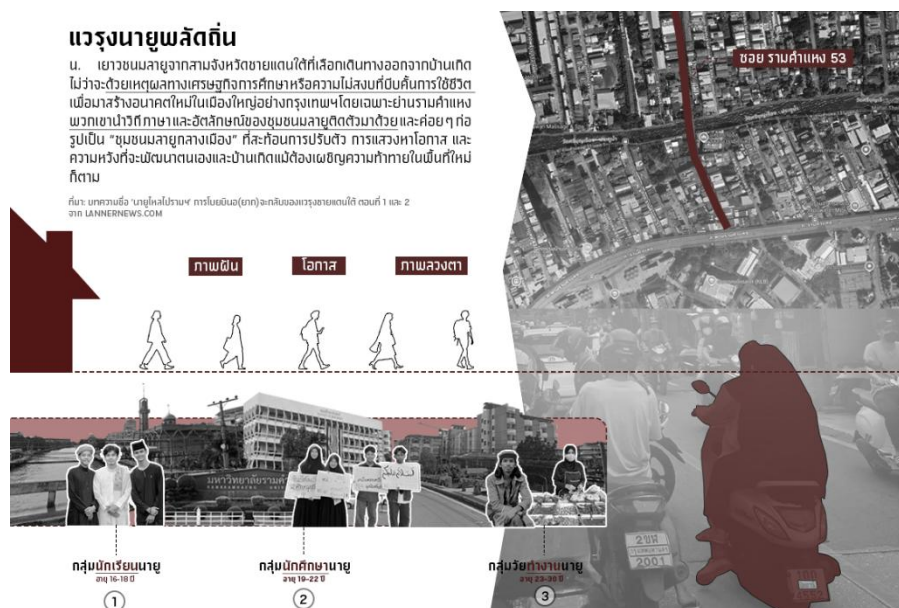
ทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการทบทวนวรรณกรรมครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการก่อรูปของ “พื้นที่ทางสังคม” และ “ความสงบทางใจ” ในบริบทของสถาปัตยกรรมเมือง โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจลักษณะและตัวตนของกลุ่มผู้ใช้งานหลัก คือ “แอรุงนายู” ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนคนหลายที่ย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองใหญ่ พร้อมทั้งวิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ทางสังคมในฐานะผลผลิตของความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน กิจกรรม และบริบททางวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการศึกษาความหมายของความสงบทางใจในมิติทางจิตวิทยา ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย และความสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ ยังพิจารณาการประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวในเชิงสถาปัตยกรรม ผ่านการออกแบบพื้นที่ที่เอื้อต่อการรับรู้ตนเอง การเชื่อมโยงกับธรรมชาติ และการสร้างบรรยากาศที่สงบและปลอดภัย ตลอดจนการอธิบายผ่านกรอบแนวคิดจิตวิทยาสภาพแวดล้อม (Environmental Psychology) ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพื้นที่ ทั้งในแง่ของความผูกพันต่อสถานที่ (Place Attachment) และศักยภาพของพื้นที่ในการเยียวยาทางจิตใจ (Therapeutic Landscape) อันนำไปสู่การสร้างความสำเร็จเชิงบูรณาการระหว่างสถาปัตยกรรม พฤติกรรมมนุษย์ และคุณภาพชีวิตในบริบทเมืองร่วมสมัย

2.1.1 นิยามของแอรุงนายู

แอรุงนายู คือ เยาวชนคนหลายจากสามจังหวัดชายแดนใต้ที่เลือกเดินทางออกจากบ้านเกิด ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ การศึกษา หรือความไม่สงบที่บีบคั้นการใช้ชีวิต เพื่อมาสร้างอนาคตใหม่ในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพฯ โดยเฉพาะย่านรามคำแหง พวกเขา นำวิถี ภาษา และอัตลักษณ์ของชุมชนคนหลายติดตัวมาด้วย และค่อย ๆ ก่อรูปเป็น “ชุมชนคนหลายกลางเมือง” ที่สะท้อนการปรับตัว การแสวงหาโอกาส และความหวังที่จะพัฒนาตนเองและบ้านเกิด แม้ต้องเผชิญความท้าทายในพื้นที่ใหม่ก็ตาม (LANNER News Media)

ภาพที่ 2.1 ชุมชนแรงงาน
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

2.1.2 พื้นที่ทางสังคมในงานสถาปัตยกรรม

พื้นที่ทางสังคมในงานสถาปัตยกรรมเป็นแนวคิดที่อธิบายว่าพื้นที่ไม่ได้เป็นเพียงองค์ประกอบทางกายภาพ แต่เป็น “ผลผลิตของสังคม” ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน กิจกรรม และบริบททางวัฒนธรรม โดย Henri Lefebvre ได้เสนอว่าพื้นที่ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ พื้นที่ที่ถูกรับรู้ (perceived space) พื้นที่ที่ถูกรออกแบบเชิงแนวคิด (conceived space) และพื้นที่ที่ถูกรับรู้ผ่านประสบการณ์ (lived space) ซึ่งสะท้อนว่าพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมถูกสร้างความหมายผ่านการใช้งานจริงของมนุษย์ (Lefebvre, 1991) นอกจากนี้ งานศึกษาร่วมสมัยยังชี้ให้เห็นว่าพื้นที่เป็นระบบที่มีพลวัต เปลี่ยนแปลงตามพฤติกรรมและช่วงเวลา จึงไม่สามารถแยกขาดออกจากบริบททางสังคมได้ (Tornaghi & Knierbein, 2015)

ในบริบทของสถาปัตยกรรมเมือง พื้นที่ทางสังคมมักปรากฏในรูปแบบของพื้นที่สาธารณะและกึ่งสาธารณะ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์และสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดย Jan Gehl ได้อธิบายว่าคุณภาพของพื้นที่สาธารณะมีผลโดยตรงต่อรูปแบบกิจกรรมของผู้คน ทั้งกิจกรรมจำเป็น กิจกรรมทางเลือก และกิจกรรมทางสังคม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อพื้นที่มีความน่าใช้งานและเข้าถึงได้ง่าย (Gehl, 2011) ขณะเดียวกัน แนวคิด “Third Place” ของ Ray Oldenburg ชี้ให้เห็นว่าพื้นที่นอกเหนือจากบ้านและที่ทำงาน เช่น ร้านกาแฟหรือพื้นที่ชุมชน เป็นพื้นที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการในชีวิตประจำวัน (Oldenburg, 1999)

ดังนั้น การออกแบบพื้นที่ทางสังคมในงานสถาปัตยกรรมจึงควรมุ่งเน้นการสร้างความปลอดภัย การเข้าถึงได้ และความยืดหยุ่นในการใช้งาน เพื่อรองรับความหลากหลายของผู้ใช้งานและกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยสถาปัตยกรรมสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญ (Gehl, 2011; Carmona et al., 2010) ทั้งนี้ พื้นที่ที่ประสบความสำเร็จไม่จำเป็นต้องมีความซับซ้อนในเชิงรูปแบบ แต่ควรเป็นพื้นที่ที่ผู้คนสามารถเข้ามาใช้งานได้จริง รู้สึกเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการสร้างความหมายของพื้นที่ร่วมกัน (Lefebvre, 1991)

2.1.3 นิยามของความสงบทางใจ

ความสงบทางใจ (Inner Peace) หมายถึง สภาวะของจิตใจที่เกิดความสมดุลระหว่างภายในและภายนอก ซึ่งบุคคลสามารถอยู่กับตนเองได้อย่างสงบ มีความเข้าใจในอารมณ์ ความคิด และยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตโดยไม่ถูกครอบงำด้วยความเครียดหรือความหวั่นไหวทางอารมณ์ (Kabatt-Zinn, 2003; Csikszentmihalyi, 1990) ความสงบทางใจไม่ได้หมายถึงการหลีกเลี่ยงจากความวุ่นวาย แต่เป็นการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างสมดุลและมีสติ

2.1.3.1 มิติของความสงบทางใจ คือ แนวคิด Inner Peace สามารถอธิบายได้ผ่านองค์ประกอบหลัก 3 มิติที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่

จิตใจ (Mind) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสติ (Mindfulness) การคิดเชิงบวก (Positive Thinking) การรู้เท่าทันอารมณ์ (Emotional Awareness) และความสามารถในการให้อภัยและปล่อยวาง (Forgiveness & Letting Go) ตามแนวคิดของ Jon Kabat-Zinn (1990) การฝึกสติทำให้บุคคลสามารถกลับมารับรู้ปัจจุบันขณะได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งช่วยลดความเครียดและสร้างความสงบภายใน

ร่างกาย (Body) ความสงบภายในเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจและร่างกายอย่างใกล้ชิด (Mind-Body Connection) การมีสุขภาพกายที่ดี เช่น การนอนหลับที่เพียงพอ การออกกำลังกาย การหายใจลึกและเป็นจังหวะ หรือการฝึกโยคะและสมาธิ ล้วนช่วยปรับสมดุลระบบประสาทอัตโนมัติ (Autonomic Nervous System) ทำให้ร่างกายอยู่ในสภาวะผ่อนคลาย ซึ่งส่งผลต่อความสงบของจิตใจ (Davidson & Lutz, 2008)

สังคมและความสัมพันธ์ (Relationships & Community) ความสงบทางใจไม่ได้เกิดขึ้นเพียงลำพัง แต่ยังเกี่ยวข้องกับความรู้สึก “เชื่อมโยง” กับผู้อื่นและชุมชน (Connectedness) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี การได้รับการยอมรับและสนับสนุนทางอารมณ์ ส่งผลต่อการรู้สึกปลอดภัยและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเป็นรากฐานของสมดุลทางใจ (Baumeister & Leary, 1995)

2.1.4 การประยุกต์แนวคิดความสงบทางใจในเชิงสถาปัตยกรรม

การนำแนวคิด Inner Peace มาประยุกต์ใช้ในสถาปัตยกรรมเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นและเต็มไปด้วยความเร่งรีบ เช่น ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร สามารถพิจารณาได้ใน 3 มิติหลัก ได้แก่

2.1.4.1 การออกแบบเพื่อการตระหนักรู้ (Design for Awareness): สร้างพื้นที่ที่กระตุ้นให้ผู้ใช้เกิดการรับรู้ตนเอง เช่น พื้นที่นั่งสงบ พื้นที่สีเขียวที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ และการใช้วัสดุที่มีสัมผัสอ่อนโยนและเป็นธรรมชาติ

2.1.4.2 การเชื่อมโยงกับธรรมชาติ (Biophilic Connection): การออกแบบพื้นที่ให้ผู้ใช้สัมผัสองค์ประกอบของธรรมชาติ เช่น ลม แสง น้ำ และพืช ซึ่งช่วยสร้างสมดุลระหว่างภายในและภายนอกของมนุษย์

2.1.4.3 การสร้างบรรยากาศสงบและปลอดภัย (Atmosphere of Calm and Safety): การออกแบบพื้นที่ให้ผู้ใช้สัมผัสองค์ประกอบของธรรมชาติ เช่น ลม แสง น้ำ และพืช ซึ่งช่วยสร้างสมดุลระหว่างภายในและภายนอกของมนุษย์

2.1.5 แนวคิดจิตวิทยาสภาพแวดล้อม (Environmental Psychology)

เป็นศาสตร์ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะผลกระทบของพื้นที่และสิ่งแวดล้อมต่อพฤติกรรม อารมณ์ และสภาวะทางจิตใจของมนุษย์ (Kuo, 2014) การออกแบบพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมจึงสามารถเป็นกลไกที่ช่วยเยียวยาและส่งเสริมความสมดุลทางอารมณ์ได้ โดยเฉพาะในกลุ่ม “แรงงาน” ซึ่งต้องเผชิญกับความแปลกแยกและการปรับตัวต่อบริบทเมืองที่แตกต่างจากถิ่นฐานเดิม

แนวคิด *Place Attachment* หรือ “ความผูกพันต่อสถานที่” อธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงอารมณ์ระหว่างบุคคลกับพื้นที่ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ ความทรงจำ และการมีส่วนร่วมกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว (Manzo & Perkins, 2006; Kamani Fard et al., 2024) งานวิจัยของ Albers et al. (2021) ชี้ว่า ความผูกพันดังกล่าวมีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวทางจิตใจของผู้ย้ายถิ่น เนื่องจากช่วยให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ใหม่ และลดความโดดเดี่ยวทางสังคม

ในขณะเดียวกัน แนวคิด *Therapeutic Landscape* (Gesler, 1992; Smith et al., 2022) อธิบายว่าพื้นที่บางประเภท เช่น สวนสาธารณะ หรือพื้นที่ที่ใกล้ชิดธรรมชาติ สามารถส่งผลเชิงบวกต่อจิตใจของผู้ใช้งาน ทำให้เกิดความสงบ ความปลอดภัย และการฟื้นฟูสมดุลทางอารมณ์ ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการต่อยอดในงานออกแบบเชิงจิตวิทยาสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างพื้นที่ที่เอื้อต่อการเยียวยาทางจิตใจของผู้ไม่คุ้นเมือง

2.1.5.1 ทฤษฎี Grounding (Grounding Theory) Grounding เป็นแนวคิดที่เน้นการเชื่อมโยงระหว่างร่างกายกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ โดยเฉพาะพื้นดินหรือวัสดุธรรมชาติ เช่น การเดินเท้าเปล่าบนดิน สนามหญ้า หรือพื้นหิน เพื่อสร้างความรู้สึกลึกซึ้งผ่อนคลายและความสงบภายในจิตใจ (Chevalier, Sinatra, Oschman, & Delany, 2012) แนวคิดนี้มีรากฐานจากทฤษฎี Biophilia ของ Wilson (1984) ที่ชี้ว่ามนุษย์มีความปรารถนาโดยธรรมชาติในการเชื่อมโยงกับธรรมชาติ ซึ่งช่วยสร้างสมดุลทางอารมณ์และจิตใจ

งานวิจัยพบว่าการสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดสามารถลดระดับคอร์ติซอล ปรับสมดุลระบบประสาทอัตโนมัติ และช่วยให้เกิดความสงบภายในจิตใจ (Chevalier, Melvin, & Barsotti, 2015; Brown et al., 2022) แนวคิด Grounding จึงถูกนำมาประยุกต์ใช้ใน งานออกแบบสถาปัตยกรรม และภูมิสถาปัตยกรรม เพื่อสร้าง Healing Environment สำหรับผู้ใช้งาน โดยเฉพาะผู้ใหม่ในเมือง (Urban Newcomers) ที่อาจเผชิญความเครียดจากสิ่งแวดล้อมเมืองหนาแน่นและไม่คุ้นเคยกับพื้นที่

การประยุกต์ Grounding ในงานออกแบบพื้นที่เมือง ในบริบทของเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่เมืองที่มีความหนาแน่นสูงและมีความหลากหลายของกิจกรรม การประยุกต์แนวคิด Grounding ในการออกแบบสามารถแบ่งออกเป็น 3 มิติหลัก

- 1) Grounding ทางกายภาพ (Somatic / Earthing Grounding) การออกแบบพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้สัมผัสพื้นผิวธรรมชาติอย่างใกล้ชิด เช่น พื้นหญ้า ดินอัด หรือกรวดกลม การใช้วัสดุธรรมชาติยังช่วยเกิดความรู้สึกลึกซึ้งผ่อนคลายและการเชื่อมโยงกับพื้นดิน (Oschman et al., 2015; Park et al., 2025)
- 2) Grounding ทางประสาทสัมผัสและจิตใจ (Sensory / Psychological Grounding) การกระตุ้นประสาทสัมผัสเพื่อดึงสติกลับมาที่ปัจจุบัน เช่น การจัดพื้นที่ที่ให้เสียงน้ำไหล ลมพัด กลิ่นพืชพรรณ หรือเทคนิค 5-4-3-2-1 ที่ผู้ใช้งานสามารถระบุสิ่งที่มองเห็น สัมผัส ได้ยิน รับรส หรือได้กลิ่น เพื่อช่วยลดความวิตกกังวลและฟื้นฟูความสงบภายใน (UR Medicine, 2018)
- 3) Grounding ผ่านธรรมชาติ (Nature-based Grounding) การจัดพื้นที่สีเขียว ต้นไม้ น้ำ หรือพืชพรรณที่สามารถสัมผัสและสังเกตได้ ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานกับธรรมชาติ งานอภิธานพบว่า การอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติลดความดันโลหิตและคอร์ติซอล ลดความเครียด และส่งเสริมความผ่อนคลายทางจิตใจ (Qiu et al., 2022; Chen et al., 2025; Siah et al., 2023)

2.1.5.2 พื้นที่แห่งท่งทำงานองที่ซ้าลง ในบริบทเมืองที่เต็มไปด้วความเร่งรีบและการแข่งขัน การออกแบบพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้คน “ชะลอจังหวะชีวิต” ถือเป็นกลยุทธ์ทางจิตวิทยา สภาพแวดล้อมที่ช่วยสร้างสมดุลทางอารมณ์ งานวิจัยด้าน *slow urbanism* และ *mindful design* (Park & Sohn, 2019) ชี้ว่า พื้นที่ที่ออกแบบให้มีความเรียบง่าย เงียบสงบ และมีองค์ประกอบธรรมชาติ เช่น น้ำ ต้นไม้ หรือแสงธรรมชาติ ช่วยให้ผู้ใช้ลดความตึงเครียด และกลับมารับรู้จังหวะชีวิตของตนเองได้ดีขึ้น

2.1.5.3 พื้นที่สัดบฟังเสียงตนเองและปัจจุบันขณะ แนวคิด *Mindfulness* หรือ “สภาวะรู้ตัว” เป็นรากฐานของการออกแบบพื้นที่เพื่อความสงบทางใจ (Kabat-Zinn, 2003) การสร้างพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานได้สงบนิ่ง รับฟังเสียงของตนเอง และตระหนักถึงสิ่งรอบข้าง เช่น เสียงลม ใบไม้ หรือการไหลของน้ำ ช่วยให้เกิดสภาวะจิตใจที่นิ่งและมีสมาธิ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการฟื้นฟูทางจิตใจของผู้ไม่คุ้นเมืองที่ต้องการ “พื้นที่ปลอดภัยทางอารมณ์”

2.1.5.4 พื้นที่พินิจพิจารณาความเป็นไปของสภาวะปัจจุบัน คือพื้นที่ที่เอื้อต่อการใคร่ครวญ และสังเกตความเป็นไปของชีวิต (Shapiro, 2014) โดยมีกออกแบบให้มีความเรียบง่าย แสงนุ่มนวล และบรรยากาศสงบ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ใช้งานเกิดการตระหนักรู้ถึงสิ่งรอบตัวและความคิดภายในตนเอง การออกแบบพื้นที่ลักษณะนี้ไม่เพียงช่วยเสริมสร้างสมาธิ แต่ยังช่วยให้ผู้ไม่คุ้นเมืองเกิดความเข้าใจต่อบริบทใหม่ และค่อย ๆ ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างกลมกลืน

2.2 กรณีศึกษางานออกแบบที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 กรณีศึกษางานเชิงออกแบบ

2.2.1.1 Teshima Art Museum, Kagawa, Japan

ภาพที่ 2.2 แสดงภาพภายนอกของ Teshima Art Museum, Kagawa, Japan

ที่มา : <https://www.archdaily.com/151535/teshima-art-museum>

สถาปนิก: Ryue Nishizawa

สถานที่ตั้ง: เกาะเทชิมะ จังหวัดคางาวะ ประเทศญี่ปุ่น

แนวคิดหลัก: การหลอมรวม “ธรรมชาติ ศิลปะ และสถาปัตยกรรม” ให้เป็นหนึ่งเดียว เพื่อสร้างพื้นที่สงบทางใจและการรับรู้ความงามของธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง

พิพิธภัณฑ์ศิลปะเทชิมะ (Teshima Art Museum) ตั้งอยู่บนเกาะเทชิมะในทะเลเซโตะ ประเทศญี่ปุ่น ออกแบบโดยสถาปนิกชาวโตเกียว ริวเอะ นิชิซาวะ (Ryue Nishizawa) และศิลปิน เรอิ ไนโตะ (Rei Naito) เปิดตัวในปี 2010 เป็นส่วนหนึ่งของเทศกาลศิลปะนานาชาติ Setouchi

ภาพที่ 2.3 แสดงภาพภายนอกของ Teshima Art Museum, Kagawa, Japan

ที่มา : <https://www.archdaily.com/151535/teshima-art-museum>

พิพิธภัณฑ์มีแนวความคิดการออกแบบให้เป็นแกลเลอรีเปิดโล่งที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ โดยมีโครงสร้างเป็นเปลือกคอนกรีตหนา 25 ซม. ที่ยื่นออกไปในภูมิทัศน์ของเกาะ มีช่องเปิดรูปไข่สองจุดที่เปิดรับแสงและลมจากภายนอก การออกแบบนี้สะท้อนถึงความเรียบง่ายและความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

ภายในของพิพิธภัณฑ์มีผลงานศิลปะของศิลปิน Rei Naito ที่เน้นการสร้างประสบการณ์ทางความรู้สึกและการรับรู้ของผู้ชม โดยใช้แสง เงา และเสียงธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกทางศิลปะ ผลงานเหล่านี้มีความลึกซึ้งและเชื่อมโยงกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง

ภาพที่ 2.4 แสดงภาพภายในของ Teshima Art Museum, Kagawa, Japan
ที่มา : <https://www.archdaily.com/151535/teshima-art-museum>

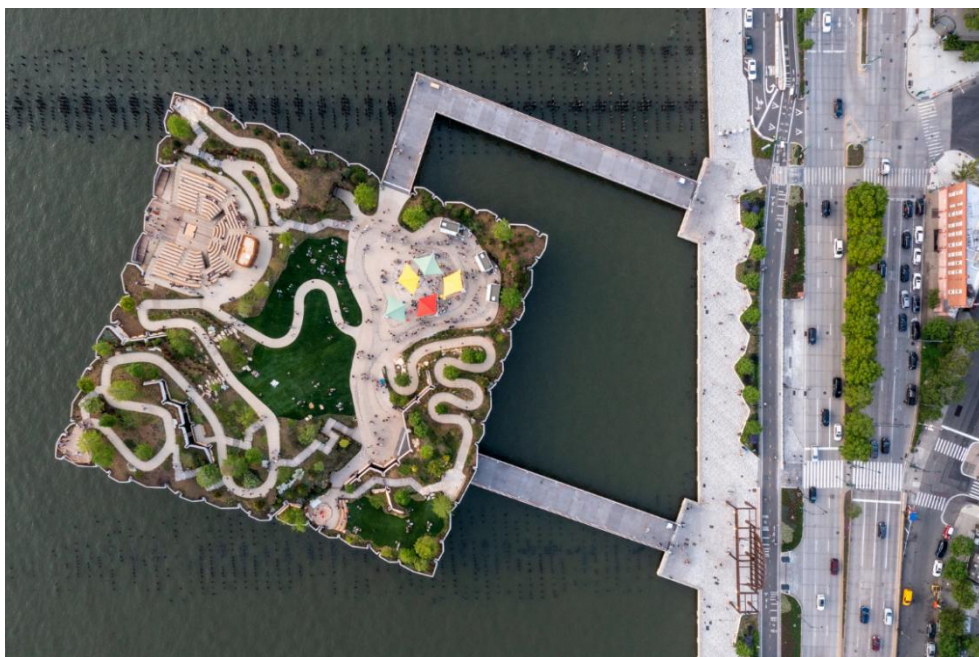
Planta de situación Site plan

ภาพที่ 2.5 ฟังบริเวณของ Teshima Art Museum, Kagawa, Japan
ที่มา : <https://www.archdaily.com/151535/teshima-art-museum>

แม้ Teshima Art Museum จะถูกออกแบบให้เป็นพื้นที่แห่งความสงบทางใจเป็นหลัก แต่ในอีกมิติหนึ่งยังสามารถทำหน้าที่เป็น “พื้นที่ทางสังคม” ในรูปแบบของการอยู่ร่วมกันอย่างเงียบสงบ (silent co-presence) โดยผู้ใช้งานรับรู้การมีอยู่ของผู้อื่นผ่านแสง เสียง และบรรยากาศ มากกว่าปฏิสัมพันธ์โดยตรง พื้นที่เปิดโล่งภายใต้โครงสร้างเดียวกันทำให้ผู้คนอยู่ใน “พื้นที่ร่วม” (shared spatial field) ก่อให้เกิดประสบการณ์ร่วม แม้แต่ละคนจะมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน

ลักษณะการออกแบบที่ไม่กำหนดกิจกรรมอย่างตายตัว และการเชื่อมโยงกับธรรมชาติผ่านแสง ลม และเสียง ยังช่วยสร้าง “ประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสร่วม” ซึ่งเอื้อต่อการเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่และของผู้อื่น ดังนั้น ทัศนศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า พื้นที่ทางสังคมไม่จำเป็นต้องเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ที่ชัดเจนเสมอไป แต่สามารถเกิดขึ้นผ่านการ “ดำรงอยู่ร่วมกัน” ในบรรยากาศที่สงบ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการออกแบบพื้นที่ที่เชื่อมโยงทั้งมิติทางสังคมและจิตใจในบริบทเมืองร่วมสมัย

2.2.1.2 Little Island Park, New York, USA

ภาพที่ 2.6 แสดงภาพภายนอกของ Little Island Park, New York, USA

ที่มา : https://www.archdaily.com/962374/little-island-park-heatherwick-studio?ad_source=search&ad_medium=projects_tab

สถาปนิก: Heatherwick Studio ร่วมกับ Mathews Nielsen Landscape Architects

สถานที่ตั้ง: ริมน้ำฮัดสัน, แมนฮัตตัน, นิวยอร์ก, สหรัฐอเมริกา

แนวคิดหลัก: สวนสาธารณะลอยน้ำที่ออกแบบให้เป็น “เกาะแห่งธรรมชาติ ศิลปะ และชุมชน” โดยใช้เสา “Tulip-shaped piles” รองรับพื้นที่สีเขียวรูปทรงโค้งเว้าเหนือผิวน้ำ เพื่อสร้างประสบการณ์เชื่อมโยงระหว่างผู้คน เมือง และแม่น้ำอย่างกลมกลืน

Little Island เป็นสวนสาธารณะลอยน้ำเหนือแม่น้ำฮัดสัน ใจกลางมหานครนิวยอร์ก ออกแบบให้เป็นพื้นที่สีเขียวสวนศิลปะการแสดง ทำหน้าที่เป็น “โอเอซิสแห่งธรรมชาติ” สำหรับคนเมือง พัฒนาจากท่าเรือร้าง (Pier 55) โดย Heatherwick Studio ซึ่งตั้งคำถามใหม่ต่อบทบาทของท่าเรือสาธารณะ ผ่านการออกแบบที่เน้นประสบการณ์ผู้ใช้ ให้ความรู้สึกเหมือนได้หลุดออกจากความวุ่นวายของเมือง สู่พื้นที่สงบเสมือนยกส่วนหนึ่งของ Central Park มาวางไว้กลางแม่น้ำ

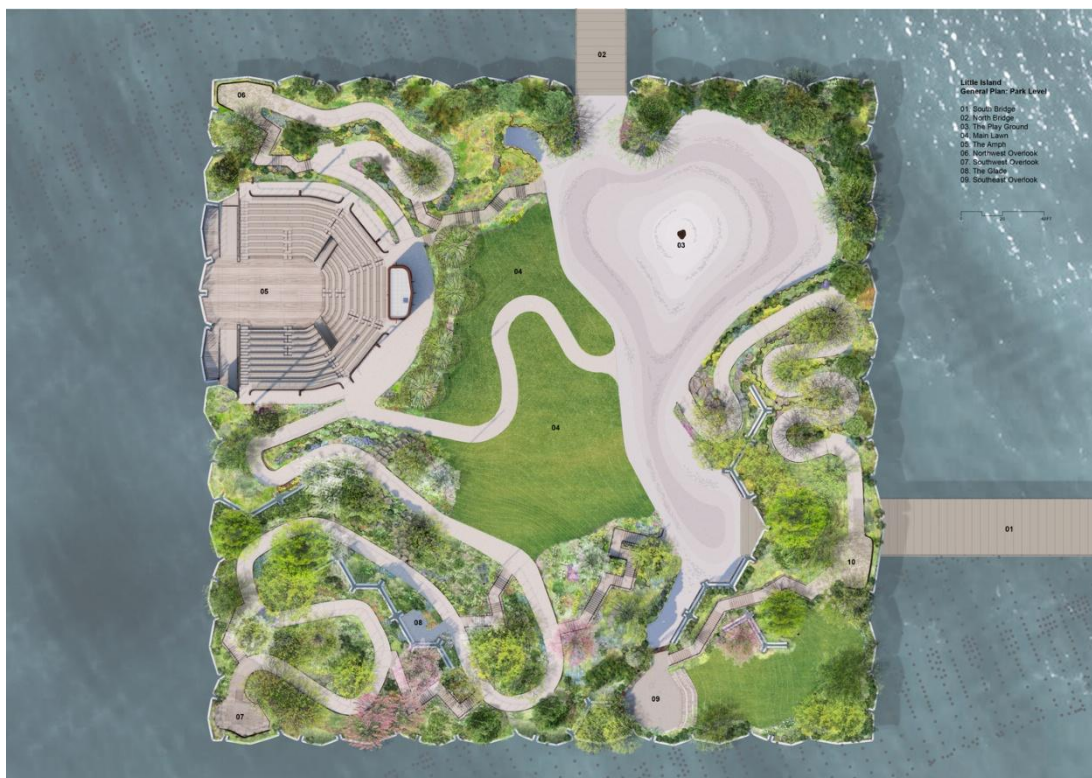

ภาพที่ 2.7 แสดงภาพภายนอกของ Little Island Park, New York, USA

ที่มา : https://www.archdaily.com/962374/little-island-park-heatherwick-studio?ad_source=search&ad_medium=projects_tab

รูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม โดยทั่วไป ทำเรือมักมีลักษณะราบเรียบเพื่อให้เรือเทียบทำได้ง่าย แต่ Heatherwick Studio กลับมองต่างออกไปพวกเขาตั้งใจจะสร้าง ภูมิทัศน์ที่มีระดับสูงต่ำไม่เท่ากัน ให้ผู้คนได้เดินขึ้นลงในลักษณะคล้ายภูเขาเล็กๆกลางน้ำโครงสร้างของสวนถูกยกขึ้นเหนือผิวน้ำโดยใช้ เสาเข็มคอนกรีตรูปทรง “กระถาง” (tulip-shaped pots) ซึ่งเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นที่สุดของโครงการ

แรงบันดาลใจของรูปทรงเหล่านี้มาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติในฤดูหนาว เมื่อก้อนน้ำแข็งจับตัวรอบเสาไม้ของท่าเรือเก่ากลายเป็น “โมเสกน้ำแข็ง” ทีมออกแบบจึงนำรูปทรงนั้นมาพัฒนาเป็นโครงสร้างคอนกรีตแบบโมดูลาร์ ที่สามารถผลิตเป็นชิ้นๆ แล้วประกอบเข้าด้วยกันบนพื้นที่จริง

ภาพที่ 2.8 ผังบริเวณของ Little Island Park, New York, USA

ที่มา : https://www.archdaily.com/962374/little-island-park-heatherwick-studio?ad_source=search&ad_medium=projects_tab

Little Island เป็นตัวอย่างของการสร้าง “พื้นที่ทางสังคม” ผ่านการออกแบบภูมิทัศน์ที่หลากหลายและยืดหยุ่น โดยการสร้างระดับพื้นที่ที่แตกต่างกันและเส้นทางสัญจรที่คดเคี้ยว ช่วยกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการเดินเล่น พักผ่อน และการแสดงศิลปะ ส่งผลให้เกิดการพบปะและปฏิสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interaction) ระหว่างผู้ใช้งาน นอกจากนี้ การผสมผสานระหว่างธรรมชาติ ศิลปะ และพื้นที่สาธารณะ เช่น ลานการแสดง ยังช่วยสร้าง “ประสบการณ์ร่วม” (collective experience) ที่ทำให้ผู้คนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน พร้อมทั้งการยกระดับพื้นที่เหนือผิวน้ำยังช่วยสร้างความรู้สึกหลีกเลี่ยงจากความวุ่นวายของเมือง (urban escape) ควบคู่กับการคงความเชื่อมโยงกับบริบทโดยรอบ ทำให้พื้นที่สามารถทำหน้าที่เป็นทั้งพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่พักผ่อนทางจิตใจได้อย่างสมดุล

2.2.1.3 Swiss Sound Box, Expo 2000 Hannover

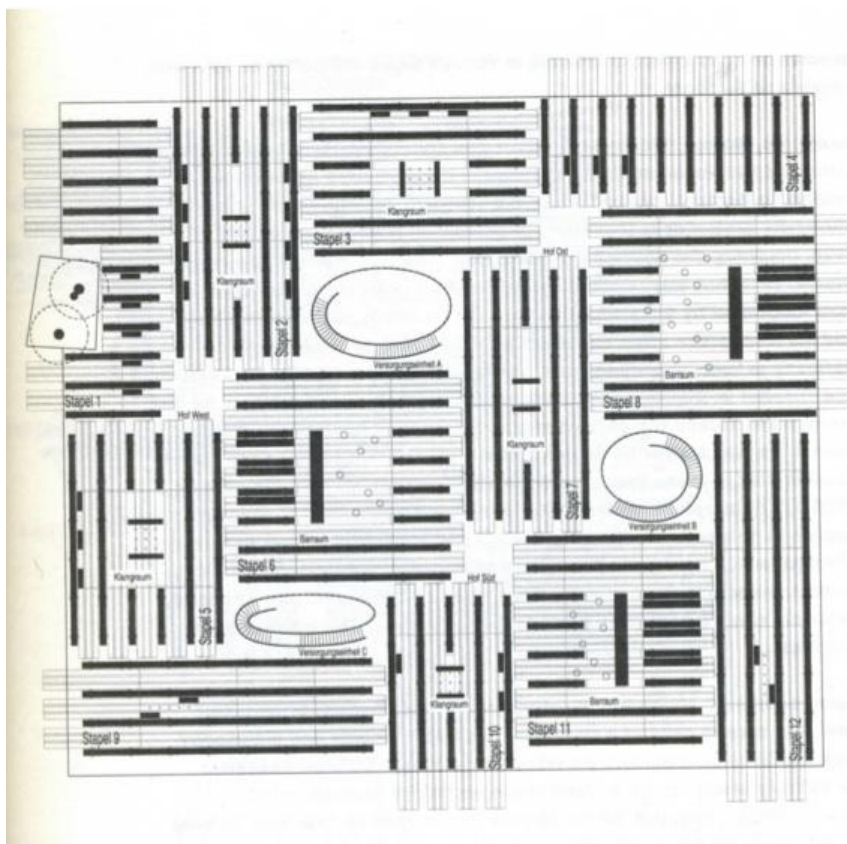
ภาพที่ 2.9 แสดงภาพภายในของ Swiss Sound Box

ที่มา : <https://en.wikiarquitectura.com/building/swiss-sound-pavilion/>

สถาปนิก: Peter Zumthor

สถานที่ตั้ง: เมืองฮันโนเวอร์ ประเทศเยอรมนี

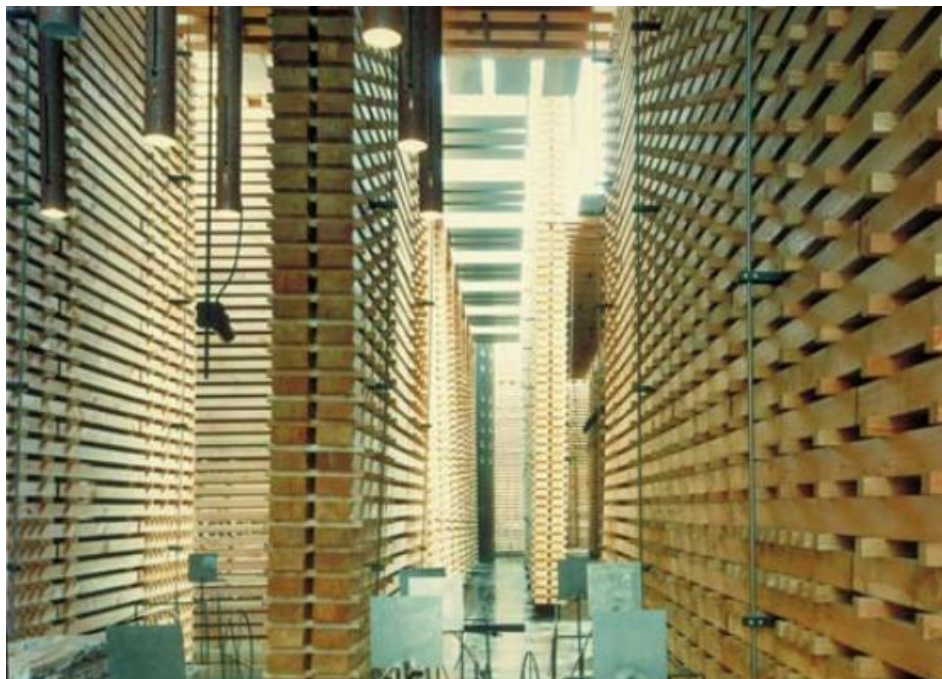
แนวคิดหลัก: การออกแบบที่สะท้อนเอกลักษณ์ของสวิตเซอร์แลนด์ผ่านการใช้ไม้ เป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง โดยออกแบบให้โครงสร้างเกิดจากการซ้อนทับของแผ่นไม้ขนาดมาตรฐานโดยไม่ใช่ตะปูหรือกาวยึดติด เพื่อเน้นความเป็นธรรมชาติและความสะดวกของวัสดุ อาคารนี้สร้างประสบการณ์ทาง “เสียง” ผ่านการสั่นสะเทือนและเสียงสะท้อนภายในพื้นที่ ซึ่งเป็นที่มาของชื่อ Swiss Sound Box สถาปัตยกรรมดังกล่าวยังเน้นแนวคิดของสถาปัตยกรรมชั่วคราว ที่สามารถรื้อถอนและนำกลับมาใช้ใหม่ได้ พร้อมถ่ายทอดแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติผ่านประสาทสัมผัสทั้งเสียง กลิ่น และผิวสัมผัสของวัสดุอย่างลึกซึ้ง

ภาพที่ 2.10 ผังพื้นของ Swiss Sound Box

ที่มา : <https://en.wikiarquitectura.com/building/swiss-sound-pavilion/>

ผลงานนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของ “สถาปัตยกรรมเชิงประสบการณ์” ที่ไม่เพียงเน้นรูปทรงทางกายภาพ แต่ยังเน้น “การรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส” โดยเฉพาะเสียง กลิ่น และผิวสัมผัสของวัสดุธรรมชาติอย่างไม้ การออกแบบที่เรียบง่ายและใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมช่วยสร้างบรรยากาศสงบ อ่อนโยน และเชื่อเชิญให้ผู้ใช้เกิดสมาธิและการตระหนักรู้ถึงตนเองในปัจจุบันขณะ แนวคิดของ “สถาปัตยกรรมชั่วคราว” ยังสะท้อนถึงความยืดหยุ่นและความไม่ถาวรของชีวิตเมือง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับโครงการออกแบบเชิงทดลอง “พื้นที่สงบทางใจสำหรับผู้ไม่คุ้นเมือง” เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้คนได้ชะลอจังหวะชีวิต รับฟังเสียงภายในใจ และเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างลึกซึ้ง ทั้งในเชิงกายภาพและจิตใจ

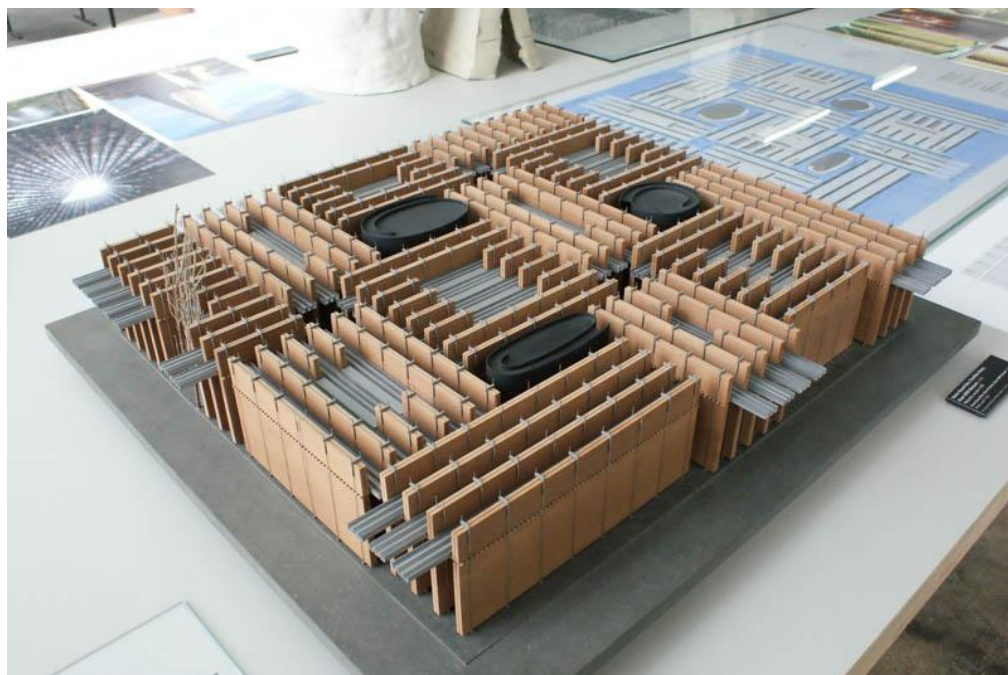
ภาพที่ 2.11 แสดงภาพภายในของ Swiss Sound Box

ที่มา : <https://en.wikiarquitectura.com/building/swiss-sound-pavilion/>

ภาพที่ 2.12 แสดงภาพภายนอกของ Swiss Sound Box

ที่มา : <https://en.wikiarquitectura.com/building/swiss-sound-pavilion/>

ภาพที่ 2.13 แสดงภาพโมเดลจำลองของ Swiss Sound Box

ที่มา : <https://en.wikiarquitectura.com/building/swiss-sound-pavilion/>

Swiss Sound Box แสดงให้เห็นถึงการสร้าง “พื้นที่ทางสังคม” ผ่านมิติของประสบการณ์ร่วมทางประสาทสัมผัส โดยเฉพาะ “เสียง” ซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงผู้ใช้งานเข้าด้วยกัน ภายในพื้นที่เดียวกัน โครงสร้างไม้ที่ซ้อนทับกันก่อให้เกิดการสั่นสะเทือนและเสียงสะท้อนที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเคลื่อนไหวของผู้คน ส่งผลให้ผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในการ “สร้างบรรยากาศของพื้นที่” ร่วมกันโดยไม่รู้ตัว ลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดการรับรู้ถึงการมีอยู่ของผู้อื่น (shared awareness) และสร้างประสบการณ์ร่วม (collective experience) ในรูปแบบที่ไม่ต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์โดยตรง อีกทั้งการออกแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้คนเดินผ่าน หยุดฟัง หรือมีส่วนร่วมกับพื้นที่อย่างอิสระ ยังสะท้อนแนวคิดของพื้นที่สาธารณะเชิงทดลอง (experimental public space) ที่ยืดหยุ่นและไม่กำหนดรูปแบบการใช้งานตายตัว ส่งผลให้ Swiss Sound Box เป็นตัวอย่างของสถาปัตยกรรมที่สามารถสร้างพื้นที่ทางสังคมผ่าน “การรับรู้ร่วม” และ “การมีส่วนร่วมเชิงประสบการณ์” ได้อย่างลึกซึ้งในบริบทเมืองร่วมสมัย

บทที่ 3

การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ

3.1 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

3.1.1 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบาย

3.1.1.1 หน่วยงานเจ้าของโครงการ

กรุงเทพมหานคร (กทม.) เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการพื้นที่เมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเมือง โดยมีนโยบายสำคัญในการสร้างสมดุลระหว่าง “ชีวิต ธรรมชาติ และจิตใจของคนเมือง” ผ่านการพัฒนาโครงการเชิงทดลอง (Pilot Project) ที่มุ่งเน้นการใช้ “พื้นที่ว่างในเมือง” ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงสังคม และสิ่งแวดล้อม

ในบริบทของย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร มีแนวนโยบายพัฒนาพื้นที่เพื่อส่งเสริม “พื้นที่ทางสังคมสำหรับแวรุงนายู” (An Inner Peace Space For Warung Nayu) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การเพิ่มพื้นที่สีเขียวและพื้นที่พักผ่อนในเมืองให้เข้าถึงได้ภายในระยะ 15 นาที ตามแผนแม่บท Green Bangkok 2030 และแนวคิด สวน 15 นาที / Pocket Parks ที่มุ่งสร้างพื้นที่สีเขียวกระจายตัวใกล้ชุมชน

กทม. สามารถทำหน้าที่เป็น “ผู้ถือกรรมสิทธิ์และผู้อนุญาตใช้พื้นที่” รวมถึงเป็น “ผู้ร่วมลงทุนหรือสนับสนุนงบประมาณ” สำหรับการพัฒนาโครงการในพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะในบริเวณที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานกรุงเทพมหานคร เช่น สวนสาธารณะ พื้นที่รกร้างในเขตเมือง หรือพื้นที่ได้โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางยกระดับหรือสถานีขนส่งสาธารณะ

3.1.2 การศึกษาแนวทางความร่วมมือและรูปแบบการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินโครงการมีความเป็นไปได้และยั่งยืน สามารถแบ่งรูปแบบความร่วมมือได้เป็น 4 แนวทางหลัก ดังนี้

3.1.2.1 บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กรุงเทพมหานครสามารถลงนามบันทึกข้อตกลงกับภาคเอกชนหรือสถาบันวิชาการ เพื่อใช้พื้นที่เมืองที่อยู่ในความดูแลของ กทม. เป็นพื้นที่ทดลอง (Pilot Area) สำหรับการออกแบบพื้นที่สีเขียวเชิงบำบัดหรือพื้นที่สงบทางใจ โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนกรรมสิทธิ์พื้นที่ แต่สามารถกำหนดขอบเขตและระยะเวลาการดำเนินงานได้ชัดเจน

3.1.2.2 สัญญาเช่าระยะสั้น ในกรณีพื้นที่ที่มีศักยภาพแต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เต็มที่ เช่น พื้นที่ว่างใต้สะพานหรือพื้นที่ริมทาง กทม. สามารถอนุญาตให้เช่าพื้นที่ในระยะสั้นเพื่อใช้ดำเนินโครงการเชิงทดลอง ทั้งนี้เพื่อประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมก่อนการขยายผลในระยะยาว

3.1.2.3 ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เป็นรูปแบบการพัฒนาโดยการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน เช่น การร่วมออกแบบ พัฒนา หรือบริหารพื้นที่สาธารณะ โดยกรุงเทพมหานครทำหน้าที่สนับสนุนด้านพื้นที่และงบประมาณบางส่วน ขณะที่ภาคเอกชนมีบทบาทในด้านการบริหาร การออกแบบ หรือกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับนโยบาย Green Bangkok 2030 และ โครงการสวน 15 นาที

3.1.2.4 โครงการวิจัยร่วมกับสถาบันการศึกษา กรุงเทพมหานครสามารถประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันวิจัย เพื่อร่วมกันพัฒนาแบบจำลองเชิงทดลอง (Pilot Prototype) ของพื้นที่บำบัดจิตใจ โดยใช้พื้นที่จริงในเขตจตุจักรเป็นกรณีศึกษา และใช้ผลการดำเนินงานเป็นข้อมูลสนับสนุนเชิงนโยบายเพื่อขยายผลในพื้นที่อื่นต่อไป

3.1.3 การศึกษาแนวทางรายได้และการบริหารโครงการ

โครงการสามารถดำเนินงานในลักษณะของ “Social Enterprise” หรือกิจการเพื่อสังคมที่มุ่งสร้างผลลัพธ์เชิงบวกมากกว่าผลกำไร โดยกรุงเทพมหานครทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลและสนับสนุน ขณะที่พันธมิตรจากภาคเอกชนและชุมชนร่วมดำเนินกิจกรรม อาทิ เช่น พื้นที่กิจกรรมเวิร์คช็อปการเรียนรู้ พื้นที่ให้เช่าสำหรับกิจกรรมสร้างสรรค์ ร้านหนังสือหรือคาเฟ่ชุมชน พื้นที่เช่าจัดงานนิทรรศการและกิจกรรมเมือง

รายได้จากกิจกรรมเหล่านี้สามารถนำกลับมาหมุนเวียนในรูปแบบของกองทุนชุมชน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น การดูแลพื้นที่ การจัดกิจกรรมเยียวยาจิตใจ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น

3.1.4 การศึกษาการเชื่อมโยงกับนโยบายเมืองและความยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาโครงการนี้สอดคล้องกับนโยบายสำคัญของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- 1) นโยบาย Green Bangkok 2030
- 2) นโยบายสวน 15 นาที (Pocket Park)
- 3) นโยบายเมืองเพื่อสุขภาพ (Healthy City)
- 4) นโยบายส่งเสริมสุขภาพจิตคนเมือง

3.2 การวิเคราะห์ที่ตั้ง

3.2.1 การเลือกที่ตั้งและขนาดพื้นที่โครงการ

SITE POTENTIAL

ภาพที่ 3.1 ศักยภาพของบริบทพื้นที่

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พื้นที่โครงการตั้งอยู่ในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร บริเวณซอยรามคำแหง 53 ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่นสูง และตั้งอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยรามคำแหง อันเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาที่สำคัญของพื้นที่ ส่งผลให้บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งรองรับนักศึกษาและเยาวชนจากหลากหลายภูมิภาค โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนจากภาคใต้ที่เข้ามาศึกษาและอยู่อาศัยอย่างต่อเนื่องภายในพื้นที่มีองค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมที่โดดเด่น ได้แก่ การกระจายตัวของ “แวรุงนายู” ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งร้านอาหาร พื้นที่พบปะ และพื้นที่ทางสังคมของชุมชนมลายู รวมถึงการตั้งอยู่ใกล้มัสยิดและแหล่งบริการพื้นฐานอื่น ๆ ที่สนับสนุนวิถีชีวิตของผู้ใช้งานกลุ่มนี้ นอกจากนี้ยังมีร้านอาหารพื้นถิ่นภาคใต้-มลายูในระดับราคาที่เข้าถึงได้ง่าย ส่งผลให้พื้นที่มีบรรยากาศของความเป็นชุมชนและความคุ้นเคยทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน ด้วยลักษณะของพื้นที่ที่เป็นทั้งแหล่งอยู่อาศัย แหล่งรวมกิจกรรมทางสังคม และพื้นที่รองรับการปรับตัวของผู้ที่ย้ายถิ่นเข้าสู่เมือง พื้นที่ดังกล่าวจึงมีศักยภาพในเชิงสังคมและวัฒนธรรม เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเป็นพื้นที่ทดลองด้านสถาปัตยกรรมเพื่อการเยียวยาและสร้างความสงบทางใจสำหรับแวรุงนายู อีกทั้งยังสอดคล้องกับบริบทของเมืองที่มีความหลากหลายและพลวัตสูง อันเอื้อต่อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ สถาปัตยกรรม และสุขภาวะทางใจในบริบทเมืองร่วมสมัย

3.2.2 เกณฑ์การเลือกที่ตั้งระดับเมือง

โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ที่สงบทางใจสำหรับแวรุงนาย ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพื้นที่พักผ่อนทางเลือกสำหรับคนเมือง โดยเฉพาะกลุ่มแวรุงนาย จะมีความสัมพันธ์ในเชิงโครงการที่ตั้งดังหัวข้อต่อไปนี้

SITE SELECTION CRITERIA	
1 เข้าถึงง่าย (ACCESSIBILITY)	X10
2 ใกล้ขนส่งสาธารณะ (CLOSE TO TRANSPORTION)	X9
3 ใกล้แหล่งที่พักอาศัยหนาแน่นสูง (CLOSE TO HIGH-DENSITY RESIDENTIAL AREAS)	X8
4 เชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐานของเมือง (LINKED TO THE CITY'S INFRASTRUCTURE)	X7
5 พื้นที่ที่มีความหลากหลายของผู้คน (A CULTURALLY AND SOCIALLY DIVERSE AREA)	X6
6 มีศักยภาพเชิงธรรมชาติหรือสายตา (VISUAL/NATURAL POTENTIAL)	X5
7 ไม่กระทบต่อระบบนิเวศหรือพื้นที่อนุรักษ์ (ENVIRONMENTAL COMPATIBILITY)	X4
8 เอื้อต่อการทดลองและเรียนรู้ (FEASIBILITY FOR DESIGN INTERVENTION)	X3

ภาพที่ 3.2 เกณฑ์การเลือกที่ตั้งระดับเมือง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.2.3 การเลือกที่ตั้ง SITE SELECTION

ภาพที่ 3.3 การเลือกที่ตั้ง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.2.4 เกณฑ์การเลือกพื้นที่และขนาดพื้นที่

SITE SELECTION CRITERIA		SITE 01	SITE 02	SITE 03
1	เข้าถึงง่าย (ACCESSIBILITY) X10	2X10 = 20	3X10 = 30	1X10 = 10
2	ใกล้ขนส่งสาธารณะ (CLOSE TO TRANSPORTATION) X9	2X9 = 18	3X9 = 27	1X9 = 9
3	ใกล้แหล่งที่พักอาศัยหนาแน่นสูง (CLOSE TO HIGH-DENSITY RESIDENTIAL AREAS) X8	2X8 = 16	3X8 = 24	1X8 = 8
4	เชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐานของเมือง (LINKED TO THE CITY'S INFRASTRUCTURE) X7	2X7 = 14	3X7 = 21	1X7 = 7
5	พื้นที่มีความหลากหลายของผู้คน (A CULTURALLY AND SOCIALLY DIVERSE AREA) X6	2X6 = 12	3X6 = 18	1X6 = 6
6	มีศักยภาพเชิงธรรมชาติหรือสายตา (VISUAL/NATURAL POTENTIAL) X5	2X5 = 10	3X5 = 15	1X5 = 5
7	ไม่กระทบต่อระบบนิเวศหรือพื้นที่อนุรักษ์ (ENVIRONMENTAL COMPATIBILITY) X4	2X4 = 8	3X4 = 12	1X4 = 4
8	เอื้อต่อการทดลองและเรียนรู้ (FEASIBILITY FOR DESIGN INTERVENTION) X3	2X3 = 6	3X3 = 9	1X3 = 3
TOTAL SCORE		108	162	54

ภาพที่ 3.4 เกณฑ์การเลือกพื้นที่และขนาดพื้นที่

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.2.5 วิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง

ภาพที่ 3.5 การวิเคราะห์เส้นทางการสัญจร

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

EDGE

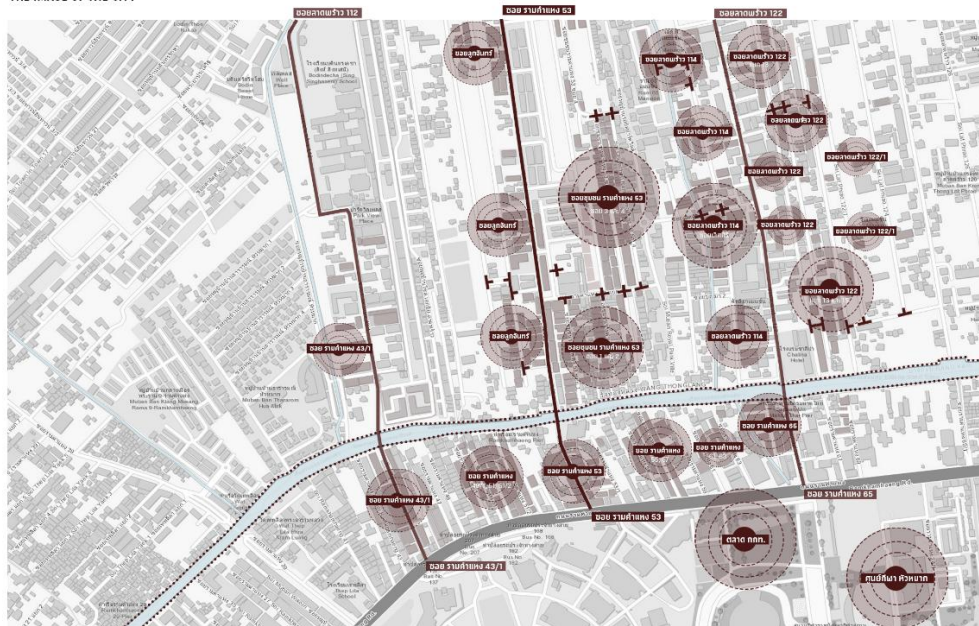
THE IMAGE OF THE CITY

ภาพที่ 3.6 การวิเคราะห์ขอบเขต
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

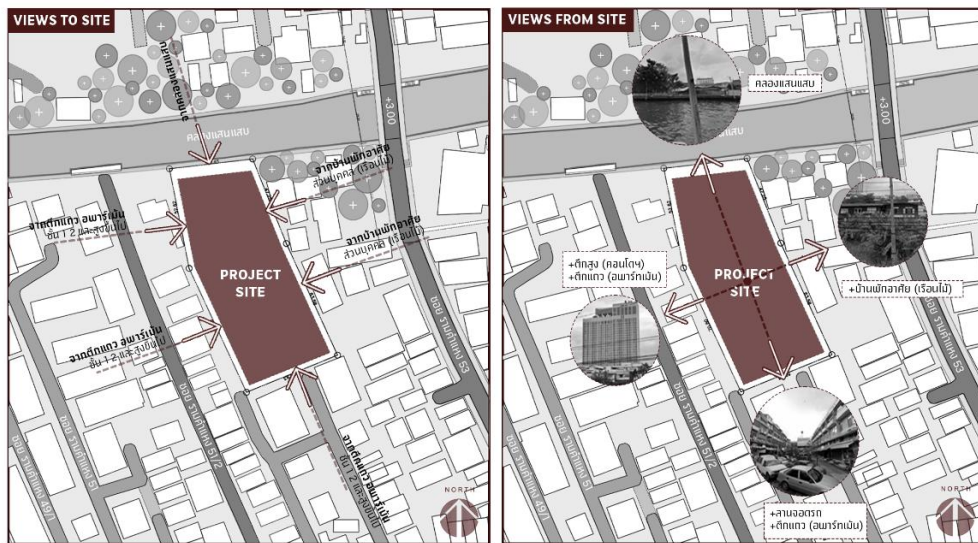
NODE

THE IMAGE OF THE CITY

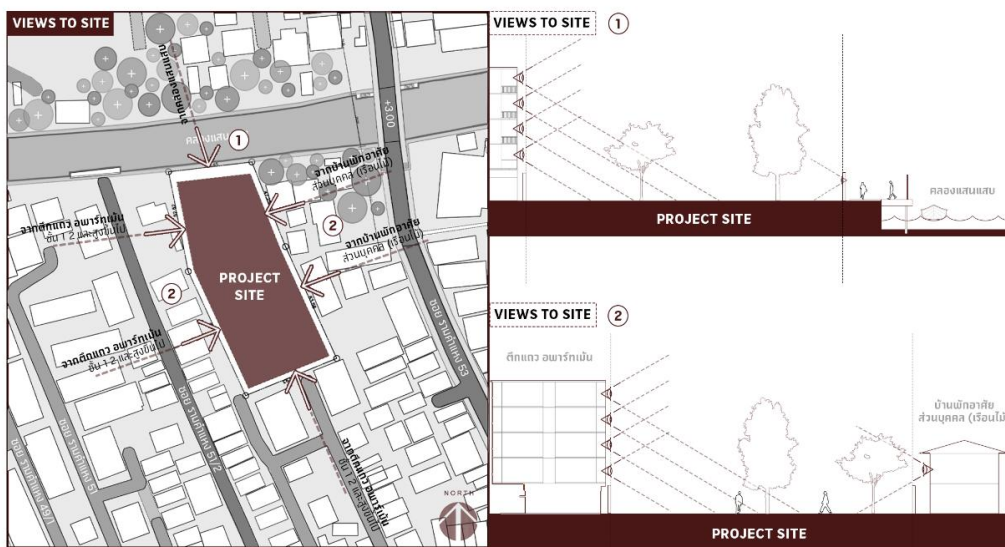
ภาพที่ 3.7 การวิเคราะห์จุดศูนย์กลางกิจกรรม
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

SITE ANALYSIS

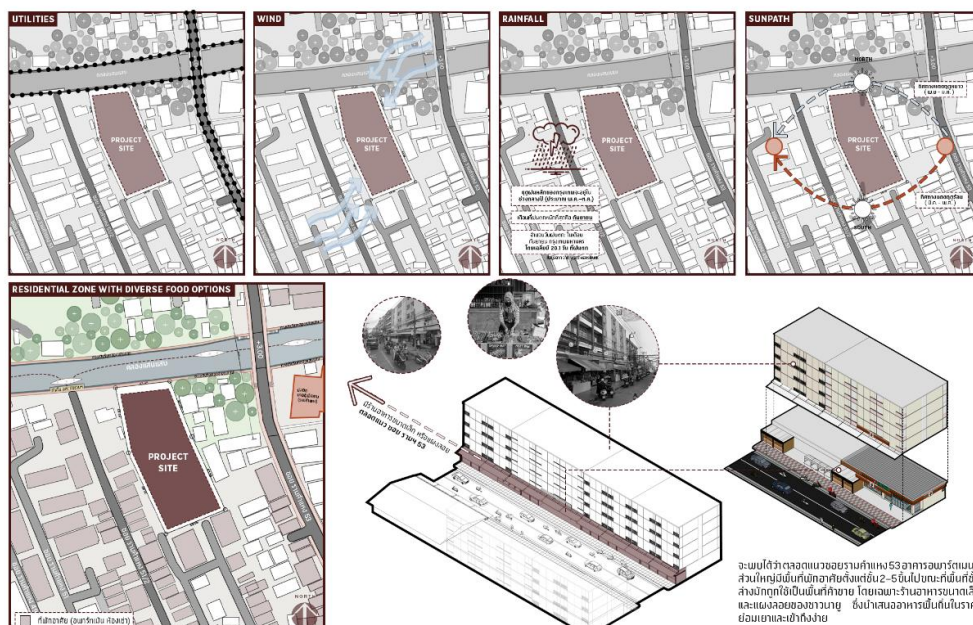
ภาพที่ 3.12 การวิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

SITE ANALYSIS

ภาพที่ 3.13 การวิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

SITE ANALYSIS

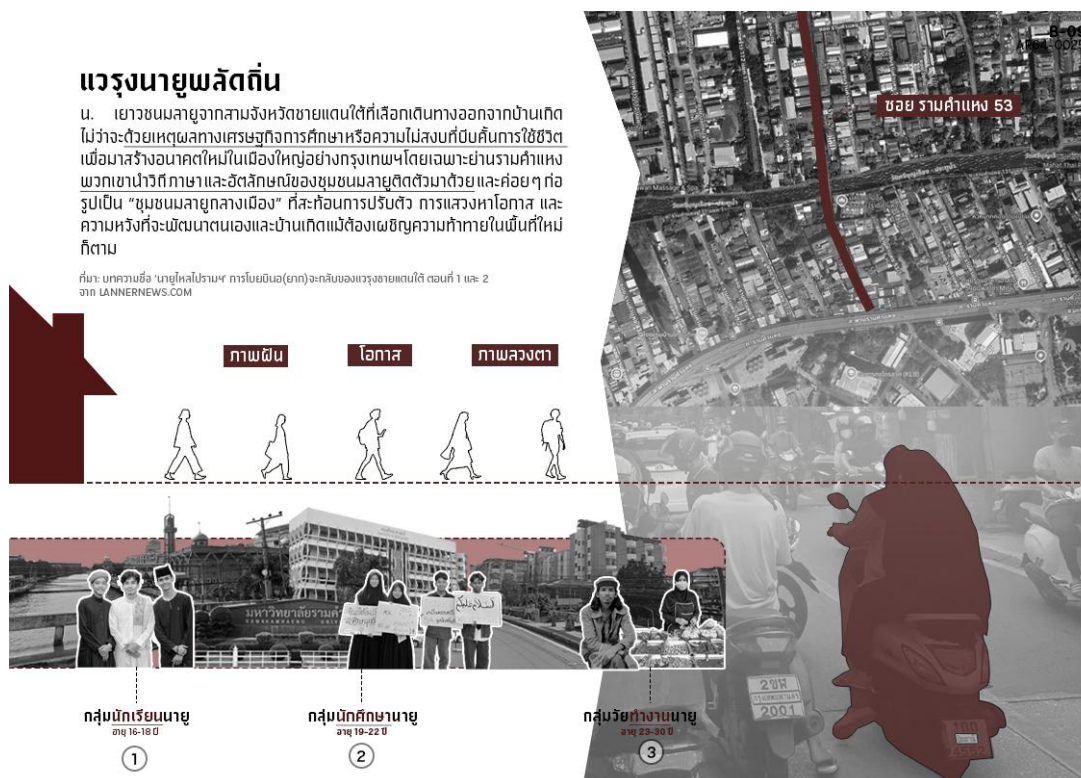
ภาพที่ 3.14 การวิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.3 การวิเคราะห์ผู้ใช้สอยอาคาร

3.3.1. ผู้ใช้งานอาคาร

กลุ่มแรงงาน กลุ่มเยาวชนมลาญจากสามจังหวัดชายแดนใต้ที่เลือกเดินทางออกจากบ้านเกิด ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ การศึกษา หรือความไม่สงบที่บีบคั้นการใช้ชีวิต เพื่อมาสร้างอนาคตใหม่ในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพฯ โดยเฉพาะย่านรามคำแหง พวกเขานำวิถี ภาษา และอัตลักษณ์ของชุมชนมลาญติดตัวมาด้วย และค่อย ๆ ก่อรูปเป็น “ชุมชนมลาญกลางเมือง” ที่สะท้อนการปรับตัว การแสวงหาโอกาส และความหวังที่จะพัฒนาตนเองและบ้านเกิด แม้ต้องเผชิญความท้าทายในพื้นที่ใหม่ก็ตาม (LANNER News Media)

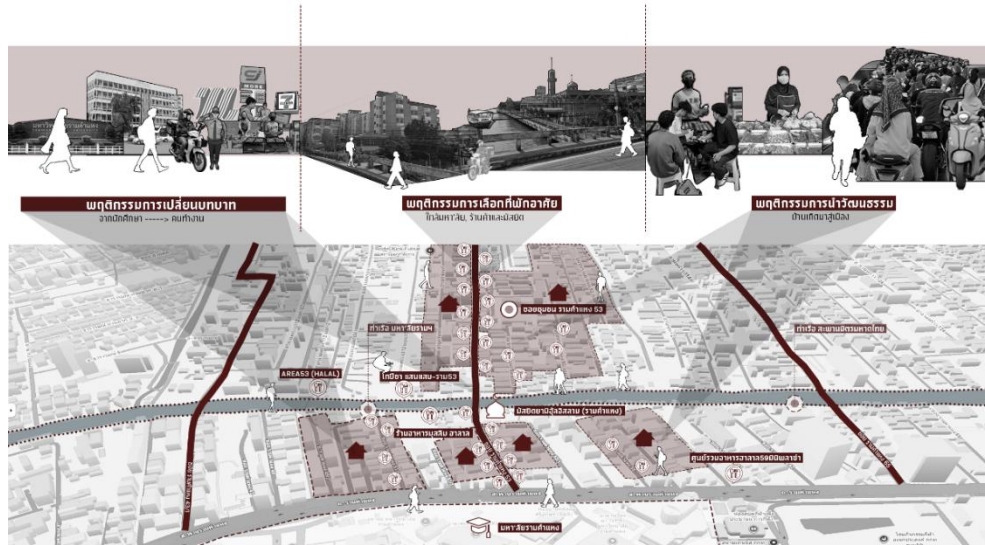
ภาพที่ 3.15 ผู้ใช้งานอาคาร

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

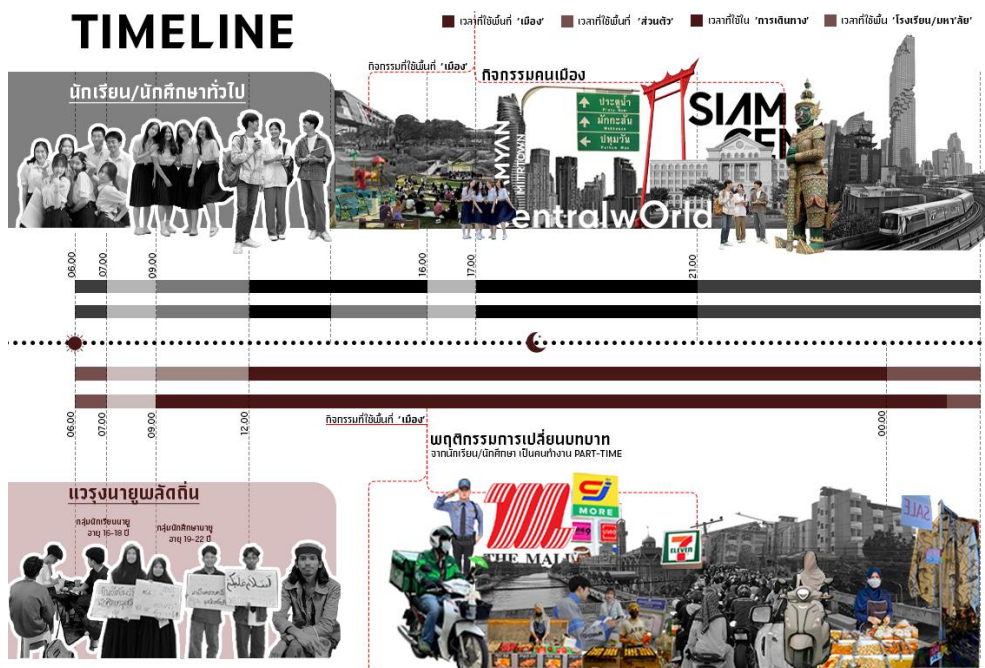
3.4 การวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอย

การวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอยของโครงการนี้ เริ่มจากการศึกษากิจกรรมประจำวันของกลุ่ม “แวรุงนาย” ซึ่งหมายถึงกลุ่มเยาวชนมลายูจากสามจังหวัดชายแดนใต้ที่เลือกเดินทางออกจากบ้านเกิด เพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ในกรุงเทพมหานครเพียงลำพัง ประกอบด้วย กลุ่มนักเรียนนาย(อายุ 16-18 ปี) กลุ่มนักศึกษาอายุ(อายุ 19-22 ปี) และกลุ่มวัยทำงานนาย (อายุ 23-30 ปี) การศึกษาพฤติกรรมโดยทั่วไปของแวรุงนายสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการใช้เวลาในแต่ละวัน ทั้งในวันทำงานและวันหยุด เช่น เวลาที่ใช้ในการทำงานหรือเรียน เวลาส่วนตัว เวลาที่ใช้ในการเดินทาง และเวลาที่ใช้ในพื้นที่เมือง การวิเคราะห์นี้ช่วยให้เข้าใจถึงความต้องการทางกายภาพและจิตใจของแวรุงนาย รวมถึงความแตกต่างด้านกิจกรรมและจังหวะชีวิตในกลุ่มเยาวชนทั่วไป และกลุ่มแวรุงนาย ข้อมูลที่ได้จึงถูกนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับพฤติกรรมจริงและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานอย่างแท้จริง

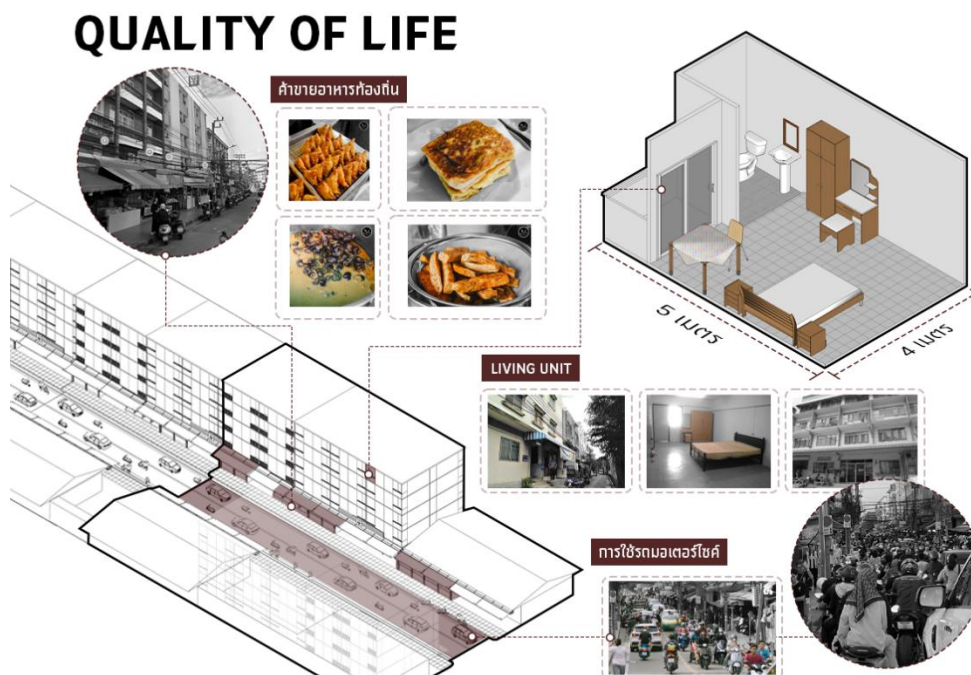
HUMAN BEHAVIOR

ภาพที่ 3.16 การศึกษาพฤติกรรมโดยทั่วไปของแรงงาน
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.17 แผนผังลำดับเวลา แสดงความแตกต่างด้านกิจกรรมใน
กลุ่มเยาวชนทั่วไป และกลุ่มแรงงาน
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

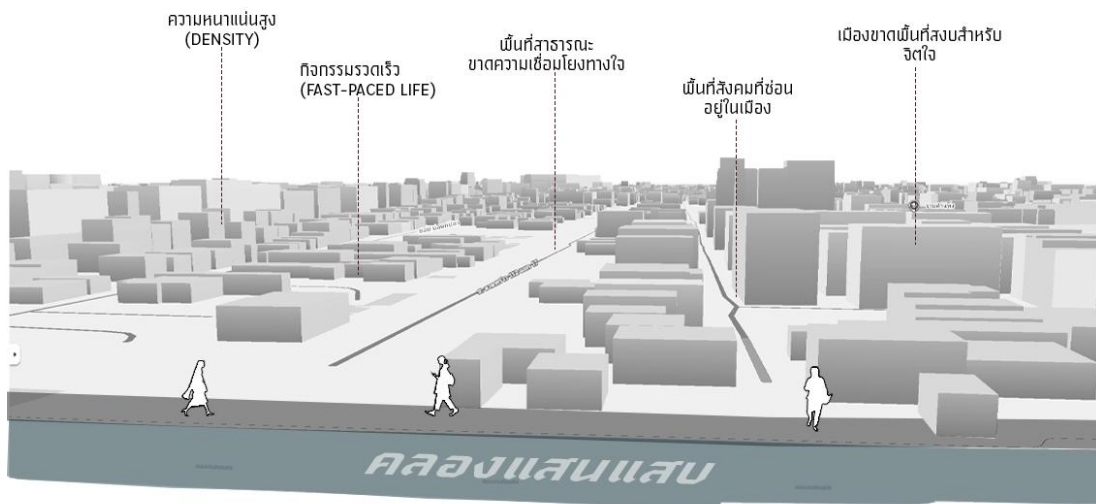

ภาพที่ 3.18 คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของแวรุงนาย
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

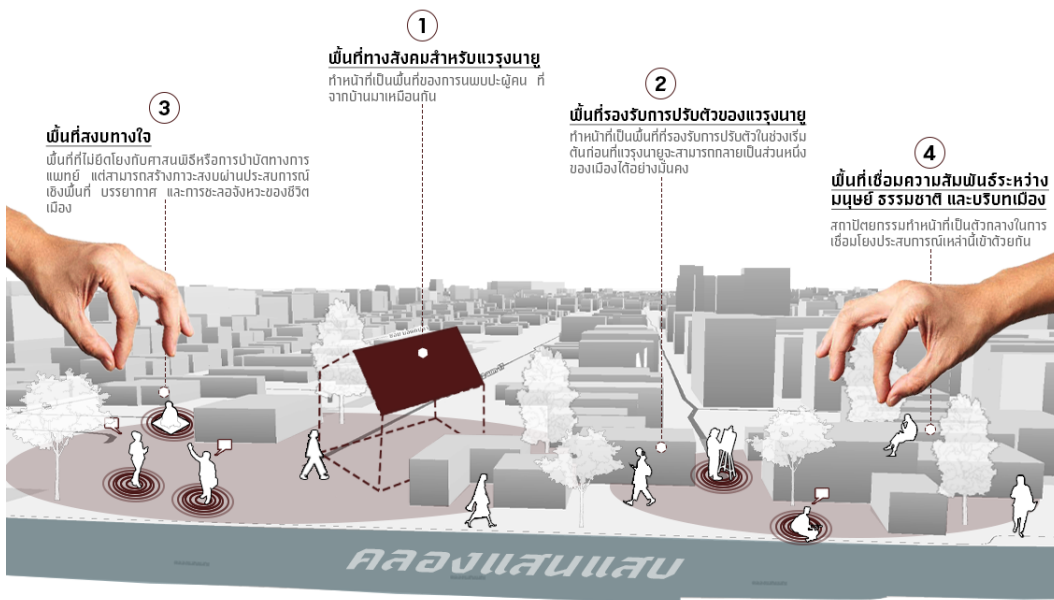
3.4.1 แบ่งส่วนการใช้งานของแวรุงนาย

จากการวิเคราะห์สภาพเมือง (Urban Condition) ของพื้นที่ย่านรามคำแหง 53 พบว่าพื้นที่ที่มีความหนาแน่นสูง และดำเนินไปด้วยจังหวะชีวิตที่เร่งรีบ ส่งผลให้พื้นที่สาธารณะในเมือง ขาดมิติของการเชื่อมโยงทางจิตใจ และไม่สามารถรองรับ “พื้นที่สงบ” สำหรับการพักผ่อนภายในได้ อย่างเพียงพอ อีกทั้งยังมีลักษณะของพื้นที่สังคมที่ซ่อนตัวอยู่ในเมือง ซึ่งเป็นเสมือนพื้นที่ทางกิจกรรม ขนาดเล็กของแวรุงนายที่ทำหน้าที่เป็นพื้นที่เยียวยาในชีวิตประจำวัน จากเงื่อนไขดังกล่าวจึงนำไปสู่ การกำหนดหน้าที่สำคัญของโครงการคือ เป็น “พื้นที่ทางสังคม” ที่เชื่อมต่อระหว่างชีวิตเมืองกับพื้นที่ ภายในจิตใจ โดยทำหน้าที่ทั้งรองรับการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่น และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และบริบทเมือง สุดท้ายจึงพัฒนาเป็นการกำหนดโปรแกรมของโครงการออกเป็น 3 ส่วน หลัก ได้แก่ พื้นที่พบปะ (Nayu Space: To Meet) ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับการใช้ชีวิตประจำวัน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ พื้นที่ความสงบ (Stillness Space: Recreation through Stillness) สำหรับการพักผ่อนและเยียวยาจิตใจผ่านบรรยากาศที่ชะลอจังหวะของเมือง และพื้นที่แห่งความฝัน (Everydream Space: To Dream) ที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ แรงบันดาลใจ และการเติบโต ของผู้ใช้งานในระยะยาว

URBAN CONDITION

ภาพที่ 3.19 การวิเคราะห์สภาพเมือง (Urban Condition) ของพื้นที่ย่านรามคำแหง 53
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

เป็นสถาปัตยกรรมในฐานะ “บ้านหลังที่สอง” ที่ช่วยรองรับการปรับตัวของแรงงาน เป็นพื้นที่พักใจทางเลือก และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และบริบทเมือง

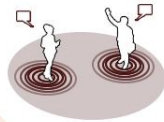
ภาพที่ 3.20 การกำหนดหน้าที่สำคัญของโครงการ
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

PROGRAM ANALYSIS

การวิเคราะห์ความต้องการเชิงพื้นที่

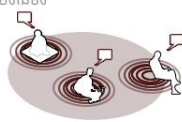
01 TO MEET

พื้นที่ตรงกลางของการพบปะของผู้คนที่หลากหลายโดยมีกลยุทธ์ FACILITY ของเมืองเป็นตัวกลางให้ผู้คนได้มานั่งรอพบปะและพูดคุยกัน

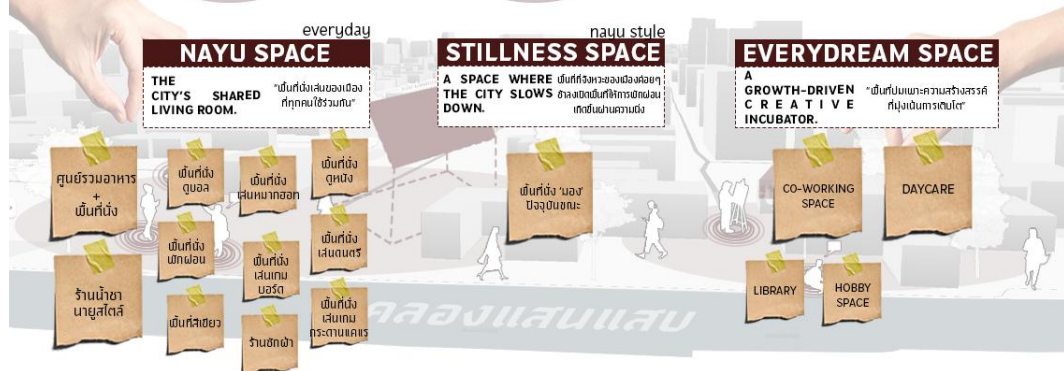
02 RECREATION THROUGH STILLNESS

พื้นที่ตรงกลางที่ให้ผู้คนที่มีความนิ่ง จากเหนือสายของบทบาทที่หลากหลายและความรวดเร็วของเมือง

03 TO DREAM

พื้นที่ตรงกลางที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้คน สร้างแรงบันดาลใจ และความฝัน

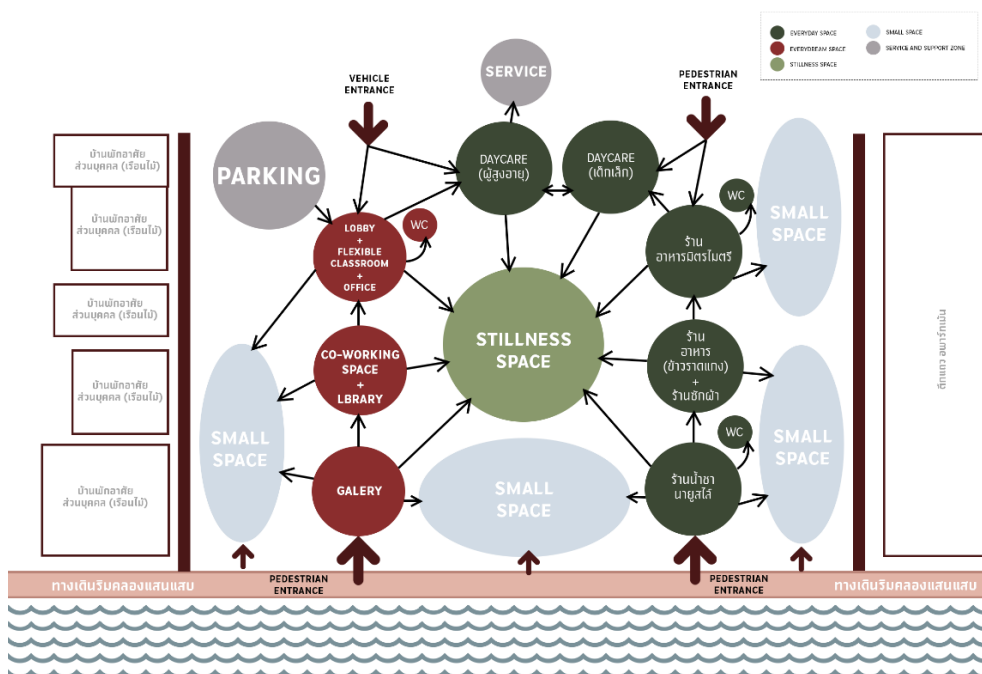
ภาพที่ 3.21 การกำหนดโปรแกรมของโครงการ
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.4.2 แผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่

ภาพที่ 3.22 การวางแผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่ (Zoning Diagram)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.23 การแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ (Bubble Diagram)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.5 การวิเคราะห์ความต้องการของขนาดพื้นที่ใช้สอย

ตารางที่ 1.1 แสดงพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการ

พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	จำนวนผู้ใช้งาน	จำนวน UNIT	พื้นที่ใช้สอยทั้งหมด	อ้างอิง
EVERYDAY SPACE					
ร้านน้ำชา นายสุโตล์				165	
เคาน์เตอร์บาร์	50	2	1	50	
ห้องครัว	25	2	1	25	
ห้องเก็บของ	15	2	1	15	
ร้านอาหาร (ข้าวราดแกง)				165	
เคาน์เตอร์บาร์	50	2	1	50	
ห้องครัว	25	2	1	25	
ห้องเก็บของ	15	2	1	15	
ร้านอาหารมิตรไมตรี				165	
เคาน์เตอร์บาร์	50	2	1	50	
ห้องครัว	25	2	1	25	
ห้องเก็บของ	15	2	1	15	
ร้านซักผ้า				70	Otteri
พื้นที่นั่ง	20	15	1	20	
พื้นที่ตั้งเครื่องซักและอบผ้า (อย่างละ 10 เครื่อง) (1.5 ตร.ม./เครื่อง)	30	-	1	30	
พื้นที่บริการเสริม	10		1	10	
งานระบบหลังบ้าน	10		1	10	
สถานดูแลเด็ก/ผู้สูงอายุ				230	
Counter+Office	25	5	1	25	
พื้นที่นั่งรอ	15	10	1	15	
ลานกิจกรรมในร่ม สำหรับเด็ก	40	15	1	40	
Flexible Learning Area สำหรับเด็ก	30	15	1	30	
มุมนั่งกลางวัน สำหรับเด็ก	30	15	1	30	
ห้องพักผ่อน และห้องพยาบาล	30	10	1	30	
พื้นที่ Workshop	30	10	1	30	
พื้นที่กิจกรรมสังคม สำหรับผู้สูงอายุ	30	10	1	30	

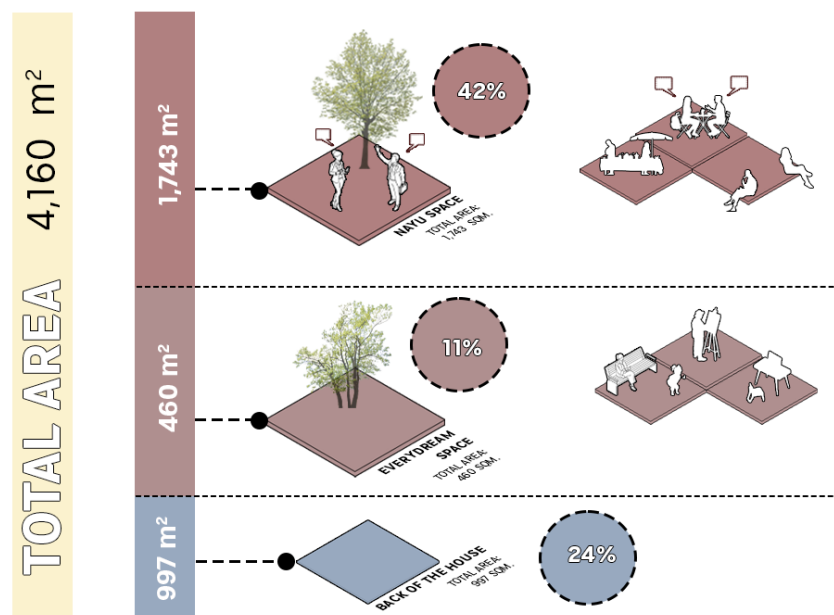
ที่มา: ผู้ศึกษา (2568)

ตารางที่ 1.1 แสดงพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการ (ต่อ)

พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	จำนวนผู้ใช้งาน	จำนวน UNIT	พื้นที่ใช้สอยทั้งหมด	อ้างอิง
Small Space 01	-	-	1	300	
Small Space 02	-	-	1	182	
Small Space 03	-	-	1	256	
Small Space 04	-	-	1	210	
EVERYDREAM SPACE					
Co-working Space				460	
Library		50	1	200	
Office	30	3	1	30	
Hobby Space		200	1	200	
Storage	30	-	1	30	
ห้องน้ำ (ชายและหญิง)	36	4	2	36	กฎหมาย
ลานจอดรถ	-	-	-	600	
พื้นที่งานบริการและสนับสนุนการทำงานของอาคาร					160
ห้องควบคุมระบบไฟฟ้าหลัก	20	2	1	20	
ห้องเครื่องปั่นไฟ	20	2	1	20	
ห้อง CCTV	20	2	1	20	
ห้องพักแม่บ้าน	20	2	1	20	
พื้นที่บริหารโครงการ					165
ห้องผู้บริหารโครงการ	40	2	1	40	
พื้นที่ทำงานของพนักงาน	55	6	1	55	
ห้องประชุม	32	10	1	32	
ห้องเก็บของ	10	2	1	10	
ห้องน้ำ	28	4	1	28	
				+ พื้นที่ทางสัญจร 30%	960.00
				รวม	4,160.00 ตร.ม.

ที่มา: ผู้ศึกษา (2568)

PROPORTION AREA DIAGRAM

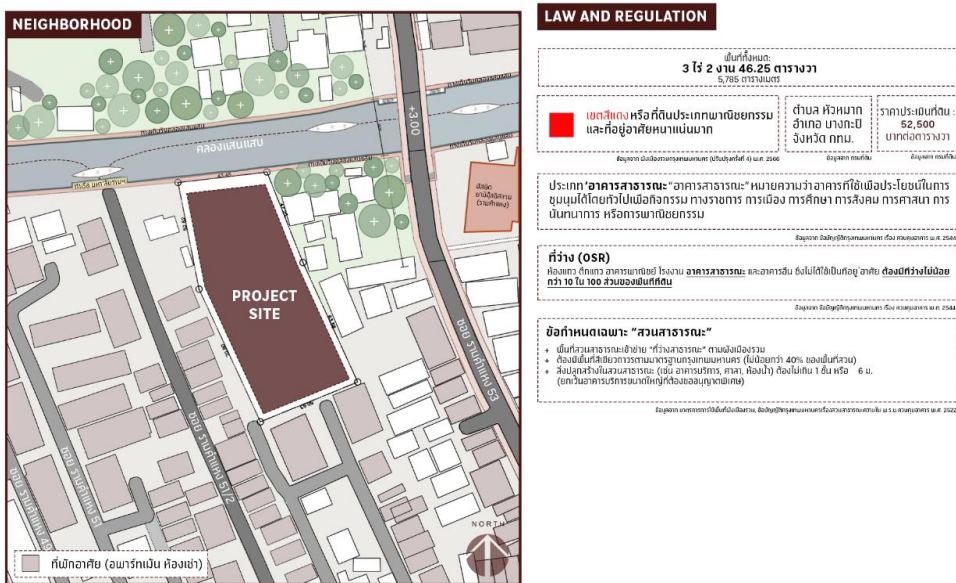

ภาพที่ 3.24 แสดงภาพการจำแนกพื้นที่ใช้งาน

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

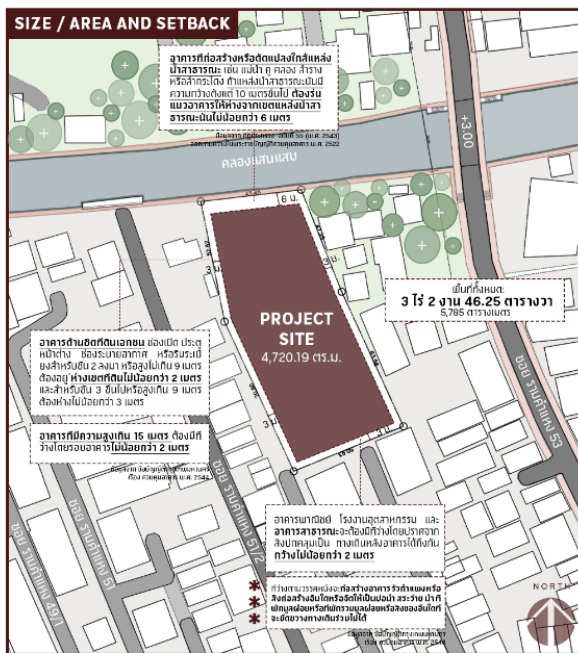
พื้นที่ใช้สอยโครงการรวมทั้งสิ้น 4,160 ตารางเมตร โดยแบ่งเป็น พื้นที่พบปะ (Nayu Space: To Meet) 1,743 ตารางเมตร พื้นที่แห่งความฝัน (Everydream Space: To Dream) 460 ตารางเมตร และพื้นที่งานบริการและสนับสนุนการทำงานของอาคาร 997 ตารางเมตร

3.6.2 ผังสีที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 3.26 แสดงภาพผังสีที่ตั้งโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.6.3 ข้อกำหนดที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 3.27 ข้อกำหนดที่ตั้งโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.7 ภาพบรรยากาศโครงการ

ภาพที่ 3.28 แสดงภาพบรรยากาศโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

โครงการนี้ศึกษาปรากฏการณ์ของ “แวรุงนาญ” พื้นที่ทางสังคมขนาดเล็กที่เกิดขึ้นตามชอกเมืองบริเวณรามคำแหง 53 ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งร้านอาหาร พื้นที่พักผ่อน และพื้นที่พบปะของแรงงานและชุมชนมลายูมุสลิมที่เข้ามาใช้ชีวิตและทำงานในกรุงเทพมหานคร พื้นที่เล็กๆ เหล่านี้มักเกิดขึ้นอย่างเรียบง่ายตามพื้นที่ว่างริมทางหรือพื้นที่แทรกตัวในเมือง แต่กลับมีบทบาทสำคัญในฐานะ “พื้นที่กลาง” ที่เปิดโอกาสให้ผู้คนได้มาพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนเรื่องราว และรักษาความสัมพันธ์ของชุมชนที่มีรากวัฒนธรรมเดียวกันแม้แวรุงนาญจะเป็นเพียงพื้นที่ชั่วคราวที่มีโครงสร้างเรียบง่าย แต่กลับทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางสังคมที่มีความหมายอย่างลึกซึ้ง เป็นสถานที่ที่ช่วยสร้างความรู้สึกคุ้นเคยและอบอุ่นให้กับผู้คนที่ต้องใช้ชีวิตห่างไกลจากบ้านเกิด อีกทั้งยังเป็นพื้นที่พักใจระหว่างวัน ที่ผู้คนสามารถหยุดพักจากความเร่งรีบของเมือง เพื่อใช้เวลาในการพูดคุย รับประทานอาหาร และใช้ชีวิตร่วมกันอย่างเรียบง่ายจากการศึกษาบริบทดังกล่าว โครงการจึงเสนอการออกแบบ Inner Peace Space ซึ่งตีความบรรยากาศและคุณค่าทางสังคมของแวรุงนาญให้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะขนาดเล็กในเมือง โดยมุ่งเน้นการสร้างพื้นที่ที่มีความเป็นกันเอง เปิดกว้าง และเข้าถึงได้ง่าย ผ่านการใช้โครงสร้างที่เรียบ

ง่าย ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ชอกเมือง พื้นที่ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้เป็นเพียงสถานที่ทางกายภาพ แต่เป็นพื้นที่ที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน สร้างบรรยากาศของการอยู่ร่วมกัน และเปิดโอกาสให้กิจกรรมในชีวิตประจำวันของชุมชนได้เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งการนั่งพัก พูดคุย รับประทานอาหาร หรือการพบปะสังสรรค์ท้ายที่สุด โครงการนี้มุ่งหวังให้พื้นที่ขนาดเล็กในเมืองสามารถทำหน้าที่เป็น “พื้นที่ทางสังคม” ที่ช่วยเชื่อมโยงผู้คน วิถีชีวิต และความทรงจำของถิ่นที่เข้าด้วยกัน พร้อมทั้งสะท้อนความงดงามของวิถีชีวิตเรียบง่ายที่ยังคงดำรงอยู่ท่ามกลางบริบทของเมืองร่วมสมัย

บทที่ 4

แนวความคิดในการออกแบบ

จากการศึกษาพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่สงบทางใจสำหรับแรงงาน ร่วมกับการวิเคราะห์กรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่าองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบประกอบด้วย “ความงดงามแห่งวัฒนธรรมมลายู (The Beauty of Melayu)” ซึ่งปรากฏทั้งในบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้และในย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังรวมถึงบริบทของที่ตั้งโครงการ ลักษณะและความต้องการของผู้ใช้งาน ตลอดจนการจัดสรรพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการอย่างเหมาะสม โดยผลจากการศึกษาดังกล่าวได้นำไปสู่กระบวนการพัฒนาแนวคิดในการออกแบบ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ และแนวคิดในการออกแบบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ

จากการวิเคราะห์สภาพเมือง (Urban Condition) ของพื้นที่ย่านรามคำแหง 53 พบว่าพื้นที่มีความหนาแน่นสูงและดำเนินไปด้วยจังหวะชีวิตที่เร่งรีบ ส่งผลให้พื้นที่สาธารณะขาดมิติของการเชื่อมโยงทางจิตใจ และไม่สามารถรองรับ “พื้นที่สงบ” ได้อย่างเพียงพอ ขณะเดียวกันยังพบลักษณะของพื้นที่สังคมขนาดเล็กที่ซ่อนตัวอยู่ในเมือง เช่น แอรูงน่ายู ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นที่เยียวยาในชีวิตประจำวัน เงื่อนไขนี้นำไปสู่การกำหนดบทบาทของโครงการให้เป็น “พื้นที่ทางสังคม” ที่เชื่อมโยงระหว่างชีวิตเมืองกับพื้นที่ภายในจิตใจ พร้อมทั้งรองรับการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และบริบทเมือง

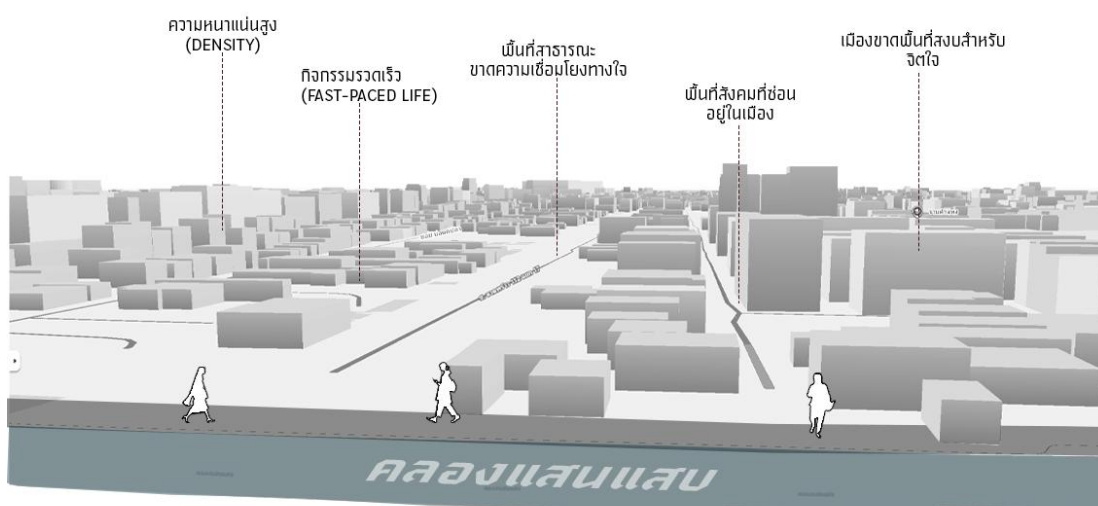
จากแนวคิดดังกล่าว โครงการจึงถูกพัฒนาเป็น 3 โปรแกรมหลัก ได้แก่ พื้นที่พบปะ (Nayu Space: To Meet) พื้นที่ความสงบ (Stillness Space: Recreation through Stillness) และพื้นที่แห่งความฝัน (Everydream Space: To Dream) ซึ่งทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสมดุลระหว่างการใช้ชีวิตในเมืองกับการพักผ่อนทางจิตใจ โดยแนวทางการออกแบบต่อยอดจากการศึกษา “ความงดงามแห่งวัฒนธรรมมลายู (The Beauty of Melayu)” ที่สะท้อนคุณค่าของความเรียบง่าย ความคุ้นเคย และความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน

กระบวนการออกแบบจึงประกอบด้วย การสังเกต วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งในมิติของกายภาพและจิตวิทยา เพื่อนำไปสู่การสร้าง “พื้นที่ระหว่าง” และลำดับประสบการณ์ของพื้นที่ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนผ่านจากความวุ่นวายสู่ความสงบ สุดท้ายถูกถ่ายทอดออกมาเป็นสถาปัตยกรรมที่ทำหน้าที่เป็นพื้นที่กลางของเมือง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงผู้คน สร้างปฏิสัมพันธ์ และเยียวยาจิตใจได้อย่างสอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตของผู้ใช้งาน

4.1.1 การค้นคว้าบริบทเพื่อการออกแบบ

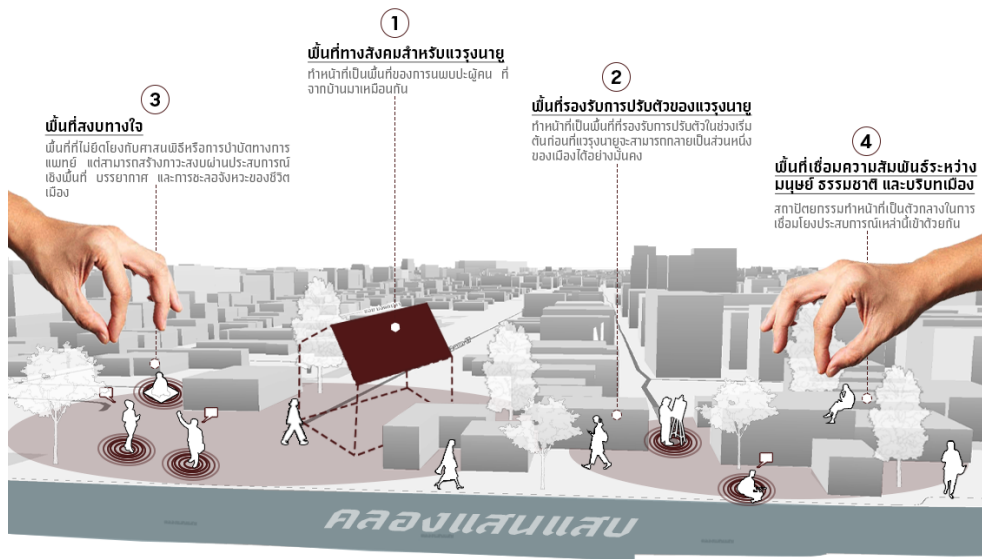
จากการวิเคราะห์สภาพเมือง (Urban Condition) ของพื้นที่ย่านรามคำแหง 53 พบว่าพื้นที่ที่มีความหนาแน่นสูง และดำเนินไปด้วยจังหวะชีวิตที่เร่งรีบ ส่งผลให้พื้นที่สาธารณะในเมือง ขาดมิติของการเชื่อมโยงทางจิตใจ และไม่สามารถรองรับ “พื้นที่สงบ” สำหรับการพักผ่อนภายในได้ อย่างเพียงพอ อีกทั้งยังมีลักษณะของพื้นที่สังคมที่ซ่อนตัวอยู่ในเมือง ซึ่งเป็นเสมือนพื้นที่ทางกิจกรรม ขนาดเล็กของแวรุงน่ายุที่ทำหน้าที่เป็นพื้นที่เียวยาในชีวิตประจำวัน จากเงื่อนไขดังกล่าวจึงนำไปสู่ การกำหนดหน้าที่สำคัญของโครงการคือ เป็น “พื้นที่ทางสังคม” ที่เชื่อมต่อระหว่างชีวิตเมืองกับพื้นที่ ภายในจิตใจ โดยทำหน้าที่ทั้งรองรับการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่น และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และบริบทเมือง

URBAN CONDITION

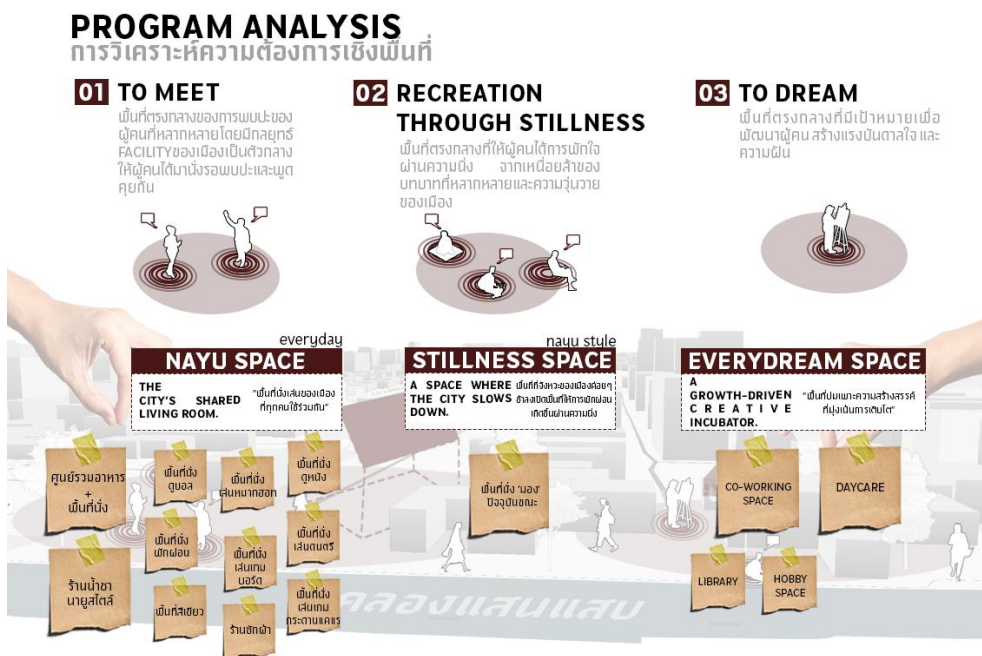
ภาพที่ 4.1 การวิเคราะห์สภาพเมือง (Urban Condition) ของพื้นที่ย่านรามคำแหง 53

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

เป็นสถาปัตยกรรมในฐานะ "บ้านหลังที่สอง" ที่ช่วยรองรับการปรับตัวของแวงนayu เป็นพื้นที่พักใจทางเลือก และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และบริบทเมือง

ภาพที่ 4.2 การกำหนดหน้าที่สำคัญของโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 4.3 การกำหนดโปรแกรมของโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

จากแนวคิดดังกล่าว โครงการจึงถูกพัฒนาเป็น 3 โปรแกรมหลัก ได้แก่ พื้นที่พบปะ (Nayu Space: To Meet) สำหรับการสร้างปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน พื้นที่ความสงบ (Stillness Space) ที่ช่วยชะลอจังหวะของเมืองและเยียวยาจิตใจ และพื้นที่แห่งความฝัน (Everydream Space) ที่สนับสนุนการเติบโตและแรงบันดาลใจของผู้ใช้งานในระยะยาว โดยทั้งสามส่วนทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสมดุลระหว่างกิจกรรมทางสังคมและภาวะภายในของมนุษย์

ภาพที่ 4.4 ความงามแห่งวัฒนธรรมมลายู ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

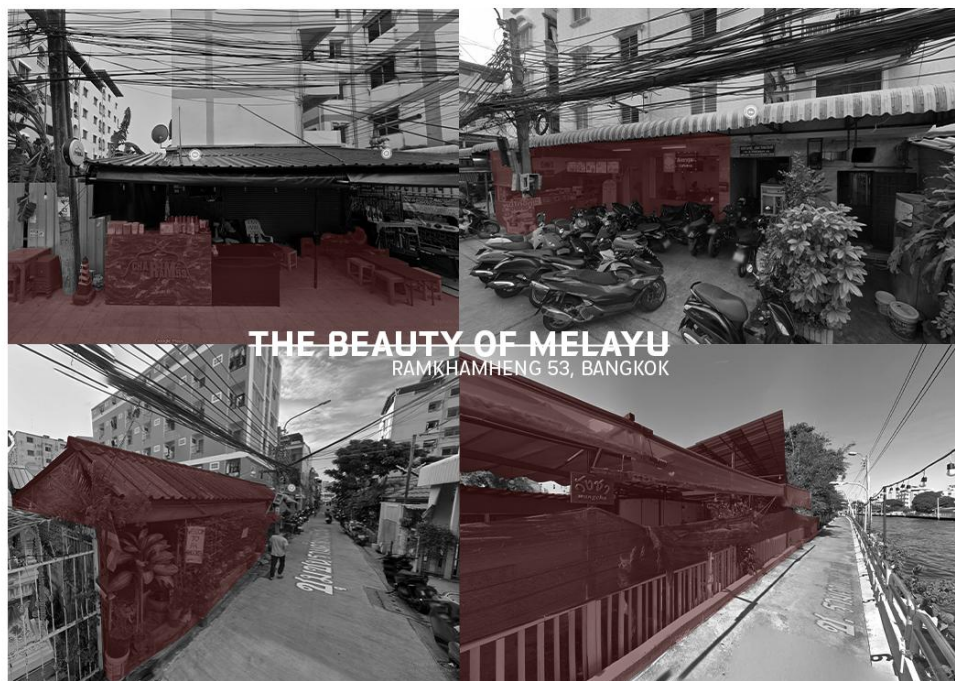
แนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การศึกษา “ความงามแห่งวัฒนธรรมมลายู (The Beauty of Melayu)” ซึ่งปรากฏทั้งในบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้และในย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร โดยมุ่งทำความเข้าใจคุณค่าของ “ความเรียบง่าย ความคุ้นเคย และความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน” ที่สะท้อนผ่านวิถีชีวิต พื้นที่ และกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ 4.5 ความงดงามแห่งวัฒนธรรมมลายู ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 4.6 ความงดงามแห่งวัฒนธรรมมลายู ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

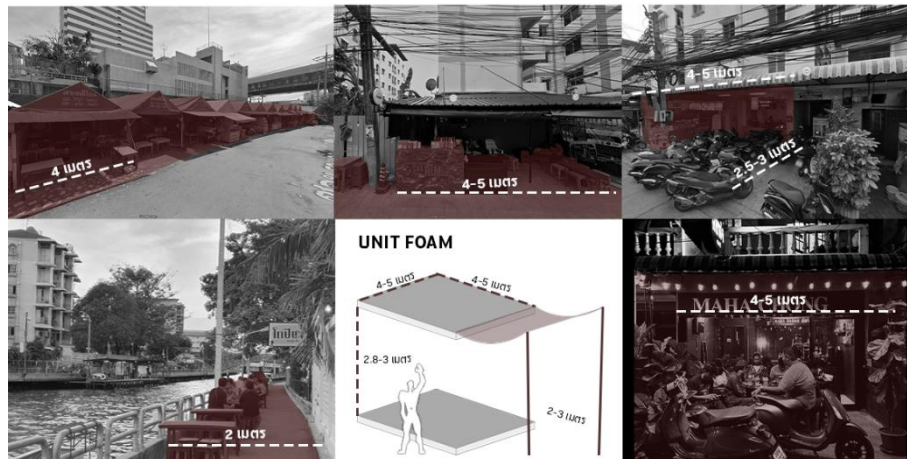
ภาพที่ 4.7 ความงามแห่งวัฒนธรรมลาย ในพื้นที่ ย่านรามคำแหง 53
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

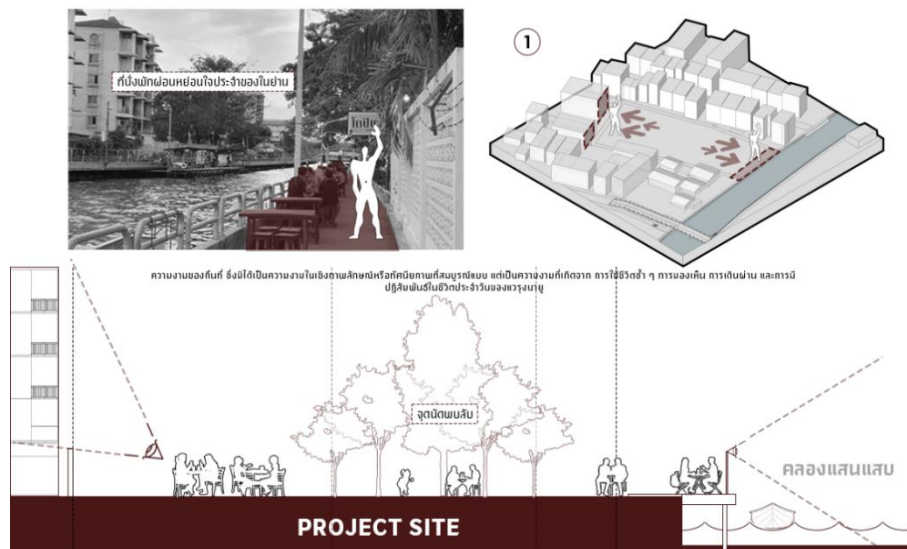
ภาพที่ 4.8 ความงามแห่งวัฒนธรรมลาย ในพื้นที่ ย่านรามคำแหง 53
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

กระบวนการออกแบบจึงเริ่มต้นจากการสังเกต (Observation) พฤติกรรมการใช้งานพื้นที่จริง ทั้งในพื้นที่สาธารณะหลักและพื้นที่กึ่งสาธารณะที่ซ่อนตัวอยู่ในเมือง เช่น พื้นที่นั่งพักริมทาง ร้านอาหารขนาดเล็ก ซึ่งทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมโยงทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ

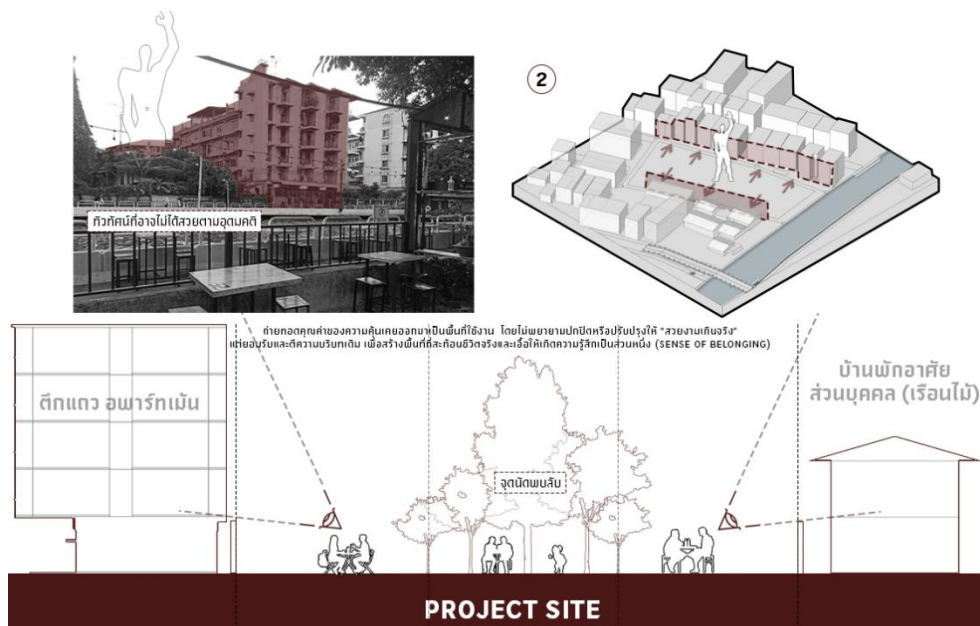
SPACE STUDY

ภาพที่ 4.9 การสังเกต (Observation) พฤติกรรมการใช้งานพื้นที่จริง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 4.10 การวิเคราะห์ (Analysis) เพื่อทำความเข้าใจศักยภาพของพื้นที่
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

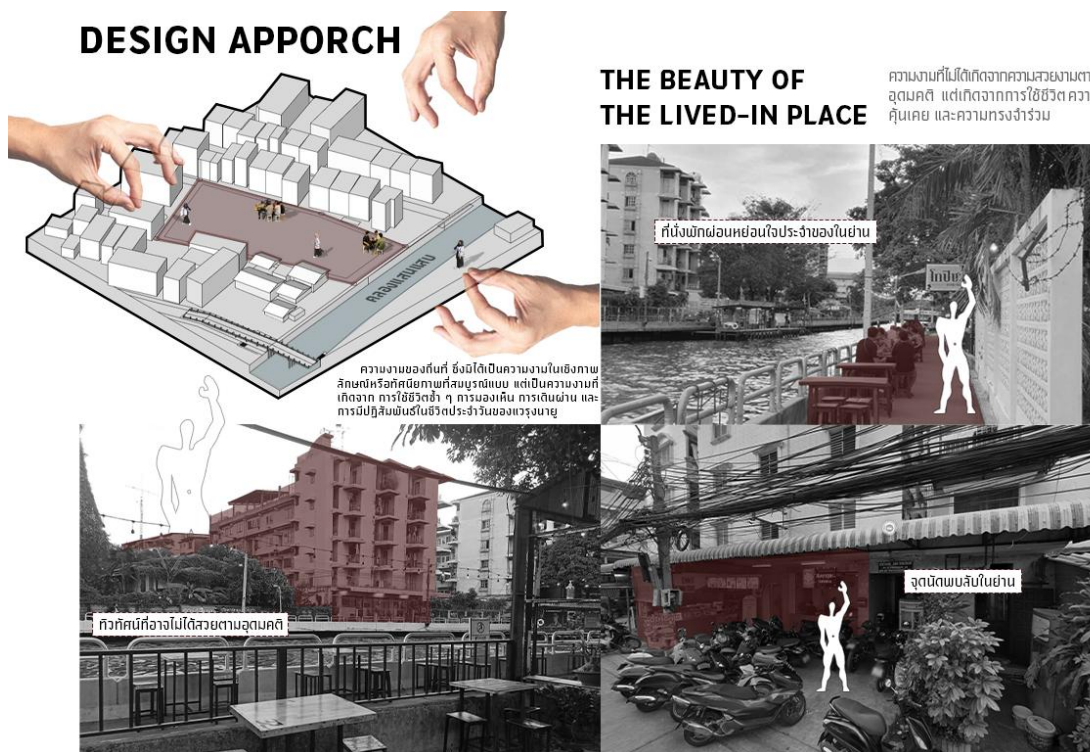

ภาพที่ 4.11 การวิเคราะห์ (Analysis) เพื่อทำความเข้าใจศักยภาพของพื้นที่
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ถัดมาเป็นการวิเคราะห์ (Analysis) เพื่อทำความเข้าใจศักยภาพของพื้นที่ ทั้งในด้านกายภาพ เช่น การเข้าถึง ทิศทางการมองเห็น ความต่อเนื่องของพื้นที่ รวมถึงมิติทางความรู้สึก เช่น ความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว และความคุ้นเคยของผู้ใช้งาน จากนั้นจึงเข้าสู่การสังเคราะห์แนวคิด (Synthesis) โดยนำข้อมูลที่ได้มาผสมผสานกับคุณค่าทางวัฒนธรรมหลาย เพื่อสร้างแนวทางการออกแบบที่ให้ความสำคัญกับ “พื้นที่ระหว่าง” (In-between Space) และ “ลำดับประสบการณ์” (Spatial Sequence) ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนผ่านจากความพลุกพล่านของเมืองสู่ความสงบภายใน กระบวนการนี้นำไปสู่การพัฒนาเป็น แนวคิดเชิงสถาปัตยกรรม (Architectural Concept) ที่เน้นการสร้างพื้นที่ซึ่งสามารถรองรับทั้งกิจกรรมทางสังคมและการพักผ่อนทางจิตใจ โดยใช้การจัดวางพื้นที่ การควบคุมแสง เงา เสียง และธรรมชาติ เป็นเครื่องมือในการกำหนดบรรยากาศ

4.2 แนวคิดในการออกแบบ

4.2.1 แนวคิดในการออกแบบโครงการ

ภาพที่ 4.12 แนวคิดในการออกแบบ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

แนวคิดในการออกแบบโครงการคือ “The Beauty of the Lived-in Place” หรือ “ความงามของถิ่นที่” ซึ่งเป็นการมองความงามในมิติที่แตกต่างจากกรอบความคิดเชิงอุดมคติ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับความสมบูรณ์แบบทางภาพลักษณ์หรือองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม หากแต่มุ่งเน้นไปที่ความงามซึ่งเกิดขึ้นจากการใช้ชีวิตจริงของผู้คนในพื้นที่ ผ่านการมองเห็น การเดินทาง และการมีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในบริบทของแรงงาน ซึ่งสะท้อนถึงวิถีชีวิต ความเรียบง่าย และความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับใกล้ชิด ทั้งนี้ โดยแนวคิดการออกแบบ “นายพื้นที่จริง ของคนจริง” มุ่งเน้นการมองเห็นความงามของชีวิตตามความเป็นจริง (As it is) ซึ่งสอดคล้องกับการให้คุณค่าต่อสิ่งธรรมดาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และการดำรงอยู่ของผู้คนในพื้นที่อย่างแท้จริง

ความงามในลักษณะนี้จึงเป็นความงามที่ค่อย ๆ สะสมและก่อรูปขึ้นจากความคุ้นเคยและความทรงจำร่วมของผู้ใช้งาน พื้นที่ไม่ได้ถูกนิยามจากรูปลักษณะภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่มีคุณค่าในฐานะ “พื้นที่ของประสบการณ์” ที่บันทึกร่องรอยของการใช้งานและเรื่องราวของผู้คน แนวคิด

(Spatial Framework) โดยระนาบดังกล่าวทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดขอบเขต (Boundary) และสร้างลำดับความสำคัญของพื้นที่ตั้งแต่สาธารณะไปสู่กึ่งสาธารณะและพื้นที่สงบ

จากนั้นมีการพัฒนา “การแตกตัวของระนาบ (Fragmentation of Plane)” เพื่อสร้างช่องว่าง (Void) และพื้นที่ย่อย (Small Spaces) ที่มีความหลากหลายทางการใช้งาน เกิดเป็นลักษณะของพื้นที่แทรกตัว (In-Between Spaces) ซึ่งช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการใช้งาน และเอื้อต่อการเกิดกิจกรรมทางสังคมในระดับต่าง ๆ ทั้งแบบกลุ่มและแบบส่วนบุคคล

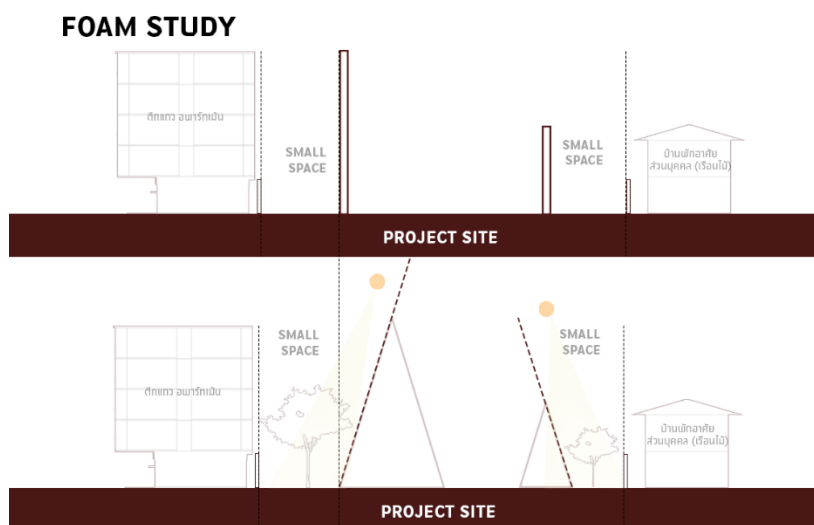
กระบวนการจัดวางดังกล่าวนำไปสู่การกำหนดกลุ่มพื้นที่ใช้งาน (Program Zoning) โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่

- 1) พื้นที่กิจกรรมประจำวัน (Everyday Space) ซึ่งรองรับการใช้งานทั่วไปและการพบปะ
- 2) พื้นที่ดูแลเด็ก (Day Care) ที่มีความปลอดภัยและเข้าถึงง่าย
- 3) พื้นที่ทำงานร่วมและการเรียนรู้ (Co-working Space + Library) ซึ่งสนับสนุนการใช้ความรู้และการทำงาน
- 4) พื้นที่สงบ (Stillness Space) สำหรับการพักผ่อนทางจิตใจและการหลีกเลี่ยงจากความวุ่นวาย

การจัดวางฟังก์ชันเหล่านี้อาศัยแนวคิด “การไล่ระดับความเป็นส่วนตัว (Gradient of Privacy)” และ “ความต่อเนื่องของการเคลื่อนที่ (Continuity of Movement)” โดยเชื่อมโยงพื้นที่ผ่านทางเดินหลักและช่องว่างระหว่างอาคาร ทำให้เกิดการไหลของผู้ใช้งาน (User Flow) อย่างเป็นธรรมชาติ

สุดท้ายรูปแบบสถาปัตยกรรมถูกพัฒนาให้สอดคล้องกับโครงสร้างพื้นที่ดังกล่าว โดยใช้การจัดวางมวลอาคารที่แทรกตัวและเชื่อมต่อกัน (Interlocking Mass) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง “พื้นที่เปิด” และ “พื้นที่ปิด” อย่างสมดุล ส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อทั้งการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการสร้างภาวะสงบภายในจิตใจของผู้ใช้งาน

4.2.3 แนวคิดในการออกแบบรูปทรงอาคาร

ภาพที่ 4.14 แนวคิดในการออกแบบรูปทรงอาคาร

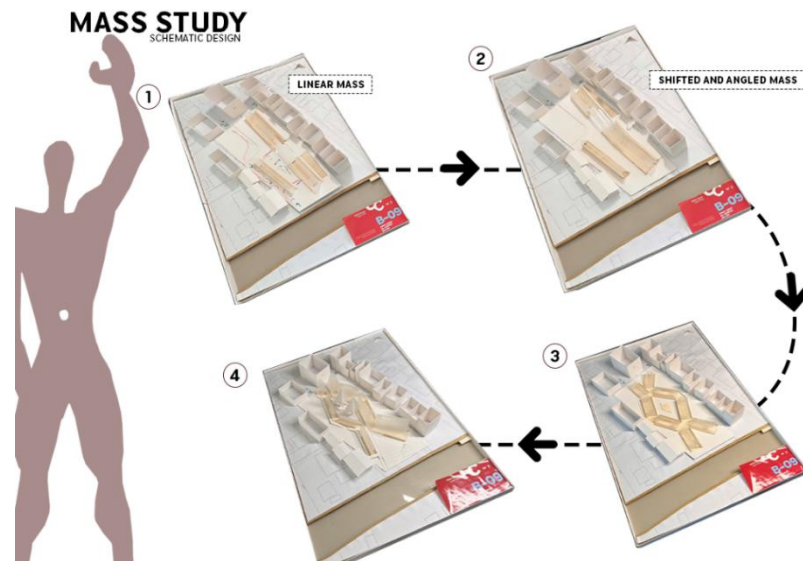
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

การพัฒนารูปทรงอาคารในขั้นตอนการศึกษา (Foam Study) เริ่มต้นจากการทดลองจัดวางองค์ประกอบในลักษณะของระนาบเส้นตรงแนวตั้ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานในการกำหนดขอบเขตและจังหวะของพื้นที่ รูปแบบดังกล่าวสะท้อนถึงความเรียบง่ายและความเป็นระเบียบขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม อย่างไรก็ตาม จากการทดลองพบว่ารูปทรงในลักษณะนี้ยังมีข้อจำกัดในด้านมิติของพื้นที่ รวมถึงศักยภาพในการเปิดรับสภาพแวดล้อมโดยรอบ

ในขั้นตอนต่อมา ได้มีการพัฒนาแนวคิดโดยการปรับเอียงระนาบจากแนวตั้งเดิม ส่งผลให้เกิดรูปทรงใหม่ในลักษณะของรูปทรงสามเหลี่ยม ซึ่งช่วยเพิ่มมิติให้กับพื้นที่ทั้งในด้านความลึก มุมมอง และการรับรู้เชิงพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังทำให้เกิดช่องว่างระหว่างมวลอาคารที่มีความหลากหลายและเปิดกว้างมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดความต่อเนื่องของพื้นที่และความยืดหยุ่นในการใช้งาน

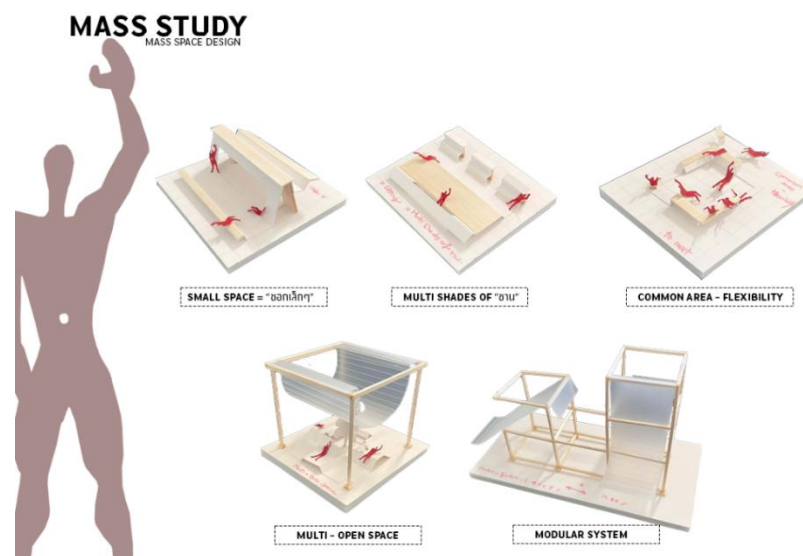
ช่องว่างที่เกิดจากการเอียงของระนาบมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการรับแสงธรรมชาติ โดยเฉพาะแสงในมุมเฉียงที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ลึกมากขึ้น ส่งผลให้บรรยากาศภายในมีความเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา นอกจากนี้ ลักษณะของช่องว่างยังเอื้อต่อการแทรกตัวและการเจริญเติบโตของพืชพรรณ โดยเฉพาะพุ่มต้นไม้ที่สามารถเติบโตภายในพื้นที่ดังกล่าว และทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบสร้างร่มเงา ช่วยลดความร้อน และเสริมสร้างคุณภาพสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการใช้งาน ทำให้รูปทรงอาคารไม่เพียงตอบสนองต่อหน้าที่ใช้สอย แต่ยังบูรณาการปัจจัยทางธรรมชาติเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบได้อย่างสอดคล้องกับบริบทโดยรอบ

4.2.4 การพัฒนาของการออกแบบ

ภาพที่ 4.15 การพัฒนาของการออกแบบอาคาร (Schematic Design)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 4.16 การพัฒนาของการออกแบบอาคาร (Mass Space Design)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 5

ผลงานการออกแบบ

5.1 ทัศนียภาพมุมมอง

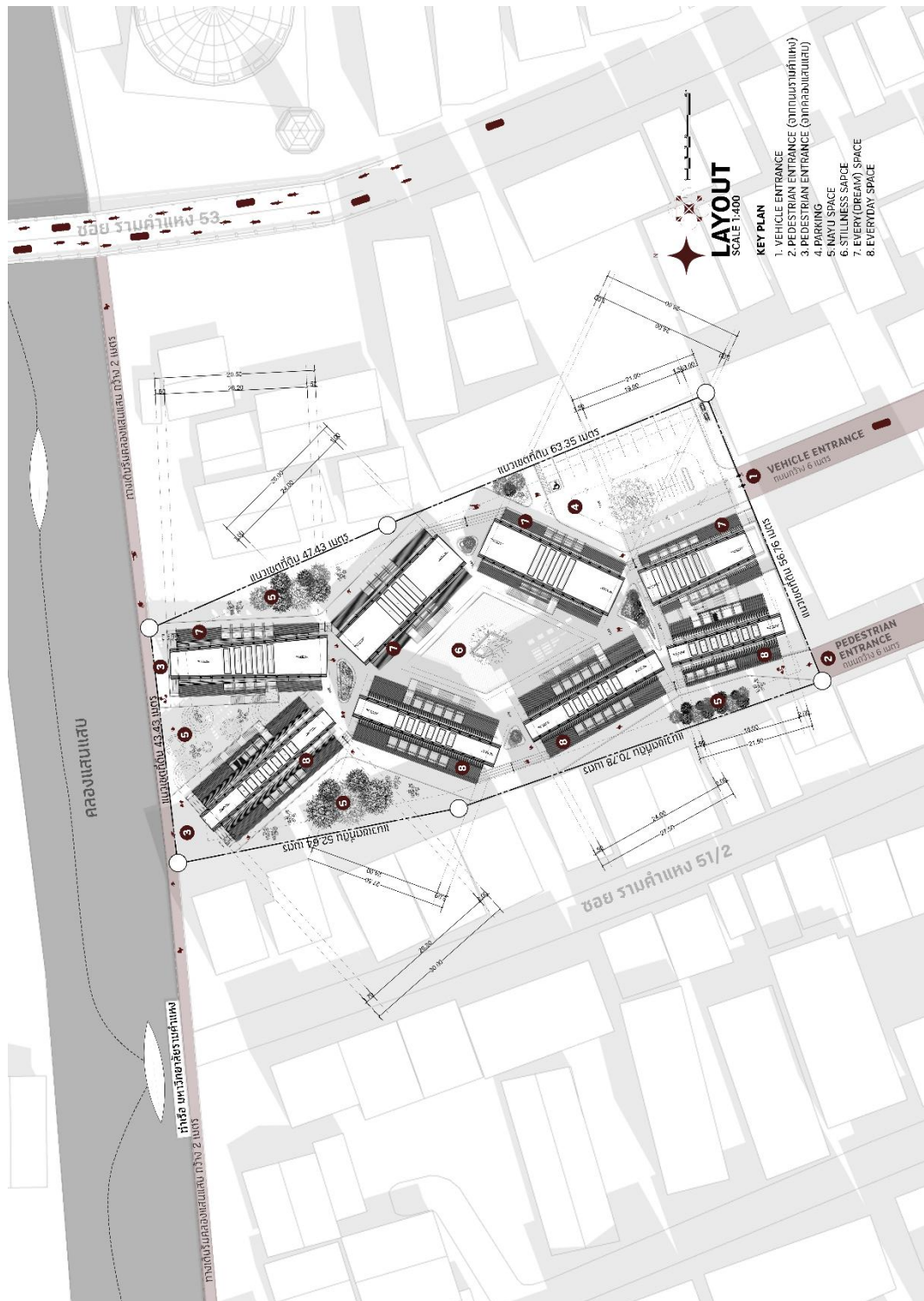
โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่สงบทางใจสำหรับแอรูณายู ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่บริเวณซอย รามคำแหง 51/3 แขวงหัวหมาก บางกะปิ ริมคลองแสนแสบ ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่นสูง และตั้งอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยรามคำแหง อันเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาที่สำคัญของพื้นที่

ภาพที่ 5.1 ทัศนียภาพมุมมอง

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

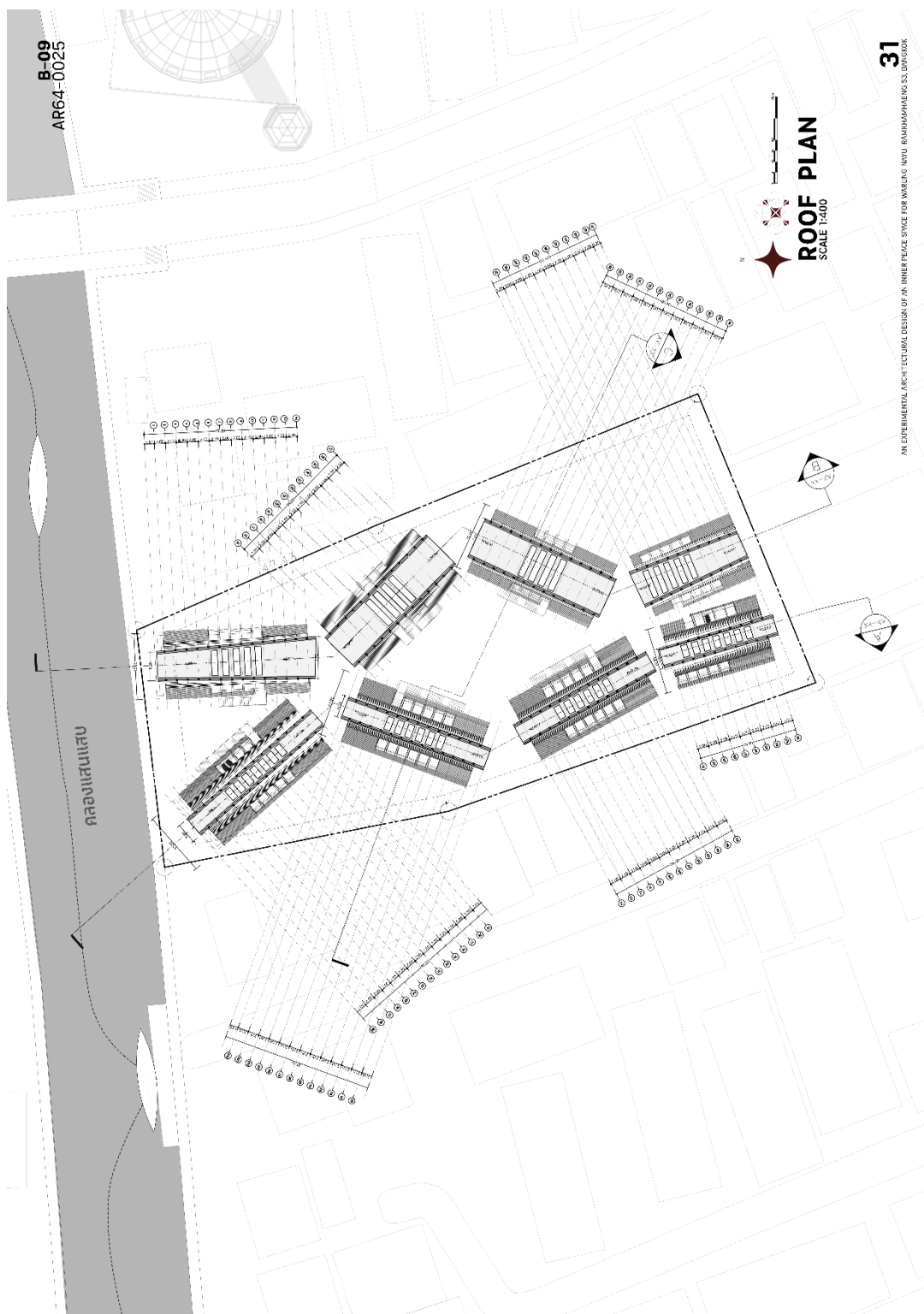
5.2 ผังบริเวณ

ภาพที่ 5.2 ผังบริเวณ (Layout)

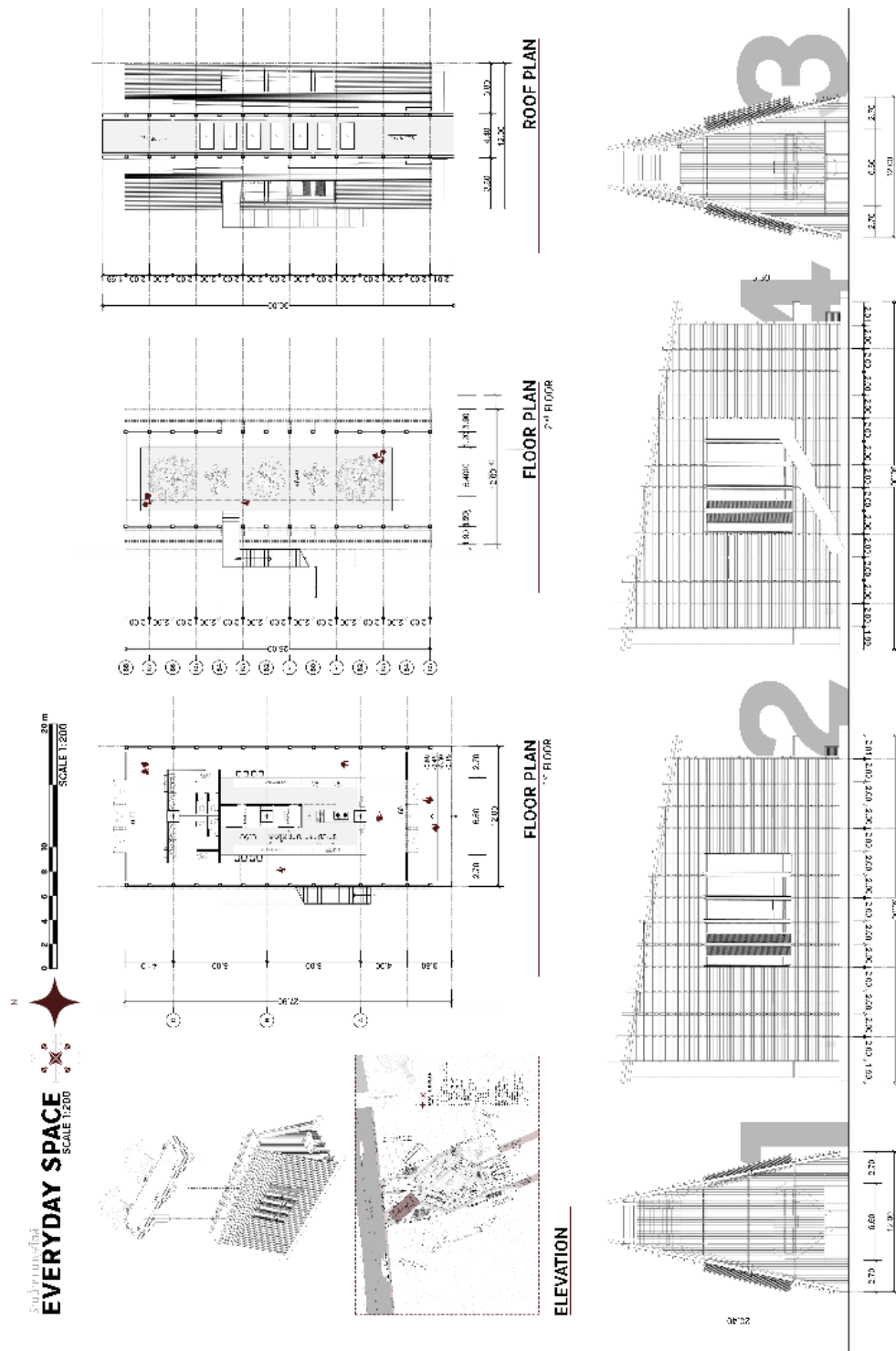
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.5 ผังหลังคา

ภาพที่ 5.5 ผังหลังคา
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

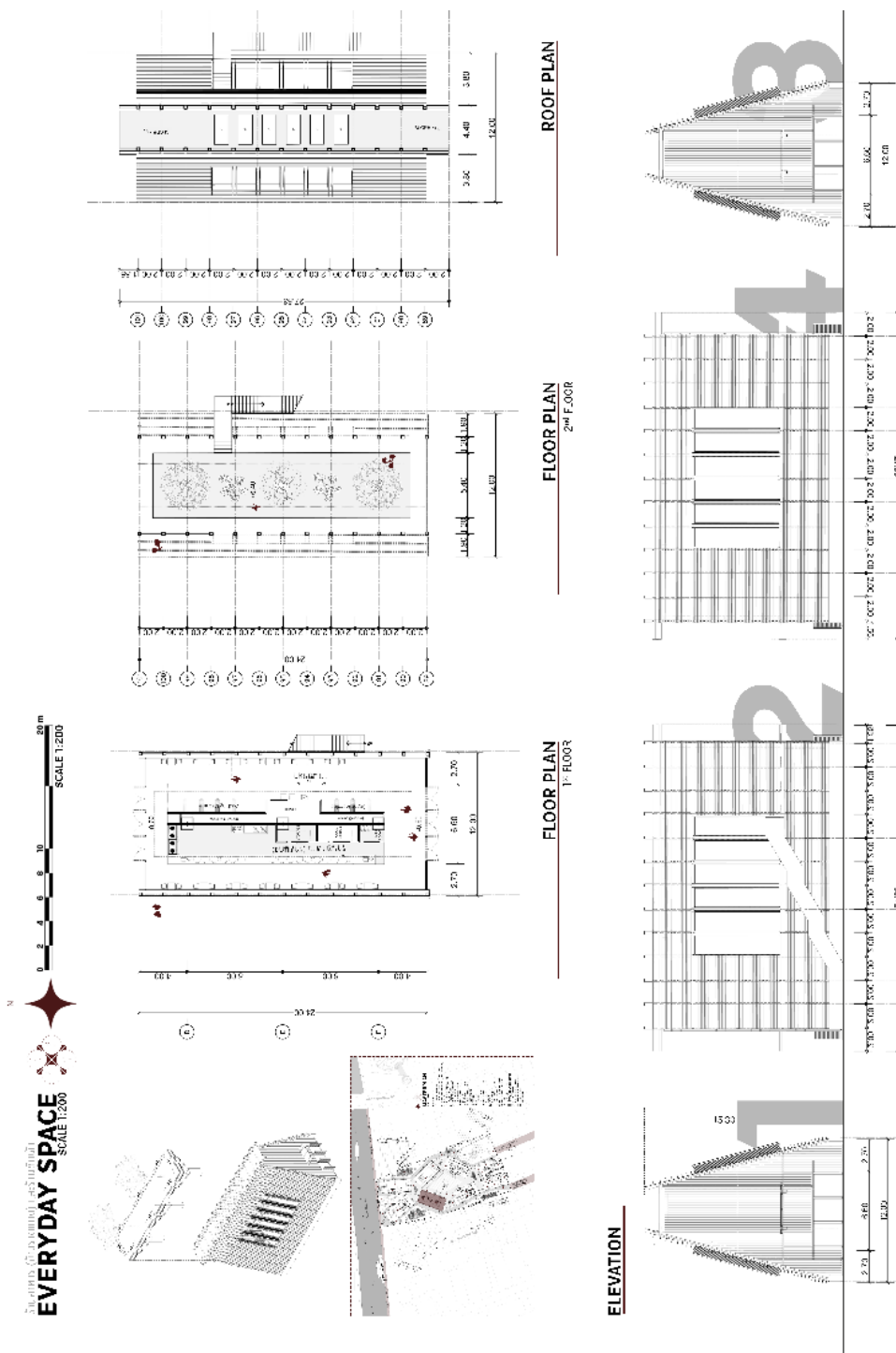
5.6 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ร้านน้ำชา นายสุโตล์)

ภาพที่ 5.6 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ร้านน้ำชา นายสุโตล์)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

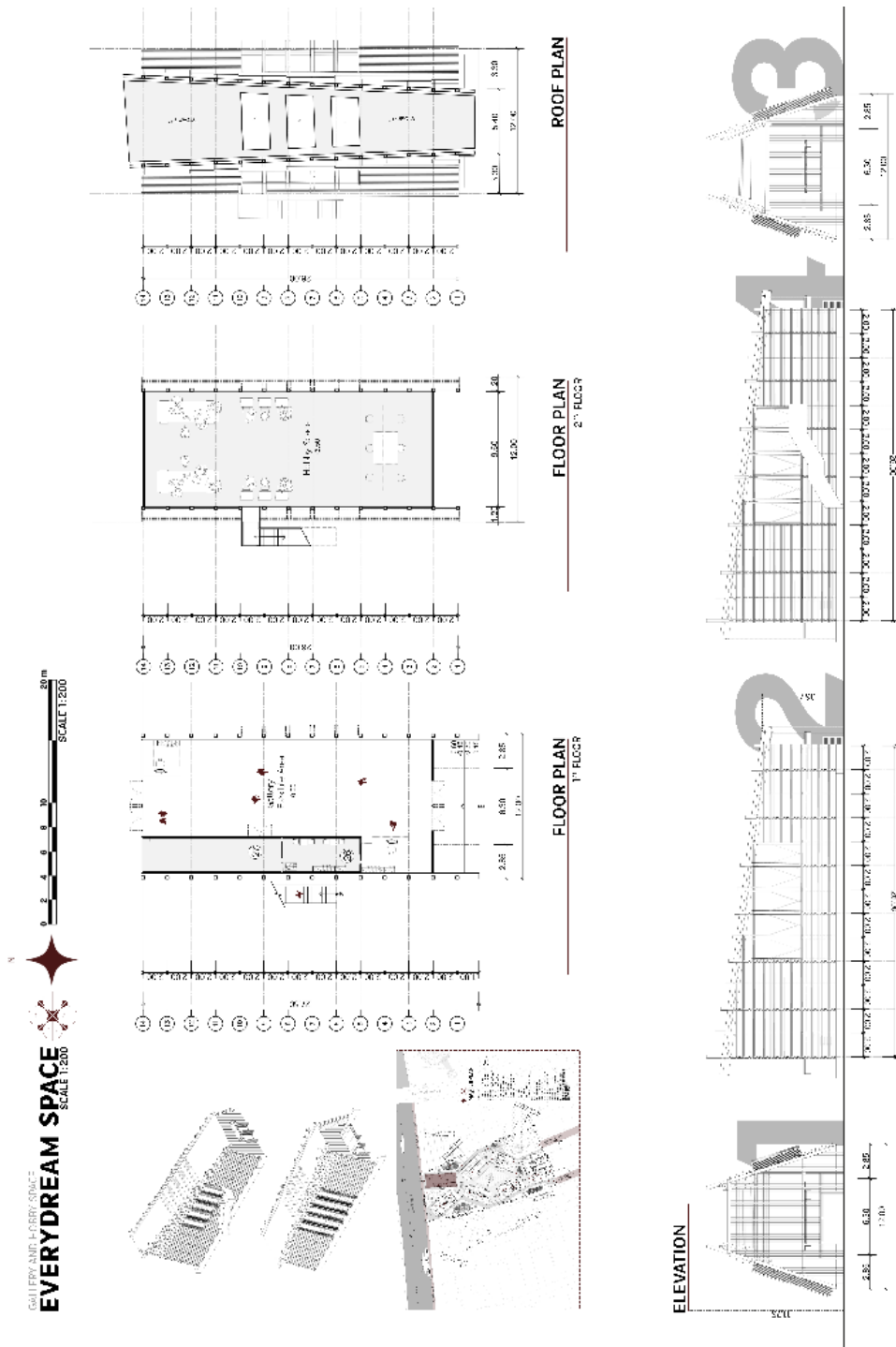
5.7 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ร้านอาหาร ข้าวราดแกง)

ภาพที่ 5.7 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ร้านอาหาร ข้าวราดแกง)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

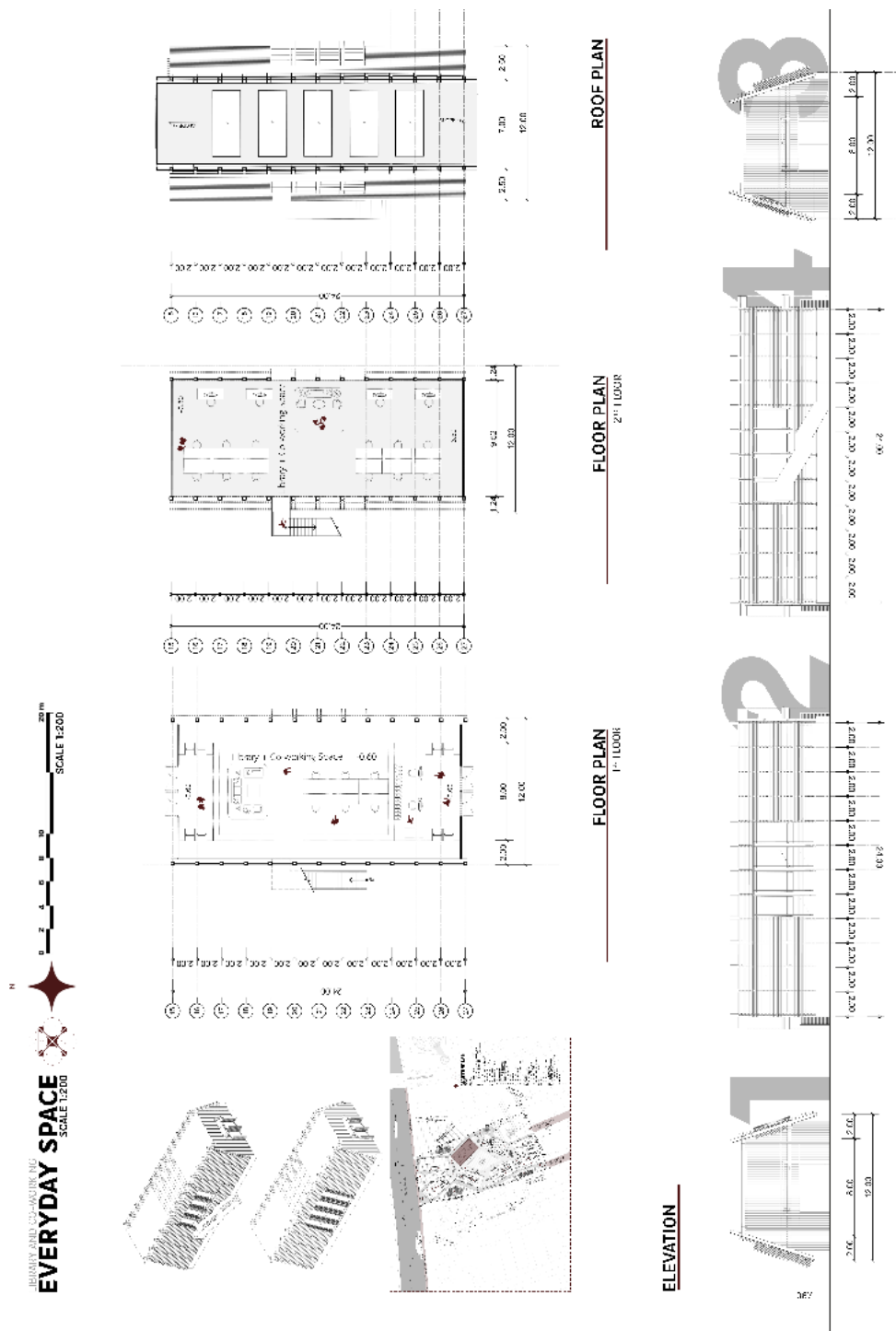
5.9 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (แกลเลอรี)

ภาพที่ 5.9 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (แกลเลอรี)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

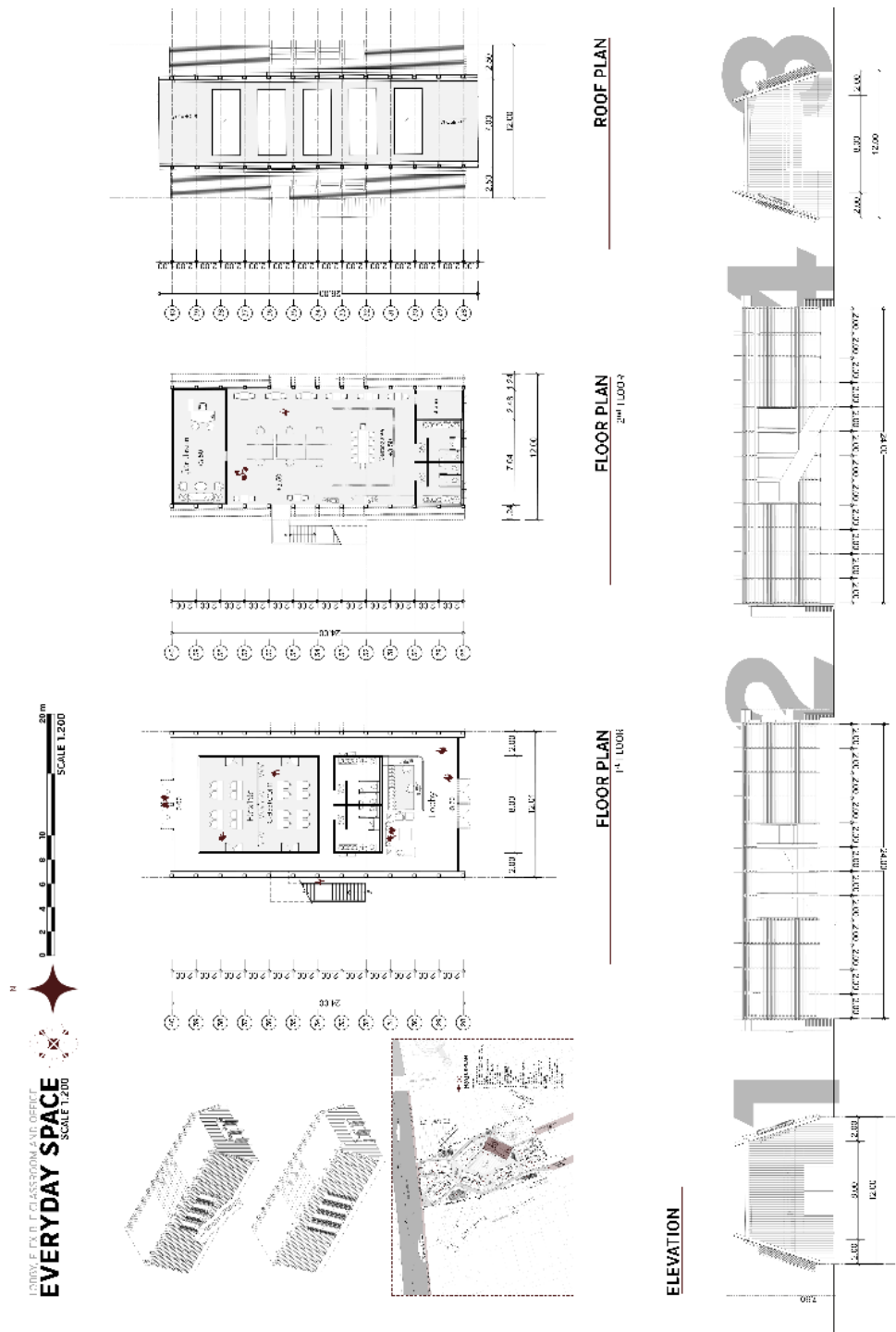
5.10 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ห้องสมุด และพื้นที่ทำงานร่วม)

ภาพที่ 5.10 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ห้องสมุด และ พื้นที่ทำงานร่วม)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

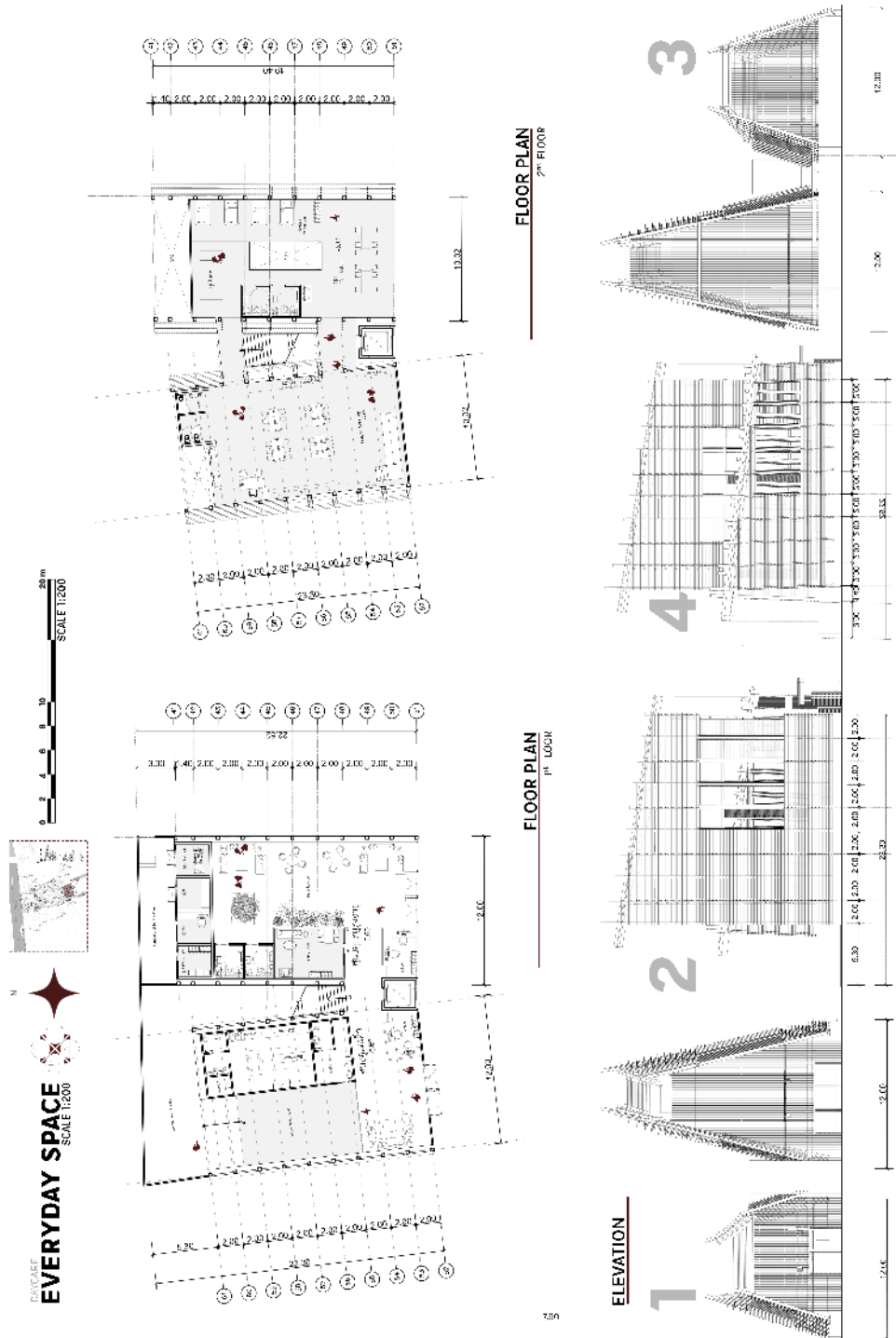
5.11 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (โถงต้อนรับ ห้องเรียนอเนกประสงค์ และสำนักงาน)

ภาพที่ 5.11 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (โถงต้อนรับ ห้องเรียนอเนกประสงค์ และสำนักงาน)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.12 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก และผู้สูงอายุ)

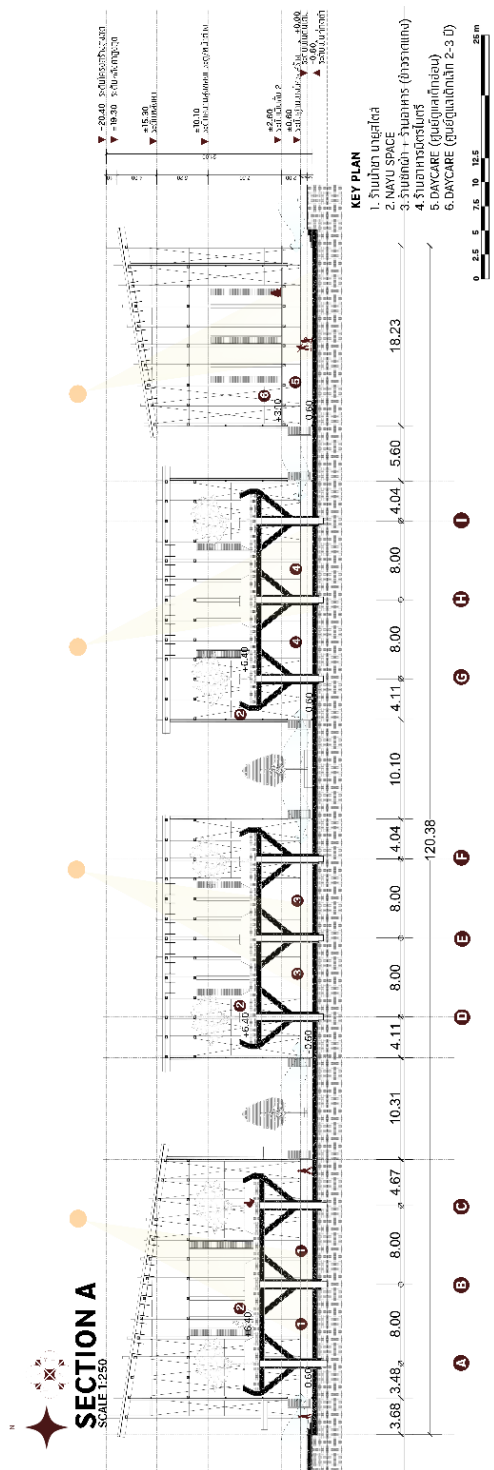

ภาพที่ 5.12 ผังพื้นที่ขยาย และรูปด้าน (ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก และผู้สูงอายุ)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.13 รูปตัด

5.13.1 รูปตัดตามยาว A

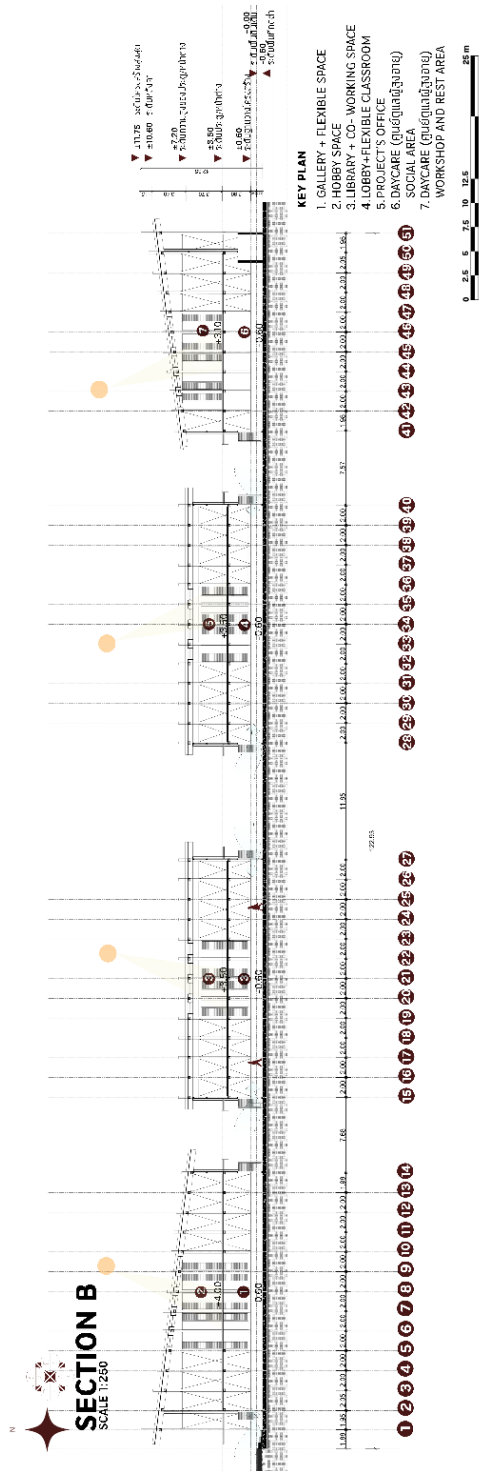

ภาพที่ 5.13 รูปตัดตามยาว A

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

การจัดวางฟังก์ชันของอาคารอาศัยแนวคิด “ความต่อเนื่องของการเคลื่อนที่ (Continuity of Movement)” โดยเชื่อมโยงพื้นที่ผ่านทางเดินหลักและช่องว่างระหว่างอาคาร เพื่อให้เกิดการไหลของผู้ใช้งานอย่างเป็นธรรมชาติ โดยชั้นที่ 1 เป็นพื้นที่กึ่งสาธารณะ ได้แก่ ร้านน้ำชาสไตล์นวยุ ร้านอาหารข้าวราดแกง และร้านอาหารมิตรไมตรี ส่วนชั้นที่ 2 เป็นพื้นที่ขนาดเล็ก (Small Space) หรือพื้นที่ทางสังคม สำหรับการพบปะและสร้างปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม “แอรูงนวยุ” ที่มีบรรยากาศเป็นกันเองและยืดหยุ่นต่อการใช้งาน และพื้นที่หลังสุดของโครงการคือ พื้นที่ของศูนย์ดูแลเด็ก

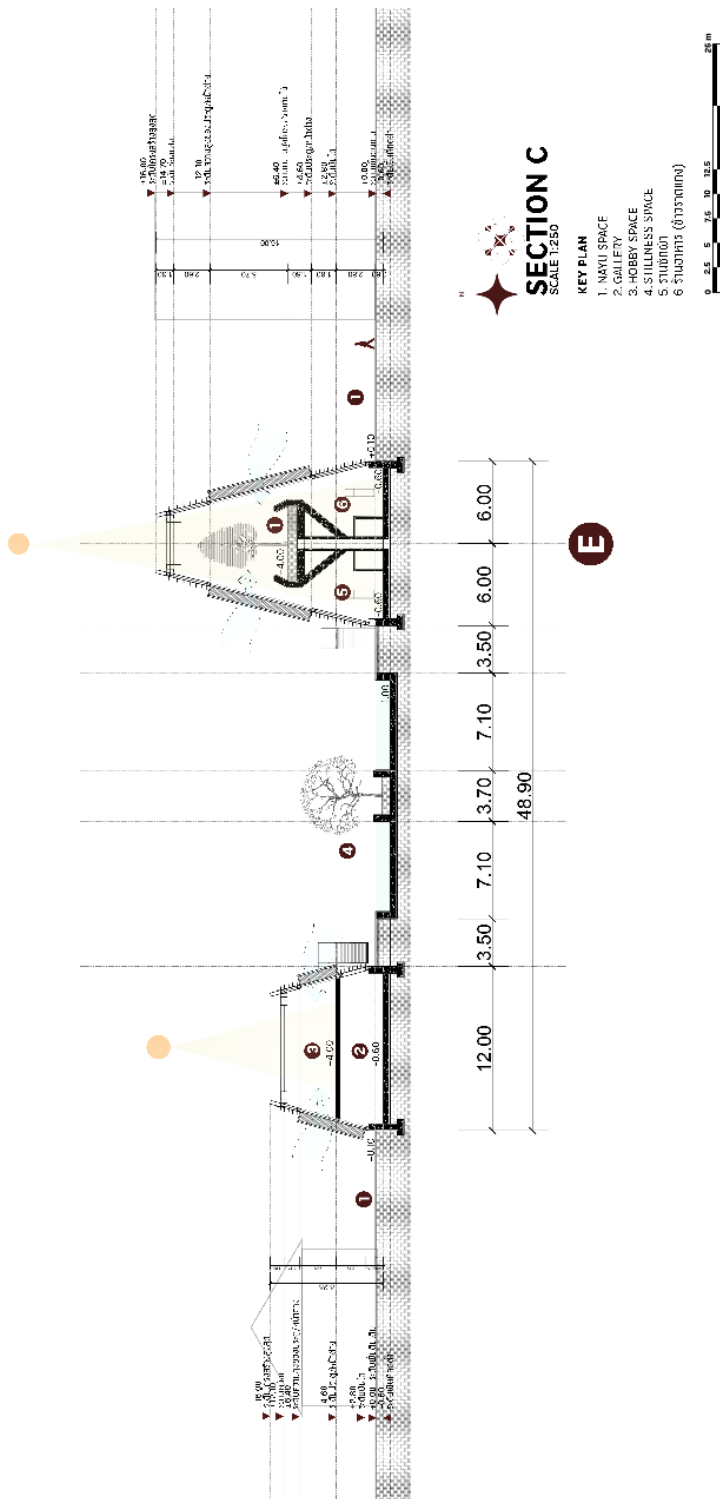
5.13.2 รูปตัดตามยาว B

ภาพที่ 5.14 รูปตัดตามยาว B
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

การจัดวางฟังก์ชันของอาคารอาศัยแนวคิด “ความต่อเนื่องของการเคลื่อนที่ (Continuity of Movement)” เช่นเดียวกับอาคารร้านอาหาร โดยเชื่อมโยงพื้นที่ผ่านทางเดินหลักและช่องว่างระหว่างอาคาร เพื่อให้เกิดการไหลของผู้ใช้งานอย่างเป็นธรรมชาติ โดยชั้นที่ 1 อาคาร 1 เป็นพื้นที่แกลเลอรี อาคาร 2 เป็นห้องสมุดและพื้นที่ทำงานร่วม อาคาร 3 เป็นโถงต้อนรับ ห้องเรียนอเนกประสงค์ และสำนักงาน ขณะที่พื้นที่ส่วนท้ายของโครงการถูกกำหนดให้เป็นศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการใช้งานที่ต้องการความสงบและความเป็นส่วนตัวมากยิ่งขึ้น

5.13.3 รูปตัดตามขวาง C

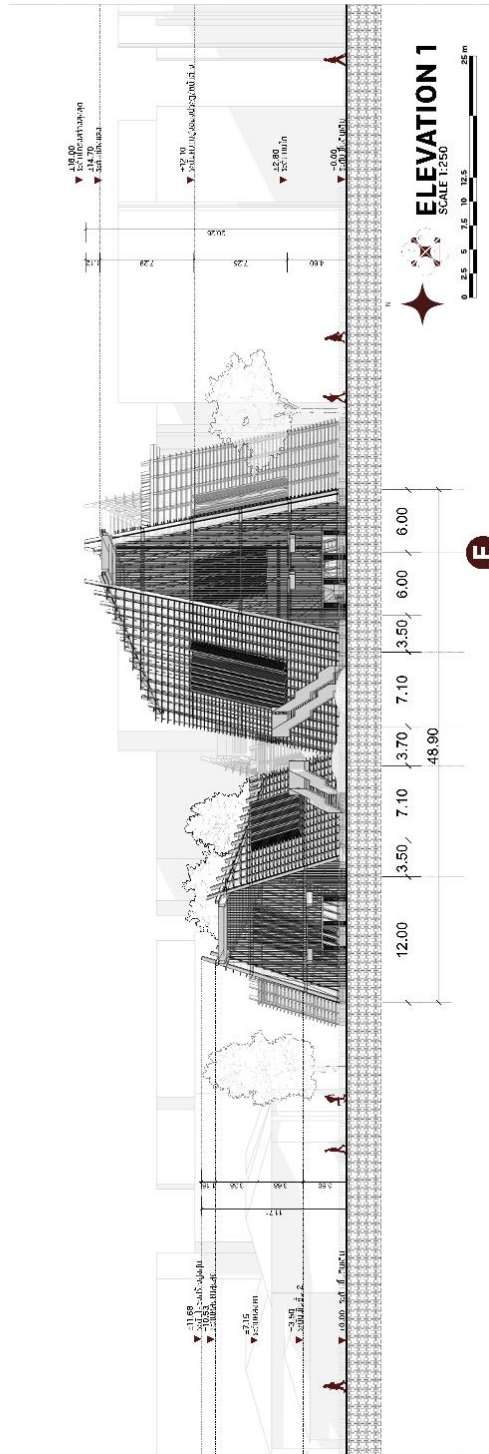

ภาพที่ 5.15 รูปตัดตามขวาง C
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

รูปตัดนี้แสดงแนวคิดการเชื่อมโยงฟังก์ชันทั้งภายในและภายนอกอาคารผ่านลำดับพื้นที่ที่กึ่งสาธารณะอย่างต่อเนื่อง โดยเรียงลำดับจากซ้ายไปขวา เริ่มจากพื้นที่ห้องสมุดและพื้นที่ทำงานร่วม ต่อเนื่องสู่พื้นที่ความสงบ (Stillness Space) บริเวณกึ่งกลาง และเชื่อมโยงไปยังพื้นที่ร้านอาหาร ทางด้านขวา โดยมีพื้นที่ทางสังคมขนาดเล็กของ “แอรูงนายู” แทรกอยู่ทั้งสองด้าน เพื่อสร้างจุดพบปะ และปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้งานตลอดแนวการสัญจร ทั้งนี้ การกำหนดความสูงของอาคารคำนึงถึงบริบทโดยรอบ กล่าวคือ ด้านซ้ายเป็นอาคารพักอาศัย 2 ชั้น จึงกำหนดความสูงอาคารให้สอดคล้องกัน ขณะที่ด้านขวาเป็นอาคารอพาร์ทเมนท์สูงประมาณ 6 ชั้น (18 เมตร) จึงออกแบบให้ระดับความสูงของอาคารอยู่ในแนวเดียวกันเพื่อความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยรวม

5.14 รูปด้าน

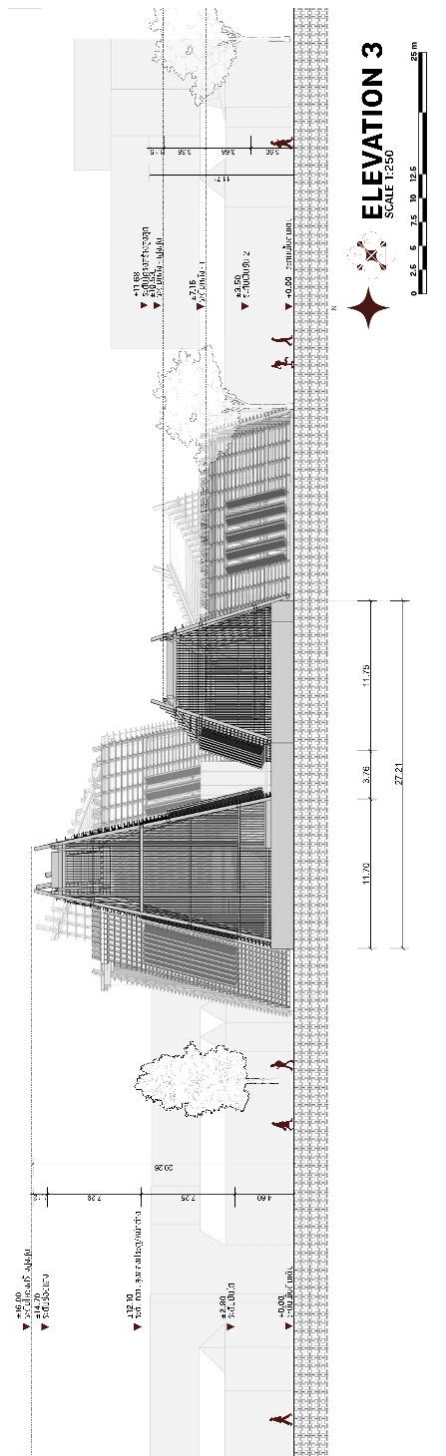
5.14.1 รูปด้าน 1

ภาพที่ 5.16 รูปด้าน 1

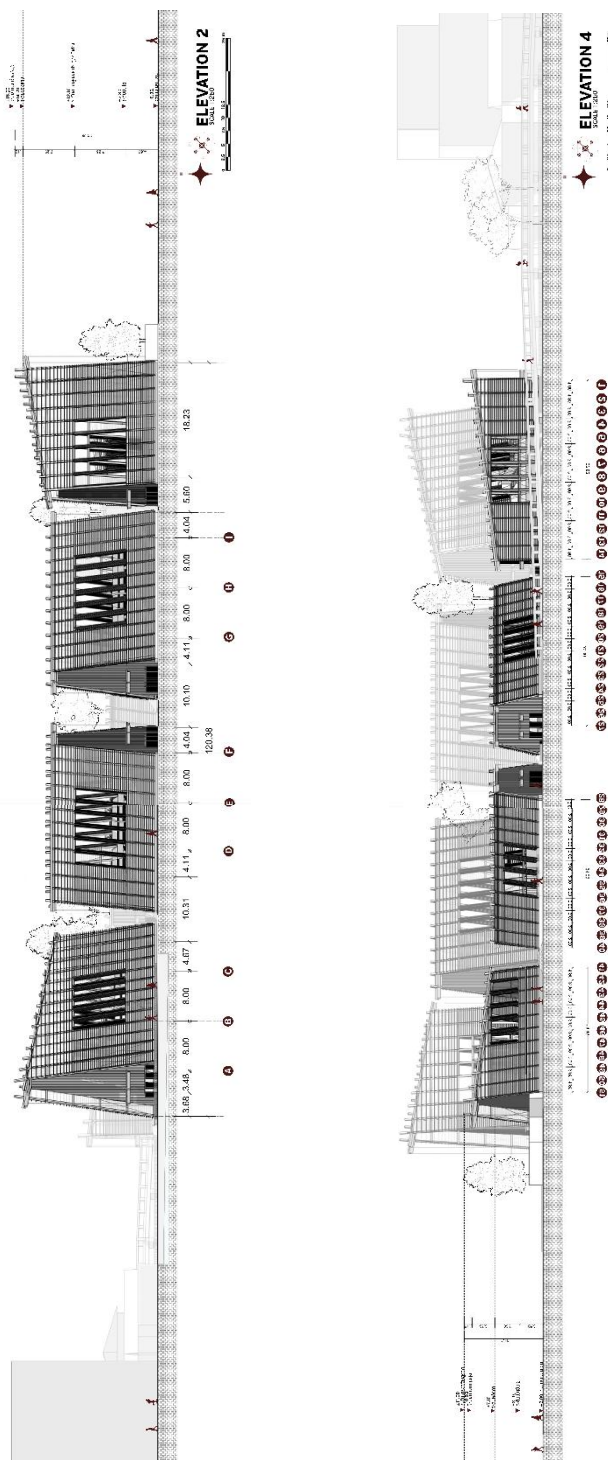
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.14.2 รูปด้าน 3

ภาพที่ 5.17 รูปด้าน 3
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.14.3 รูปด้น 2 และรูปด้น 4

ภาพที่ 5.18 รูปด้น 3 และรูปด้น 4
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.15 ทักษะภาพ

5.15.1 ภาพทัศนียภาพภายนอก

ภาพที่ 5.19 - 5.20 ภาพทัศนียภาพภายนอก ด้านหน้าอาคาร ริมคลองแสนแสบ และภาพทัศนียภาพ
ภายนอก ด้านซ้าย ตัดอาคารบ้านพักอาศัย
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.21 – 5.22 ภาพทัศนียภาพภายนอก ด้านขวา ตிடอาคารอพาร์ทเมนท์ และภาพ
 ทัศนียภาพภายนอก พื้นที่ขนาดเล็ก (Small Space) ด้านซ้าย ตிடอาคารบ้านพักอาศัย
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.23 – 5.24 ภาพทัศนียภาพภายนอก กึ่งกลางโครงการ พื้นที่ความสงบ (Stillness Space) ในเวลากลางคืน และภาพในเวลากลางวัน

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.15.2 ภาพทัศนียภาพภายใน

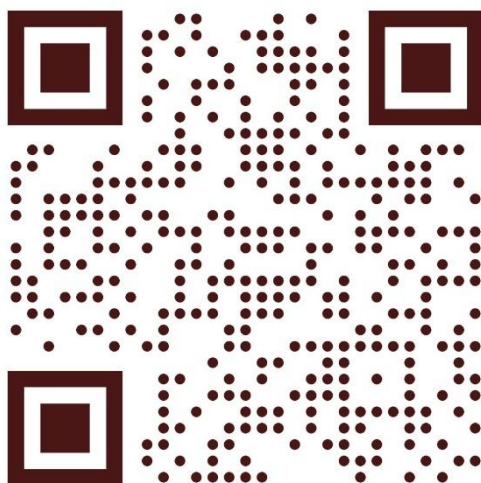
ภาพที่ 5.25 – 5.26 ภาพทัศนียภาพภายใน อาคารร้านอาหาร (ข้าวราดแกง) และร้านซักผ้า
และภาพทัศนียภาพภายใน ร้านซักผ้า
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.27 - 5.28 ภาพทัศนียภาพภายใน ร้านน้ำชา นายุสไตล์ และภาพทัศนียภาพภายใน
พื้นที่ขนาดเล็ก (Small Space) บริเวณชั้นที่ 2
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.29 ภาพทัศนียภาพภายใน ห้องสมุดและพื้นที่ทำงานร่วม
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.30 แสดงภาพ QR วิดีโอของโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 6

บทสรุปและเสนอแนะ

โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแรวุ่นอายุพลัดถิ่น ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาที่มุ่งสำรวจบทบาทของสถาปัตยกรรมในการตอบสนองต่อชีวิตของ “ผู้ไม่คุ้นเมือง” โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนคนมาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง เพื่อแสวงหาโอกาสใหม่ ภายใต้บริบทของเมืองที่มีความหนาแน่นและความเร่งรีบ โครงการจึงนำเสนอแนวคิดของการสร้าง “พื้นที่ทางสังคม” ควบคู่กับ “พื้นที่สงบทางใจ” เพื่อทำหน้าที่เป็นพื้นที่กลางที่รองรับทั้งการใช้ชีวิตประจำวันและการเยียวยาจิตใจของผู้ใช้งาน

ในมิติของเมือง โครงการนี้มีบทบาทสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างของพื้นที่สาธารณะในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมักมุ่งเน้นการใช้งานเชิงกายภาพมากกว่ามิติทางสังคมและจิตใจ โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้ย้ายถิ่นที่ต้องเผชิญกับความแปลกแยกและการปรับตัว พื้นที่ที่นำเสนอจึงช่วยสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ลดความโดดเดี่ยว และส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน อีกทั้งยังสามารถต่อยอดเป็นต้นแบบของการออกแบบพื้นที่เมืองที่ให้ความสำคัญกับสุขภาวะทางจิตใจควบคู่กับการดำรงชีวิตในเมือง

โครงการนี้ตั้งอยู่ในย่านรามคำแหง 53 ซึ่งมีความหนาแน่นสูงและมีความหลากหลายของกิจกรรม โดยเฉพาะการเป็นแหล่งรวมของนักเรียน นักศึกษา และแรงงานจากต่างภูมิภาค ส่งผลให้พื้นที่มีพลวัตของชีวิตที่ซับซ้อน ขณะเดียวกันยังปรากฏ “พื้นที่สังคมขนาดเล็ก” ของกลุ่มแรวุ่นอายุที่แทรกตัวอยู่ในโครงสร้างเมืองและทำหน้าที่เป็นพื้นที่พอบปะในชีวิตประจำวัน โครงการจึงนำศักยภาพของพื้นที่ลักษณะนี้มาพัฒนาเป็นแนวคิดการออกแบบ ที่เชื่อมโยงธรรมชาติ ชีวิตเมือง และความรู้สึกภายในเข้าด้วยกันอย่างสมดุล

โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแรวุ่นอายุ ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร มุ่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง “เมือง ธรรมชาติ และจิตใจ” ผ่านการจัดวางองค์ประกอบพื้นที่หลัก ได้แก่ พื้นที่ทางสังคม (Nayu Space) พื้นที่การเรียนรู้ (Every Dream Space) และพื้นที่สงบสุขร่วมกัน (Stillness Space) โดยออกแบบให้แต่ละส่วนเชื่อมโยงกันทั้งในเชิงกายภาพและประสบการณ์ เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเคลื่อนผ่านจากความวุ่นวายสู่ความสงบได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งใช้ธรรมชาติ แสง ลม และวัสดุ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการรับรู้และการอยู่กับตนเอง

ในมิติของความยั่งยืน โครงการได้นำแนวคิดการออกแบบเชิงสภาพแวดล้อม (Passive Design) มาประยุกต์ใช้ เพื่อลดการพึ่งพาพลังงานและสร้างสภาวะสบายภายในอาคาร โดยออกแบบให้อาคารมีช่องเปิดขนาดใหญ่เพื่อรับลมธรรมชาติ (Passive Ventilation) และรับแสงธรรมชาติในเวลากลางวันผ่าน Skylight ช่วยลดการใช้พลังงานไฟฟ้า นอกจากนี้ การออกแบบเปลือกอาคารด้วยแผงกันแดดแนวนอน (Horizontal Fin) ช่วยลดความร้อนจากแสงแดดโดยตรง ขณะที่พื้นที่ส่วนกลางถูกออกแบบให้มีสระน้ำเพื่อช่วยลดอุณหภูมิและสร้างสภาวะเย็นสบายให้กับอาคาร แนวทางดังกล่าวไม่เพียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้านพลังงาน แต่ยังสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อความผ่อนคลายและคุณภาพชีวิตของผู้ใช้งาน

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโครงการลักษณะนี้ยังคงมีความท้าทายในหลายด้าน ทั้งการแทรกพื้นที่สงบลงในบริบทเมืองที่หนาแน่น การออกแบบให้รองรับความหลากหลายของผู้ใช้งาน รวมถึงการสร้างสมดุลระหว่างความเป็นพื้นที่สาธารณะและความเป็นส่วนตัว ตลอดจนประเด็นด้านการบริหารจัดการพื้นที่และการรักษาความต่อเนื่องของการใช้งานในระยะยาว

ท้ายที่สุด โครงการนี้สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของสถาปัตยกรรมในการเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเมืองที่ไม่เพียงตอบสนองต่อการใช้งานเชิงกายภาพ แต่ยังครอบคลุมถึงมิติทางสังคมและจิตใจของผู้คน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ไม่คุ้นเมือง แนวทางดังกล่าวสามารถต่อยอดเป็นต้นแบบของ “สถาปัตยกรรมเพื่อการเยียวยา” ที่ช่วยสร้างสมดุลระหว่างชีวิตเมืองและความสงบภายใน อันจะนำไปสู่การพัฒนาเมืองที่มีความน่าอยู่และมีความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการ ควรมุ่งเน้น “ความเรียบง่ายทางการออกแบบ” เพื่อลดความซับซ้อนด้านรูปแบบและวัสดุ ทำให้พื้นที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะกลุ่มรายได้น้อยและผู้ย้ายถิ่นผ่านการเลือกใช้วัสดุที่มีต้นทุนเหมาะสม หาได้ในท้องถิ่น และสะท้อนความจริงของชีวิตเมือง ควบคู่กับการออกแบบพื้นที่ที่ยืดหยุ่น รองรับทั้งการใช้ชีวิตประจำวันและการเยียวยาจิตใจในพื้นที่เดียวกัน โดยให้ความสำคัญกับ “ความยั่งยืนทางสังคม” เป็นหลัก เพื่อสร้างพื้นที่ที่ผู้คนรู้สึกเป็นเจ้าของและใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษารุ่นต่อไปที่สนใจทำวิทยานิพนธ์ในประเด็นใหม่หรือยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ควรเริ่มต้นจากการ “เชื่อมั่นในความสนใจของตนเอง” ว่าสิ่งที่กำลังศึกษาอยู่นั้นมีคุณค่าและศักยภาพ ไม่จำเป็นต้องกังวลว่าหัวข้อจะมีความแปลกหรือแตกต่าง เพราะความแตกต่างดังกล่าวสามารถเป็นจุดเด่นที่ทำให้งานมีเอกลักษณ์และน่าจดจำได้ ในขณะเดียวกัน การค้นคว้าข้อมูลอย่างรอบด้านจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหนังสือ บทความ งานวิจัย รวมถึงกรณีศึกษาจากต่างประเทศ จะช่วยเปิดมุมมองและเสริมความแข็งแรงให้กับแนวคิดของงานได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ การทำ

วิทยานิพนธ์จึงไม่ใช่เพียงการทำให้งานสำเร็จลุล่วงเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ และตั้งคำถามอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ ประสบการณ์จากการทำวิทยานิพนธ์อาจกลายเป็นทั้ง “คำตอบ” และ “จุดเริ่มต้น” ของเส้นทางวิชาชีพหรือความสนใจในอนาคตของผู้ศึกษาได้อย่างมีความหมาย

บรรณานุกรม

- ‘นายู่ไหลไปรามฯ’ การโยยบินอ(ยาก)จะกลับของแวงรุงชายแดนใต้ ตอนที่ 1 และ 2. (2567, 3 ธันวาคม). lannernews.com สืบค้น 16 พฤศจิกายน 2568, จาก <https://www.lannernews.com/13032567-04/>
- Albers, T., et al. (2021). The role of place attachment in promoting refugees’ well-being. *PMC*.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529.
- Brown, K. W., & Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: Mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(4), 822–848.
- Carmona, M., Heath, T., Oc, T., & Tiesdell, S. (2010). *Public places, urban spaces: The dimensions of urban design* (2nd ed.). Architectural Press.
- Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. Harper & Row.
- Davidson, R. J., & Lutz, A. (2008). Buddha’s brain: Neuroplasticity and meditation. *IEEE Signal Processing Magazine*, 25(1), 176–174.
- Gehl, J. (2011). *Life between buildings: Using public space*. Island Press.
- Gesler, W. (1992). Therapeutic landscapes: Medical issues in light of the new cultural geography. *Social Science & Medicine*, 34(7), 735–746.
- Kabat-Zinn, J. (1990). *Full catastrophe living: Using the wisdom of your body and mind to face stress, pain, and illness*. Delta.
- Kabat-Zinn, J. (2003). Mindfulness-based interventions in context: Past, present, and future. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 10(2), 144–156.
- Kamani Fard, A., et al. (2024). Place attachment and related aspects in urban settings. *MDPI*.
- Kuo, B. C. H. (2014). Coping, acculturation, and psychological adaptation among

- immigrants. *International Journal of Psychology*, 49(4), 233–240.
- Lefebvre, H. (1991). *The production of space*. Blackwell Publishing.
- Manzo, L. C., & Perkins, D. D. (2006). Finding common ground: The importance of place attachment to community participation and planning. *Journal of Planning Literature*, 20(4), 335–350.
- Oldenburg, R. (1999). *The great good place*. Marlowe & Company.
- Park, H., & Sohn, D. (2019). Slow urbanism: Designing urban spaces for psychological restoration. *Environment and Behavior*, 51(5), 537–561.
- Shapiro, S. L. (2014). *The art and science of mindfulness: Integrating mindfulness into psychology and the helping professions*. American Psychological Association.
- Smith, N., et al. (2022). Urban blue spaces as therapeutic landscapes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(14), 8736.
- Tornaghi, C., & Knierbein, S. (Eds.). (2015). *Public space and relational perspectives: New challenges for architecture and planning*. Routledge.
- Williams, M. (2018). Grounding techniques: Reconnecting with the present moment. *Mindful Journal*, 5(2), 23–31.

ภาคผนวก

โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแรงงานพลัดถิ่น ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร

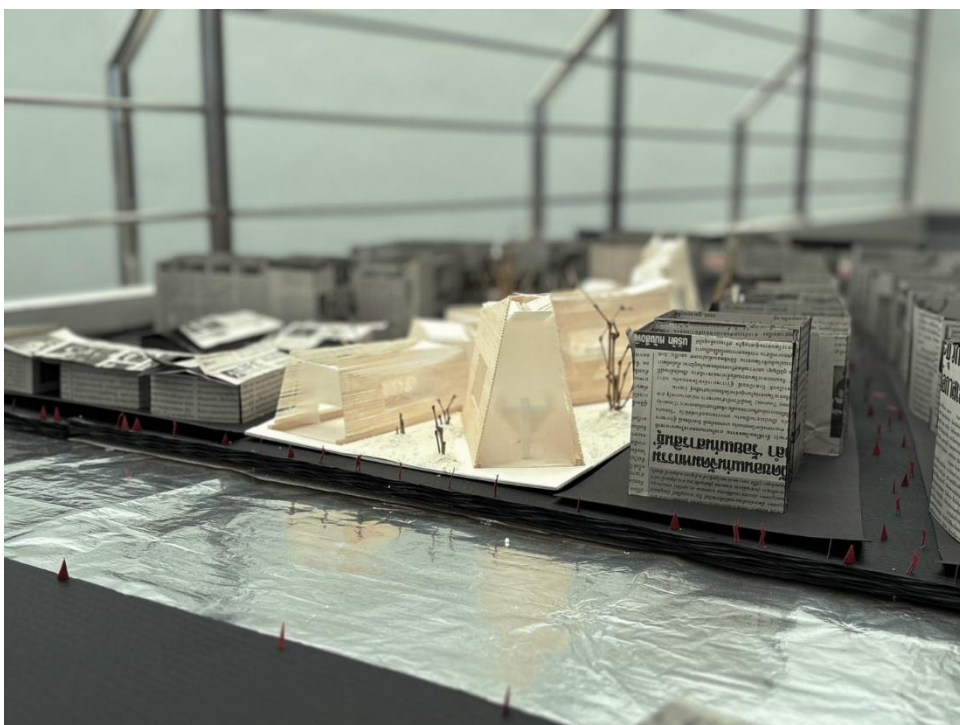
ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 1

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 2

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 3

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 4

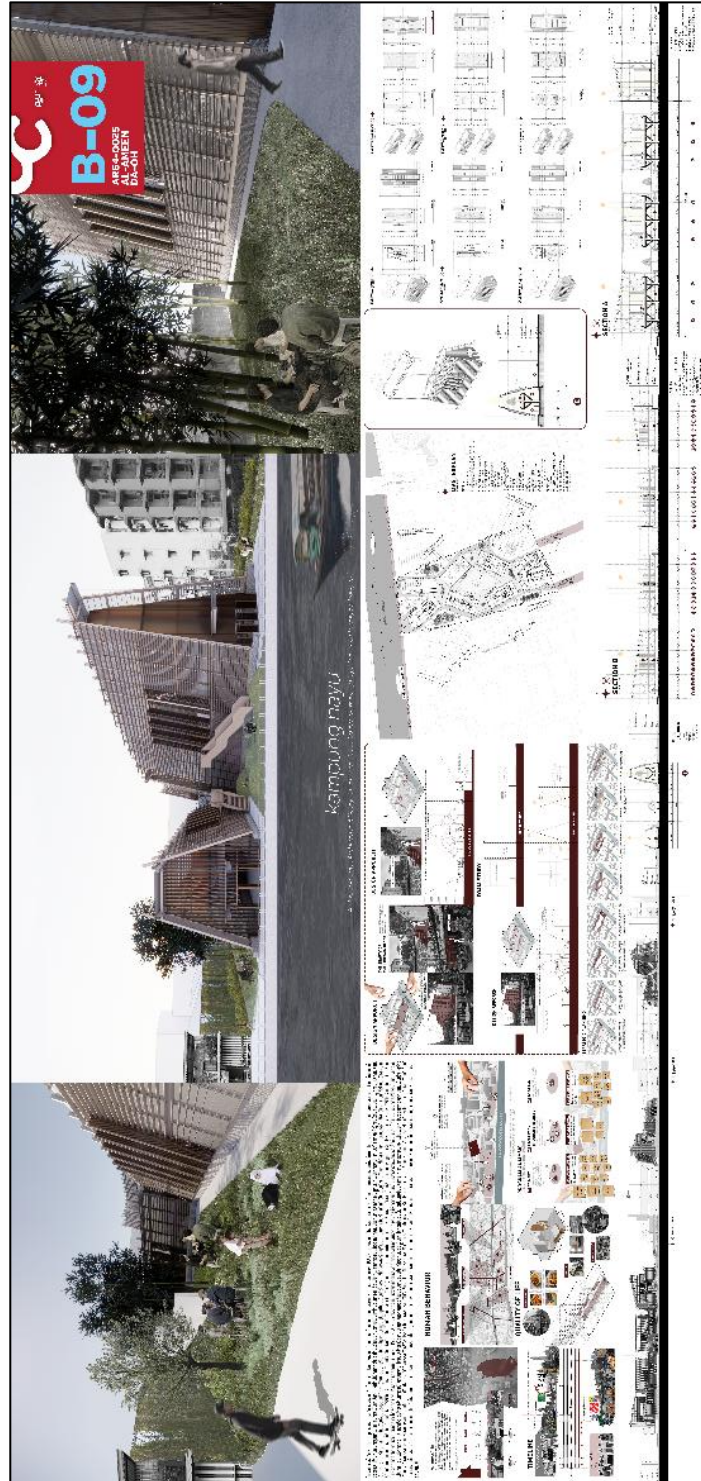
โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแรงงานพลัดถิ่น ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่บริเวณซอย รามคำแหง 51/3 แขวงหัวหมาก บางกะปิ ริมคลองแสนแสบ

ภาพรวมโครงการ (แนวตั้ง)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

โครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแอรูนาญพลัดถิ่น ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร

ภาพรวมโครงการ (แนวนอน)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพบรรยากาศการนำเสนอโครงการออกแบบเชิงทดลองพื้นที่ทางสังคมชาวแรงงานพลัดถิ่น ย่านรามคำแหง 53 กรุงเทพมหานคร

ภาพบรรยากาศการนำเสนอ

ภาพบรรยากาศการนำเสนอ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายอัลลฮามีน ดาโอะ	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	6450210025	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร	2556
มัธยมศึกษาตอนปลาย	INTERNATIONAL FATIH SULTAN MEHMET ANATOLIAN RELIGIOUS HIGH SCHOOL	2560
ปริญญาตรี	FACULTY OF THEOLOGY (Year 1-2) ISTANBUL 29 MAY UNIVERSITY	2563
ปริญญาตรี	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง	2568